

Tribuna

20. julij 1993

Študentski časopis
za civilno družbo

cena: 130 SIT

- 10-11 Ljubo Sirc - Slovenija naj se kuha v lastnem švicu
8-9 1968/II - zakaj so se borili naši profesorji
2 Edo Ravnikar - danes imajo denar samo barabe
32-33 Jonas Ž - ni mi do tega, da bi fukal najstnice

JONAS Ž

3 Priporniški dnevnik, Ljubljana 1993
14 ZA diktaturo v Sloveniji
4 Še ena Jugoslavija!

DRUGE SVINJE ISTA KORITA

M.C.: Včasih je obstajala mafija in civilna družba, danes pa obstaja mafija brez civilne družbe. Nekaj mafije se je rekrutiralo iz civilne družbe, obratno najbrž ne.

EDO: Civilna družba bi se morala postaviti v bran, drugače se z mafijo ne da opraviti. Kam je izginila... ne vem. V nekem smislu se je institucionalizirala. Nekoč je obstajala neka civilna družba s svojimi zahtevami, prišla je na oblast in se pokvarila, zgubila bazo in sedaj binglja v zraku. Smešno je to, da je to storila na tako neroden način, da je izvisela na obeh koncih - v civilni družbi in tudi tam, kamor se je hotela prisiliti.

M.C.: Torej so svinje in korita ostala ista?

EDO: Svinje so zmeraj druge, korita so zmeraj ista.

M.C.: Ampak Slovenija ni doživela takšnih čistk kot Češka, Hrvaška...

EDO: Hrvaško imam sicer rad in si želim dobrih odnosov s sosedi, ampak Hrvati so stvar izvedli skrajno primitivno, čisto po balkansko; Čehi so to naredili čisto drugače, elita je odletela bolj na Češkem kot na Hrvaškem, pa še to je vprašljivo. Kot je tudi vprašljivo, katera elita je bila sposobnejša. Morda je bilo storjeno veliko škode. To je tudi naš problem. V Kavčičevih časih sem bil vaših let, recimo. Premišljevali smo, kam naprej, potem pa je prišel puč, ki je pometel inženirsko elito in politično opozicijo. V dvajsetih letih nisem videl nobene inženirske elite pri koritu, morda le psevdo elito. Z zamenjavo ničesar ne ogroziš, povzročiš le nekaj stisk, sistem pa ostane. To so storili Čehi, da ne govorim o Hrvatih. Čeprav so Čehi še vedno na boljšem, ne bom rekel, da zaradi bližine Zahoda, ker je ne jemljem preveč pozitivno.

M.C.: Evropa išče kolonije.

EDO: Vedno jih je imela in še vedno razmišlja na kolonialen način. Evropa je ogrožena in relativno zaostala. Sama s sabo ima probleme, ki jih ne zna rešiti - Nemčija ne more obvladovati svojega vzhoda, cela Evropa ne obvladuje svojega vzhoda, kar je zanj dobro.

M.C.: Združitev Nemčij je bila najbrž napaka.

EDO: Za Nemce ne, ker so nacionalisti. Tudi mi bi zagrabili Trst, če bi bila prilika.

M.C.: V svinčenih časih naj bi imela Slovenija močno in razvito civilno družbo, je to res?

EDO: To je res. Na žalost pa je bil program izredno ozek; ko je bil uresničen, se je ta civilna družba razpršila. Ljudje, ki so sodelovali pri projektu, so izginili brez sledu. Program, ki jih je združeval, je bil preozek. Seveda pa so naredili veliko. Problem te civilne družbe je bilo ozko obzorje, izšla je iz samoupravnega sistema in določenih slovenskih problemov sploh ni videla. Ne moremo ji očitati nepoštenosti, ker je bila omejena s sistemom. Ta je na srečo dopuščal določeno opozicijo, ker če bi bili v Romuniji... Sistem se je pri nas zrušil sam, program opozicije ni predvideval tako drastičnih sprememb in je po njih ostal prazen.

M.C.: Program je segal do opevane pravne države, tržnega gospodarstva in parlamentarne demokracije; ko pa je do tega prišlo, z vsemi nasledki balkanske politične kulture, pa ni šlo več naprej. To se je poznalo Demosu.

EDO: Mislim, da ni prav iti v klasično parlamentarno demokracijo, kakršno je Evropa imela v petdesetih letih. Demos je bil do neke mere Lumpendemos, če si sposodim Engelsa. Stvar je bila polomija, ki je zašla v stare tire.

M.C.: Vidite kakšen način, da bi se ta trenutek v Sloveniji spet vzpostavila civilna družba?

EDO: Začeti je treba od začetka z malo širšim programom.

M.C.: Smo zdaj na boljšem ali slabšem?

EDO: Svoboda organiziranja in delovanja je večja, zato se lahko lotimo resnejšega projekta.

M.C.: Nimamo pa pravne države, ki bi funkcionirala.

EDO: Kralj, ki je nad vsemi, se mora držati lastnih zakonov - to je bil pomemben izum. Pri nas tega ni.

M.C.: Nimamo resne ekonomije.

EDO: Strinjam se z Mencingerjem - Slovenija je imela določene prednosti

pred Avstrijo, Italijo... Niti nismo bili izrazito slabši od kogarkoli. Ne strinjam pa se s tem, da damo stvar v roke menežerjem. Niti ni prave konkurence, ker se posli sklepajo pod mizo, preko zvez z oblastniki...

M.C.: Smo Slovenci posebej gnili glede tega, recimo v primerjavi z Nemci; ob domnevnih enakih pravnih sistemih?

EDO: Bistveno bolj smo pokvarjeni kot Nemci. Nemčija je doživela popoln krah, denacifikacijo, sodne procese proti nacističnim voditeljem, monetarno reformo, pravni sistem pa sta spisala Anglež in Američan. Vsak Nemec je začel nanovo s štiristo markami. Ta pravni red je bil železen, pri nas pa imamo razmajan pravni red, podedovan iz preteklosti. Obdobje od 1947 do 1960 je bilo v Nemčiji grozna podganja dirka, a še vedno manj umazano, kot današnje podkupovanje ministrov. Če se vrnem k naši civilni pobudi - dobili smo se tako, da smo vsi naenkrat ugotovili, da je treba narediti nekaj proti prodaji železarne, proti kriminalni prodaji železarne. Kriminal se zdaj tolerira pod pretvezo, da se ga ne da zagrabiti; vsak kriminal pa je mogoče na nek način zgrabiti z naravnim pravom.

M.C.: Če je socializem našel način za kaznovanje verbalnega delikta, bi najbrž tudi postsocializem našel način za kaznovanje tatvine.

EDO: Namen pravnega reda je zelo jasen - zaščititi določene interese. Ta možnost se v okviru pravnega reda vedno najde.

M.C.: Imam občutek, da slovenski pravniki niso ravno v špiči, DA NE BEREJO in ne pišejo knjig, da jim določeni osnovni pojmi niso jasni.

EDO: Zanimivo je, da so se vsi boljši pravniki znašli na strani obrambe, ker je tam denar. Sposobni pravniki so utrjeni od boja v okviru civilne družbe in bi končno radi kaj pokasirali, in ker imajo danes denar samo barabe, so se znašli na tej strani,

kar je velika škoda za Slovenijo. Upam pa, da jih bodo zamenjali mlajši pravniki.

M.C.: Še vedno obstajajo sodišča združenega dela in Sindikat za kisle kumarice in avtobusne izlete ter nekaj sindikatov brez tradicije. Pri vsem tem je nek eminenten makroekonomist potožil, da so sindikati premočni in ovirajo delo vlade.

EDO: Tudi če bi obstajal sindikat, se ne bi imel proti komu boriti. Proti mlinom na veter, fantomom..., ker tudi podjetniške strani ni nikjer. Tudi to je fikcija - podjetniki, delodajalci... Beseda delodajalec je v tem času skrajno nesramna. Če zaposluješ ljudi z ukradenim denarjem, nisi delodajalec.

M.C.: Pa mislite, da se bo red vzpostavil kar sam od sebe?

EDO: Slovenija je majhna. Neka oblika neposredne demokracije bi morala zažveti.

M.C.: Mogoče oblika zmerne diktature?

EDO: Ne, neko pametno idejo je mogoče zelo hitro razširiti med ljudi. V Ameriki je to težko - veliko stane in dolgo traja. Možno je oživiti koncept gospodarske prenove. Stvari, ki bi jih morali narediti, so zelo enostavne. Vzpostaviti bančni sistem, ki bo servis podjetništvu, je program, ki ga razume vsak Slovenec. Problem je nepotizem, kako prekiniti z njim. *Moja ideja: na višjih položajih naj mladi zamenjajo stare, na nižjih pa naj ostanejo.* Mladi bodo prekinili s preteklostjo, delali bodo seveda napake, kar pa bo še vedno ceneje, kot vleči naprej stari aparat. Obstajati bi morala prosta pot do vrha, to bi moral biti ta trenutek program mladine. To pravico bi bilo treba uveljavljati na zelo grob način. Govorimo o prerazdelitvi ekonomske moči - nesramna floskula, ki pomeni, da tisti, ki so že prej imeli vse, to zdaj dobe formalno. Če bi bila stvar mišljena resno, bi tudi mladi dobili svoj delež.

M.C.: Ideja ni slaba!

EDO: Tudi lažje izvedljiva kot včasih. "Če nas ne bo pri prerazdelitvi ekonomske moči, računajte na opozicijo četrtine populacije." *Noben mlad človek z diplomom ga ne more tako kapitalno srtati, kot ga serjejo zdaj ti in so ga srali včasih oni.*

M. C. ASHTRAY

INTERVJU
Z
EDOM RAVNIKARJEM

Zakaj se ne da obrezati Zveze borcev?

POD PLAŠČEM SODSTVA ITALO

Slovenska pomlad se pripravlja, da si napiše obtožnico.

Skoraj že notorično prodajanje laži za resnico z boljševisko izkrivljenimi prikazovanji družbe in dogodkov, je "lepo našo" pripeljalo že tako daleč, da začenjamo verjeti, da nismo, kar smo in smo, kar nismo.

Napredna, uspešna, ekonomsko demokratična država, ki spoštuje človekove pravice in prosto podjetniško pobudo. Z laganjem samemu sebi si naša država zdravi kompleks grdega račka, ki ne more postati labod.

Bi pa tako rad bil labodek, da si namesto ogledala kupi sliko. Tipičen slovenski prodajalec slik Doriana Graya je gospod predsednik države Milan Kučan, ki je domačo in mednarodno javnost zapeljal, da mu verjame, kot so pred desetimi leti verjeli, da v Jugi delavci samoupravljajo. Le eno leporečje je zamenjalo drugo, sicer pa razlika skoraj ni opazna.

Primer slovenskega spoštovanja človekovih pravic je pripornik Italo.

Italo je italijanski državljani, star okoli 60 let, in je priprt zaradi goljufije. V priporu je že približno štiri mesece in pol in nič ne kaže, da bi ga kmalu izpustili.

Dolžijo ga goljufije 20.000 DEM, njegovo premoženje pa je vredno vsaj 20 do 30 krat več. S Slovenijo je poslovno sodeloval 20 let in do sedaj še ni imel opravka z organi pregona.

Italo ima sladkorno bolezen in mu niso nudili niti insulina.

Žena ga je obiskala le nekajkrat za 15 minut, v priporu pa je v sobi sam. Na Povšetovi ne govori nihče italijansko, tako da ima probleme z sporazumevanjem in nikakor ne more priti do diabetične hrane. Slabo se počuti in cele dneve leži. Kot alternativo priporu je ponudil tudi kavcijo v 50 kratni vrednosti goljufije, ki naj bi jo zagrešil. Sodišče je kavcijo zavrnilo. Obrazložitev je bila kubistična; enaka obrazložitvi, ki jo je dobil pripornik iz Grosuplja: **PRIPORNIK NE MORE DOKAZATI, DA SPOŠTUJE DENAR.** In človek sedi.

Kakšno zapravljanje!

V tej številki bomo objavili odlomek iz dnevnika enega od pripornikov, ki piše o Italu.

Drugi zvezek dnevnika:

Prvi zvezek sem dal svojemu odvetniku, zato začenjam z drugim.

V sobi smo trije: R., J. in jaz. Zjutraj je v sobo prišel upravnik priporov in vpil: "Objavili so vam". Dobro se spomnim sumljivega pogleda, ki mi ga je namenil in sem ga vprašal: "Kaj, kaj so objavili?". "Ja peticijo, ki ste jo spisali v vaši sobi."

Popoldne, ko sem dobil časopis, sem to peticijo tudi prebral.

Zavzela je skoraj četrt strani, namesto

čitljivega podpisa pa je bil objavljen faksimile vsakega podpisnika peticije. S čitljivimi imeni se nismo podpisali, ker imaš lahko probleme z sodiščem. Čeprav peticija ni povezana s tvojim kazenskim primerom, lahko čutiš določene posledice. Pripornikom je zaukazano, da ne smejo mimo sodišča kontaktirati z zunanjim svetom. Zato je prepovedana večina dejavnosti, čeprav imaš po zakonu in ustavi veliko pravic. Tudi mati, ki me je popoldan obiskala za petnajst minut, je govorila o peticiji. Postal sem slabe volje.

Tudi na vsakodnevem dvournem sprehodu so že vsi govorili o peticiji. R., cimer v sobi, je skoraj ponorel.

V časopisu je bil objavljen njegov faksimile, ki je edini bil čitljiv, in zato benti.

Zvečer je bil na A kanalu prispevek o priporih. Vse je seveda izzvenelo v prazno, "kaj pa se pritožujejo, razmere so pohvalne".

Prikazali so namreč hišniško sobo, kjer so plastične ročice za brisače, soba je sveže prebeljena in hišnik ima tudi raznobarno posteljnino. **Mislim da so novinarja A kanala zavedli. Pripore je prikazal popolnoma drugače, kot so v resnici.** Spimo pod dekami, ki so stare leto in več, iz katerih se kadi prah, poleg tega pa dobivamo posteljnino, ki ima luknje, ker vsake toliko časa kdo z njo briše prah ali pomiva po tleh.

Petek, 12. marca 1993

Sprehod smo imeli ob 15h. Vsi so protestirali, kako je mogoče, da TV zadeve tako izkrivi. Včeraj so na TV razmere prikazali tako rožnato, da bi si kdo celo želel bivati v takšnem hotelu. Menim, da se novinarjem niti sanja ne, kakšne so dejanske razmere in kako ljudje tukaj živijo. Prav naš prisilni molk omogoča državi takšno popolno manipulacijo in zavajanje.

Menim, da vzrok popolne prepovedi pripornikom, da bi govorili z javnostjo, ni v t.i. kolizijski nevarnosti, temveč v želji, da javnost ne bi izvedela za razmere, ki tukaj so. Na sprehodu vidim, da je še vedno tukaj Italo, ta 60 let stari Italijan, ki pa se še kar dobro drži. Vedno preklinja, kajti preiskovalni sodnik, ga je, kakor pravi, spraševal vse mogoče in nemogoče. Pravi, da je sodišče v Sloveniji zato, da streže tožilstvu, ne pa zato da bi ugotavljalo dejansko resnico.

Danes dopoldan pa smo imeli še eno prepoznavo. Tokrat naj bi priče prepoznale storilce. Priznati moram, da me je bilo kar strah. Že zato, ker sem osumljen in priprt, čeprav s stvarjo nimam nič, in bi lahko nekdo že po naključju pokazal name. Sicer pa ne zaupam več nikomur. Ne policiji, ki bi lahko kazala pričam moje slike, ali

komurkoli drugemu, ki bi lahko rekel priči: "Tega pokaži." Na srečo iz vsega skupaj ni bilo nič, toda gre za podzavestni strah, ki mogoče nima veze z racionalnim — naj si kriv ali nedolžen — strah te je. Prisotna sta bila tudi oba moja odvetnika.

Sobota, 13. marec 1993

Italo je danes ob 15h na sprehodu pripovedoval, kakšno zaslišanje je imel pred preiskovalnim sodnikom. Pravi, da je dialog potekal približno tako: "on, Italijan, ima firmo". Ker ga dolžijo ene goljufije, domnevajo, da jih je naredil več. Ker je Italijan in ima denar, ima lahko kaj z mafijo.... Spraševali so ga, kako to, da si je lahko kupil hišo v Italiji. Sam pa jim je skušal pojasniti, kakšna je razlika med agentom, torej posrednikom in prodajalcem posla. Agent namreč zgolj posreduje in pobere provizijo, ne stoji pa za izvajalcem ali prodajalcem oz. obljubami iz njihove pogodbe. In prav zato je Italo zaprt. Povezal je namreč slovenskega prodajalca in italijanskega kupca. Slovenski prodajalec robe ni dostavil, Italijanski plačnik pa je že pred tem izstavil ček slovenskemu podjetju. Italijanski zakon o čekih pa se od našega razlikuje. Če na računu ni denarja, se ček ne izplača. **Ker Slovenci robe niso predali, je Italijan ček preklinal.** Slovenci pa so kljub temu ček vnovčili in to spomočjo Ljubljanske banke, ki je zaradi nepoznavanja razmer ostala na suhem. In bila oškodovana, saj ji Italijani čeka niso izplačali. Takoj, ko je Italo prišel na obisk v Slovenijo, so ga zaprli, češ, da je on organiziral posel. Dolžijo ga goljufije za 20.000 DEM. Italo pa jim je ponudil milijon DEM kavcije. Seveda kavcije niso sprejeli, čeprav Italo ni notri zaradi ponovitvene nevarnosti, temveč begusumja.

Danes sem še pomagal pri čiščenju hodnika. Tudi Stane je prišel na naš sprehod.

— nadaljevanje prihodnjič —

KAŽIPOT / VODILO

2. Intervju: Edo Ravnikar
4. Še ena Jugoslavija
6. United Colours of Cash
8. 1968 - drugič
10. Ljubo Sirc
12. An, ban, pet podgan
14. Za diktaturo
17. Informator
22. Intervju: Sebastjan Horvat
23. Cankar & sex & drugs & rock 'n' roll
24. Jazz
28. Blagovna znamka
30. Informacije za lahko noč
31. Mahinacije - ZZZS
32. Intervju: Jonas Ž.

TRIBUNA je časopis, ki ga izdaja ŠTUDENTSKA ORGANIZACIJA UNIVERZE v Ljubljani (ŠOU). Naslov uredništva: Kersnikova 4, Ljubljana, soba 206, telefon 061-319-496, telefax 061-319-448.

Naslovnica: foto: Žiga Kortnik, karikatura: Jaka Klemenčič • Oblikovala je Mariša Novak • Urednikovali so: Soma Resnik, Mariša Novak, Lara Lah in Gorazd Drevenšek, ki je za vse odgovoren. • Tehnično in računalniško podpora časopisa: Zoki Obradović • Prelom: Mojč Suhadolc, Laboratorij za DTP pri Open Society Fund Slovenija. • Tisk: MISMAŠ

*Tribuna šteje med proizvajalce iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5%.

PREDLOGI ZA NOVO SKUPNOST REPUBLIK BIVŠE JUGOSLAVIJE

Pred sabo držim fotokopije knjige Borisa I. Vukobrata, predsednika **Fondacije za mir in reševanje kriz**, ki nosi naslov "Predlozi za novu zajednicu republika bivše Jugoslavije". Originala pri nas ni moč dobiti, sicer pa je knjiga izdana pri založbi Editions CopArt, avtorju pa so pri delu pomagali strokovnjaki. Original je francoski, pričujoča pa je napisana v, recimo temu, srbsčini. Tema razprave je jasna že v naslovu. Avtorju je treba priznati, da se je problema lotil natančno, saj je zelo podrobno in nedvoumno razdelal svojo vizijo reunije nekdanjih jugoslovanskih republik, po zgledu njegovih predlogov pa sta celo Vance in Owen naredila mirovni načrt za Bosno.

KAKO JE KNJIGA RAZDELJENA

Knjiga je razdeljena na tri glavna poglavja: **Predlogi Borisa I. Vukobrata, Priloge strokovnjakov in Opombe avtorja**, vsako pa je razdeljeno na manjše sklope. V prvem delu se soočimo z razmišljanjem o miru, svobodi in prosperiteti jugoslovanskih narodov /v pričujočem tekstu uporabljeni termin 'jugoslovanski narodi', zajema vse narode in narodnosti SFR Jugoslavije/, nato pa sledijo nanizana **Osnovna načela nove skupnosti**. Tu omenja demokracijo, pravno državo, zaščite pravic manjšin, prepoved diskriminacije, princip decentralizacije oblasti in subsidiarnosti, osebno in ekonomsko svobodo, nedotakljivost meja, integracijo v Evropo in tržno gospodarstvo. Avtor se nato poglobi v regije, ki se mu zde najboljši način razmejevanja znotraj držav oziroma republik, povezanih v skupnost. Obdela še ekonomsko plat medalje in prepusti drugo poglavje strokovnjakom, ki se seveda ukvarjajo z isto problematiko, le da vse skupaj imenujejo projekte. Knjiga se zaključuje z avtorjevimi opombami in konča z besedami: "Premirje in začetek mirovne konference morata predstavljati ničto etapo; drugače povedano, nujni pogoji, da se začne integracija nove Skupnosti v Evropo, je vrnitev miru."

Proces združevanja nekdanjih jugoslovanskih republik v novo skupnost je nazorno prikazan v shemi na koncu knjige. V petih razvojnih fazah naj bi se sedanji vojni spopadi spremenili v novo federacijo, prešli pa naj bi preko vseh prej navedenih stopenj.

NAČELA

Poglejmo, kako so obdelani ključni pojmi.

1. načelo je načelo demokracije, narodom bivše Jugoslavije pa je treba omogočiti, da lahko svobodno odločajo o svoji usodi in obliki oblasti.

2. načelo je načelo pravne države, v kateri je oblast podrejena pravu, organizacija države pa se mora oblikovati po sistemu delitve oblasti. Omenja tudi mednarodne konvencije, ki morajo biti upoštevane pri formiranju ustavnih načel skupnosti.

3. načelo razloži pojem 'etnična skupina' in poudari, da jih je treba zaščititi.

4. načelo - zavzame se za prepoved vseh oblik diskriminacije in poudari, da morajo biti državljani nove skupnosti enaki pred zakonom, ne glede na vero, poreklo, jezik, kulturo, nacionalno pripadnost ali politična in druga prepričanja.

5. načelo govori o decentralizaciji oblasti, saj se s tem manjša možnost agresije in poveča zaščita manjšin.

6. načelo se ukvarja z osebno svobodo, ki je neločljiva od ekonomske svobode. Trdi, da lahko samo privatna lastnina in svobodno podjetništvo, seveda z veliko mero odgovornosti do družbe, pripeljeta k trajni ozdravitvi in stabilizaciji gospodarstva.

7. načelo se ukvarja z nedotakljivostjo meja, katere je treba definirati in morajo biti mednarodno priznane, ker je nasilno menjavanje meja nesprejemljivo, saj bi bilo neprestano vzrok novih spopadov.

8. načelo govori o integraciji nove skupnosti v Evropo. Pojasni, da to žal ni mogoče samo s podpisovanjem sporazumov, ampak je potrebna uskladitev političnega in ekonomskega sistema z evropskimi institucijami.

9., zadnje, načelo, je tržno gospodarstvo, ki je ne samo dokazalo svojo uspešnost, ampak je predvsem nujno za integriranje bodoče skupnosti republik bivše Jugoslavije v Evropsko skupnost.

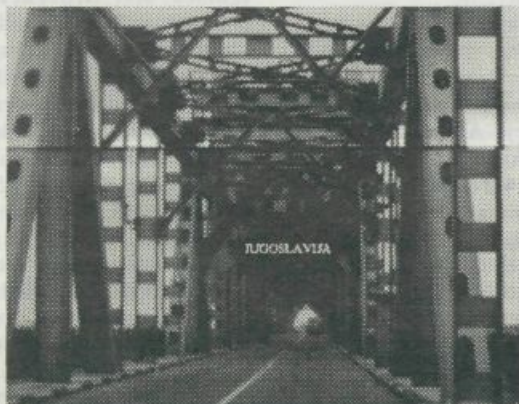

FOTO ALEX PEČNIK

VIZIJA

REGIJE

V nadaljevanju Vukobrat razloži videnje samega formiranja skupnosti. Le-ta naj bi bila sestavljena iz držav / republik, te pa bi bile razdeljene na **regije**. Za oblikovanje slednjih je pomembna kultura, jezik, ekonomska politika in sposobnost prebivalcev, da se identificirajo z regijo, v kateri živijo. Meje se ne bi arbitramo potrjevale. Predlaga, da se ne bi formirale etnično čiste regije, saj bi to pripomoglo k temu, da bi se različne etnične skupine navadile na medsebojno sožitje. Vsaka regija naj bi imela svojo ustavo, ki bi bila seveda v skladu z ustavo skupnosti in bi se držala prej navedenih načel. Regije bi imele svoje predstavnike, ki bi jih prebivalci izbrali na svobodnih, demokratičnih volitvah in jih s tem pooblastili, da v njihovem imenu odločajo o gospodarstvu in politiki regije.

DRŽAVE

Slednje naj bi se povezale v **državo**, ki bi v skladu z načeli imela lastno organizacijo. Parlament države bi volili na splošnih tajnih volitvah, sestavljen pa bi bil iz dveh domov. Prvi, narodna skupščina, bi predstavljal državljane, drugi, senat, pa regije. Država tudi formira ustavno sodišče, predvsem pa skrbi za to, da so v parlamentu pravično zastopane vse regije. Spet se izglasuje ustava, država pa ima pravico razpisa referendumov. Lastne davke lahko razpiše le, če se s tem strinjajo regije po načelu večine. Država

skrbi tudi za to, da ne pride do sporov med različnimi regijami in predstavlja zadnjo instanco glede na odločitve regionalnih sodišč in administracije. Koordinira ustanavljanje in delo univerz, bolnišnic in regionalnih policijskih sil.

SKUPNOST

Tako formirane države se kasneje povežejo v **skupnost**. Vukobrat pravi, da zaenkrat ni moč natančno definirati oblike skupnosti, predlaga pa, da bi skupnost odločala o zunanji politiki in predstavljanju skupnosti v mednarodnih organizacijah, obrambni in monetarni politiki ter da bi oblikovala Vrhovno in Ustavno sodišče. Pravi, da je carinska unija nujno potrebna, prav tako pa tudi sprejetje Evropske konvencije o človekovih pravicah.

Avtor se v nadaljevanju posveti ekonomiji in pravi, da je potrebno vpeljati tržno gospodarstvo v vse nekdane republike. Privatna iniciativa bi narasla zaradi nizkih davčnih stopenj.

Tako trdi Boris I. Vukobrat. In obenem pozablja, da **skupnost republik bivše Jugoslavije ni mogoča**. Spregledal je vojno, pozabil, zakaj smo se Slovenci in Hrvati odcepili in zanemari trenutno gospodarsko situacijo v posamezni državi / republiki. Pozabil je tudi, da so na oblasti še vedno isti ljudje, ki so to isto Jugoslavijo spravili tako daleč, da je eno najslabovitvejših in umetniško navdahnjenih bojišč na svetu. Sistemi regij, ki jih omenja, bi dokončno uničili še tisto malo 'ljubezni', ki jo medsebojno gojimo na primer Primorci, Gorenjci in Štajerci. Ekonomsko in nenazadnje tudi ekološko vprašljivi ali tvegani projekti ne bi bili nikoli realizirani, saj bi se jih, normalno, vsaka regija otepala. Glede na funkcionalno razdelanost načrta se zdi, da bi bila polovica prebivalcev zaposlenih v politiki in administraciji, to pa seveda ni kompatibilno z uspešnim gospodarstvom. S tem izključuje tudi nizko davčno stopnjo, ki naj bi vzpodbudila privatizacijo, saj prej omenjena polovica ljudi najbrž ne bi bili volonterji, ki bi se vzdrževali s še eno službo. To pa bi bilo po sedanjih 'načelih' Slovenije spet neizvedljivo, saj vemo, da velja zakon o nezdružljivosti javne funkcije s pridobitno dejavnostjo. Celotako daleč, da je skupščinska komisija na podlagi obvestil o premoženju in dohodkih funkcionarjev, pripravila seznam gospodarskih družb, podjetij in zavodov, za katere je bilo ugotovljeno, da je delež funkcionarja, njegovega zakonca ali osebe, s katero živi v izvenzakonski skupnosti in tudi družinskih članov, s katerimi živi v skupnem gospodinjstvu, večji od 25 odstotkov. Taka družba, ... ne sme poslovati z državo, javnimi podjetji in zavodi.

Administracija pa je, kot nas učijo izkušnje, nenasitna. Njene zahteve bi se višale, gospodarstvo bi pešalo, ljudje bi postali nezadovoljni in krog bi se sklenil. Ponovilo bi se leto 1987/88. Sicer pa je dokazano, da ljudje živijo ciklično in tako bi se čez petdeset let ponovno borili. Za kaj, v tem trenutku ni važno. Edina možna oblika sodelovanja bivših republik SFR Jugoslavije bi lahko bila enaka tisti, ki velja za vse ostale države sveta, to pa velja za gospodarske, politične in kulturne odnose.

MAL CELERAH

Oldip: "Porivaš, porivaš!"

SANKCIJE V TWILIGHT ZONE

Kot je svojčas Josip Broz na splošno presenečen - je odklopil svojega patrona Josifa Visarionoviča Džugašvilija in si brezobzirno utrdil oblast kot samosvoj in politično pomemben subjekt med Vzhodom in Zahodom, tako danes njegov najboljši učenec Franjo Tuđman ne sprejema dobronamernih nasvetov Klausa Kinkla v zvezi s hrvaško politiko v Bosni in Hercegovini. Jasno, da se je nemški vicekancler razjezil in zagrozil Hrvaški s sankcijami, podobnimi tistim, ki jih že ima Srbija. Da je konec heca, se vidi že po tem, da je grožnja tokrat ponovljena s strani G7 - skupine sedmih najmočnejših držav, na njihovem žuru v Tokiju.

Dr. Tuđmanu je to še dodatno zakompliciralo že tako kurčevo situacijo v državi, a je vsaj vsem dal na znanje, da se njegova ekselencija ne pusti zajebavati gnilih kapitalistom, še posebej, odkar je obnovil prijateljske odnose z vrstniki na Kitajskem. Z njimi je še v mladosti gojil iste ideale o svetli bodočnosti pravičnega in vzajemnega sveta. Med drugim tihe sankcije Zahoda proti Hrvaški že obstajajo, še posebej zato, ker je vsako v vojaškem smislu živahno področje v terminologiji mednarodnega kapitala - mirno.

To pomeni, da na Hrvaškem danes ni večjih vlaganj tujega kapitala, nujnega za stabilizacijo gospodarskih razmer v državi, ki poskuša spremeniti način gospodarjenja iz dirigiranega v tržno. Razcvet doživlja trgovina z orožjem, ki zaradi embarga ni pod nadzorom legalnih finančnih institucij, tako da posel opravljajo na črno. Kolikšne so na tem področju možnosti največjega hrvaškega zunanjetrgovinskega partnerja, Slovenije, in kakšne učinke na odnose med državama bi imele uradne gospodarske sankcije proti Hrvaški, ostaja nejasno.

V sami Hrvaški politično življenje poteka po bipolarni shemi v večplastnem nasprotju interesov dveh glavnih opcij - zagovorniki trde roke in unitarne Hrvaške proti liberalnim zagovornikom individualnih posebnosti ljudi in krajev.

Prvo nasprotje se dogaja v glavah ljudi, tako da so na eni strani tisti, ki so namesto Tita - Boga, ki je hodil po Zemlji, vzljubili Tuđmana - Boga, ki leti s predsedniškim letalom, na drugi strani pa tisti, za katere je edini bog v človeškem telesu bil eventualno Jozus Kristus. Tako pri enih kot pri drugih se krepi religiozno prepričanje, ker je vsakodnevno življenjsko situacijo vse težje razložiti racionalno, odrešitev

pa lahko prinese samo vera v Boga in zmago nad Srpskim agresorom.

Drugo nasprotje se kaže v vse večjem antagonizmu ljudi iz krajev, ki so dejansko v vojni, in prebivalci glavnega mesta, o katerih prvi mislijo, da niso dovolj solidarni in da obstoječo situacijo izrabljajo za lastno gospodarsko krepitev na račun z vojno ogroženih, ki ne morejo razviti lastnih potencialov. V Dalmaciji je tako, na primer, vse bolj pogosto geslo ZG = BG.

Spopad političnih interesov je viden tudi na črti *vas - mesto*, tako da je na regionalnih (županijskih, mestnih in občinskih) volitvah v vseh večjih mestnih središčih, razen Zagreba, zmagala opozicija, medtem ko je na vseh drugih ravneh, vključno z državno, HDZ zadržal oblast.

Ne glede na to, koliko so resne, opisane delitve niso mogle dolgoročno destabilizirati mlade hrvaške države toliko, kolikor jo je hrvaška politika v Bosni in Hercegovini in z njo povezana grožnja svetovnih velesil z gospodarskimi sankcijami. Odtod največji razkol v hrvaški javnosti in, posledično, med vladajočo stranko in opozicijo, kjer razen močnih liberalcev postajajo vse bolj pomembni ljudje, kot so **Branko Horvat**, vodja *Socialdemokratske unije*; **Mira Ljubić Lorger**, vodja *Dalmatinske akcije*; **Ivan Zvonimir Čičak**, predsednik *Helsinkiškega odbora za človekove pravice na Hrvaškem*; **Zarko Puhovski**, predsednik *Soroševе fundacije na Hrvaškem* in uredniki "porednega" satiričnega časnika *Feral Tribune*.

Našteti uživajo neposredno podporo tistih, ki Hrvaški grozijo s sankcijami, razen tega pa brez pomislekov kritizirajo Tuđmanovo oblast in državno politiko pred mednarodno javnostjo, zato so jih v državnih medijih razglasili skorajda za veleizdajalce in odkrite sovražnike Hrvaške. K njim je treba prišteti še **Dobroslava Parago**, vodjo desničarske *Hrvaške stranke prava*, ki mu država pravkar sodi za veleizdajo.

Grožnje s sankcijami so sicer prepričale velik del hrvaške javnosti v obstoj mednarodne zarote proti močni in stabilni Hrvaški, drugi del javnosti pa je vse bolj trdno prepričan, da našteti in njihovi somišljeniki niso krivi za vsak dan slabši položaj države, tako da je vse več ljudi pripravljenih obtožiti sedanjo državno oblast zgrešene politike. Pritrjuje jim dramatična situacija v gospodarstvu, kjer je privatizacija pripeljala do odkritega ropanja nekdanje družbene lastnine, s pomočjo politično-bankarske elite, ki si je z

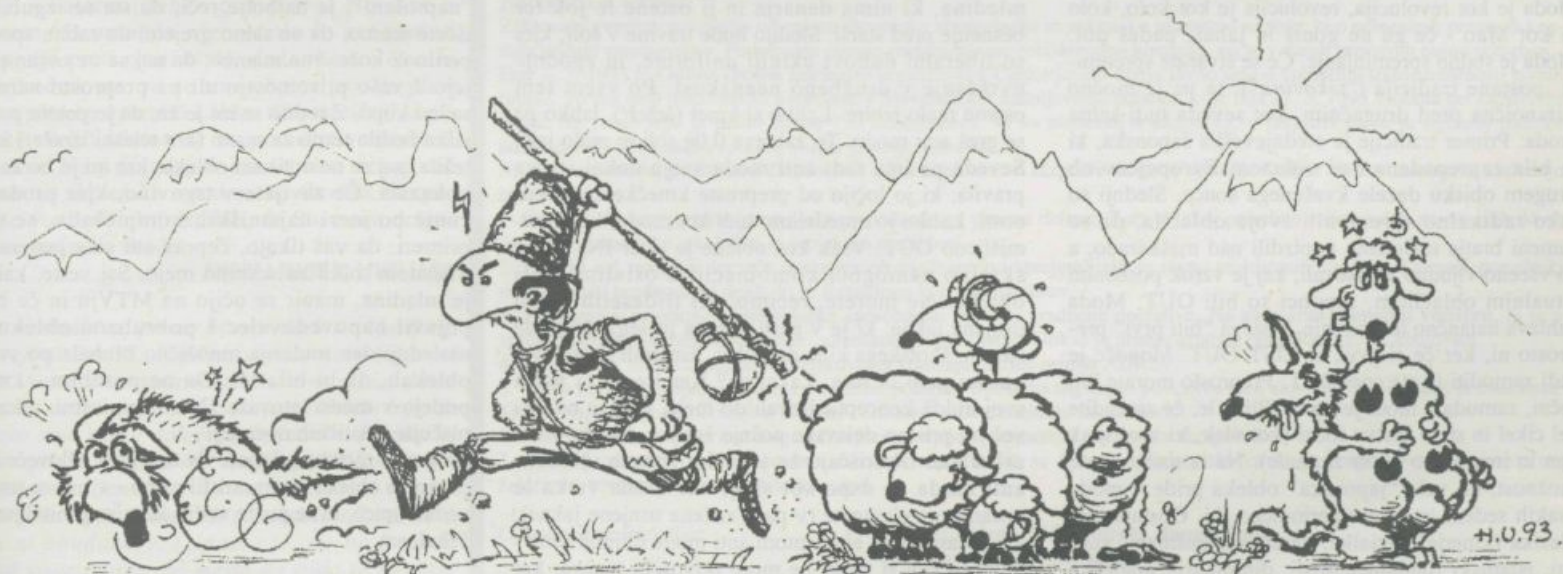
nekritimi krediti omogočila nakup te lastnine brez svežega (tujega) kapitala. Oskrba z električno energijo je vse slabša, tako da je bilo le Istri prizanešeno z izklopi električne energije. Vlada situacijo povečini sanira z obljubami o svetli bodočnosti.

Svetla bodočnost je edino, kar je ostalo ljudem na z vojno ogroženih območjih, kjer po prvotnem uspehu - osvoboditvi zadrškega letališča in ceste proti porušenemu Masleniškemu mostu - ni konca srbskemu granatiranju dalmatinskih mest. Kljub obljubam mednarodne skupnosti, vključno z Rusi, o celovitosti hrvaške države Srbom v t.i. Krajini nihče ne more razorožiti. Čeprav si nihče ne želi umreti v boju, se prebivalci najožjega koridorja med Zadrom in Šibenikom zavedajo, da brez učinkovitega vojaškega udara na Knin ne bo varnega življenja. Sedanje stanje medsebojnega granatiranja brez pehotnih prodorov lahko traja v nedogled, medtem pa vsa Dalmacija vene kot teden dni stari cvet.

Najnovejšo Tuđmanovo napoved odprtja začasnega, pontonskega mosta čez Maslenico, so srbski uporniki izkoristili kot povod za okrepljeno raketiranje hrvaških vojaških in civilnih ciljev. Na drugi strani Hrvaška v tem vidi odličen izgovor pred mednarodno skupnostjo, če bodo končno napadli t.i. Srpsko republiko Krajino. V tem je protislovnost, mogoče pa tudi moč, Tuđmanove zunanje politike. Odvrgl je vse zaveznike: noče nemških nasvetov in poudarja, da Hrvaška ni nikomur ničesar dolžna; trdi in brezkompromisno igra s Slovenci; bojuje se proti Muslimanom. Na drugi strani se stalno pogaja z glavnim sovražnikom in motnjo stabilne evropske ureditve - Srbi; neprestano poudarja pomembno vlogo in dobre odnose s srbskimi zavezniki - Rusi; kot rušitelj komunizma je vzpostavil najprisičnejše odnose s Kitajci. S takšnim nepričakovanim razvojem dogodkov Tuđman izloča iz igre javnost v lastni državi in pri tem neprestano poziva ljudstvo, naj zaupa svojemu vodstvu. Ali je to predstava nekontrolirane, slabe politike, ali pa Franjo le ima skritega asa v rokavu, bo pokazal čas. Z dosedaj narejenim so lahko zadovoljni samo mazohisti.

Torej - mir in stabilno ureditev na Hrvaškem in v Bosni lahko prinese samo Bog - pa če hodi, leti ali enostavno je.

DANIJEK KATIČIN

H.U.93.

Sizif: "Jebi si mater."

NIKAR NE DEMANTIRAJTE GOVORIC

Če smo načelni - zanikati govorice in odgovarjati na anonimna pisma je skrajno neokusno. Ampak tovrsten dialog je med novinarji že kar moda, velikokrat slišimo kakšnega novinarja, ki vpraša: "Gospod minister, govori se, da...". In večina gospodov ministrov nasede ter naivno in zgroženo zanika govorice, redki so zmožni zamahnuti z roko in reči: "To vi pravite." Občevanje poteka po pravih naci-pank afere naših pradedov.

Govorice naj bi se pojavile takrat, ko primanjkuje pravih informacij. Če verjamemo izkušnjam in učenim glavam, imajo govorice celo takšno moč, da materializirajo same sebe. Lep primer opisuje Rastko Močnik v knjigi *Beseda besedo*: pojavi se govorica, da bo zmanjkalo pralnega praška, neuko ljudstvo takoj nasede in z množičnim nakupom alocira ogromno kapitala v proizvodnjo praška, Rastko Močnik in ostali razumniki tudi kupujejo prašek, ker poznajo moč govorice, tako na koncu jaz izpadem bebec, ker načelno ne verjamem govoricam.

Ampak ne verjamem, da je stvar tako enostavna. Krožila je govorica (če se prav spomnim, sem jo tudi sam nebodigatreba širil), da tistim vrlim fantom, ki so bili v zadnji vojni udeleženi na pravi strani, ne bo treba nikoli več obleči vojaške suknje ("Soldat živi vesel v en dan, saj cesar da pol hleba in kar je treba."). Pred nekaj dnevi pa mi je znanec, ki je bil

med vrlimi fanti na pravi strani, pojamral, da ga TO spet vabi v svoje vrste. Očitno bo treba uveljaviti ugovor razuma (vesti nimamo bogve kako veliko).

Če me spomin ne vara, je gospod Janša v *Premikih* zapisal, da so bili med vojno vpoklicani LE tisti, ki so pred manj kot petimi leti služili vojsko v posebnih enotah. Za sebe lahko rečem le, da sem pred manj kot petimi leti služil vojsko v kazenski enoti, *jasno pa je, da so bile vse enote JNA (ali JLA?) posebne, specialne, diverzantske, protidiverzantske ali na kakšen drug način edinstvene. Jaz sam in moji sobojniki (sicer odlična družina) pa smo bili pijanci, študentje, klošarji, socialno dno, luzerji vseh vrst, skrbni očetje, nadebudni podjetniki, sovražniki države, nevrotiki, bolniki in seveda tudi kreteni, ki jim resen general ne bi zaupal pištole na vodo, kaj šele avtomata z ostro municijo.* Večini je seveda orožje omogočilo nezasko socialno promocijo, nekateri pa so vseeno z grenkobo in jezo gledali na teniška igrišča, kjer je cvet slovenskega naroda skrbel za zdrav duh v zdravem telesu. Takrat so mi po glavi blodile zlobne misli in sem si že zamislil raziskavo z naslovom *Struktura vpoklicanih*. Bil sem prepričan, da so občinske birokracije zelo premišljeno pošiljale vpoklice. Kot so nas nekaj pošiljale branit domovino nekam v rit vesolja, so nas spet poslale na branike, ko se je domovina malo zožila.

JLA je bila kovačnica nestrpnosti, sovraštva, nacionalizma in šovinizma. Kakšno prefinjeno usposabljanje za državljansko vojno! Takšne "marine" je Slovenija takrat potrebovala, čeprav za boj z razpadajočo vojsko sestradanih in zmedenih mladeničev, ki so se prišli "postaviti po robu Avstriji".

Cinizem na račun oboroženega domoljuba je brezmejen. Ne morem si kaj, da ne bi sočustvoval z ameriški veterani, ki so zmedeno pizdili na Clintona, ko je po spomeniku brskal za imenom svojega sošolca, umrlega v Vietnamu. Sam predsednik je domovini obrnil hrbet, ko ga je prosila, naj gre umret v neko džunglo z namenom braniti nekakšen svobodni svet (vladavino denarja preko denarja in za denar). Patriotizem je odet v slaboumno poezijo. "Kdor ne ljubi domovine, je ni vreden". Morda bolj drži, da tisti, ki ne ljubi domovine, nima domovine. Biti vreden domovine pa je že metafizika. Bolj bo držalo sporočilo nekega starega grafita: **OTROK VESOLJA SI, NIČ MANJ KOT DREVJE IN ZVEZDE. IMAŠ PRAVICO, DA SI TU.** Tisto **DULCE ET DECORUM EST PRO PATRIA MORI** sicer lahko splujemo zaradi strupenega sporočila in dvomljive literarne vrednosti, ampak to je že nestrpnost - mogoče se je pa pesnik zajebaval.

M.CASHTRAY

Obleka naredi človeka. To so nekoč poštevale Opice in začle množično uprizarjati antropogenezo (da bomo končno prekinili debato o učlovečenju). Če verjamemo Robinu Foxu, je stvar potekala takole: "Afne so se iz zavetja džungle odpravile na izlet v savano, kjer ni bilo dreves, kamor lahko pobegneš pred požrešnimi Levi. To je vzpostavilo demokratični centralizem in opice so morale navaditi na življenje v krogu. Vodilni družbenopolitični samci s presežkom samoupravljalv in mladiči so bivali v središču kroga, sam obroč pa so tvorili mladi samci, katere so savanske zveri občasno usmerjeno izobraževale. Nekaterim mladim samcem je seveda uspelo, da so se preko ZSMS prebili v središče kroga." O obleki pa Fox ne pove nič. Jasno je seveda, da je obleka naredila človeka in ga preko mode uvrstila v družbeno stratifikacijo.

Moda je kot revolucija, revolucija je kot kolo, kolo je kot Mao - če ga ne goniš in jahaš, padeš dol. Moda je stalno spreminjanje. Če se stvar ne spreminja, postane tradicija ("tekovina"), ta pa je močno paranoična pred drugačnim, kot seveda tudi sama moda. Primer tradicije je srednjeveška Japonska, ki je bila zaprepačena nad videzom Evropejcev ob drugem obisku dežele kvašenega sonca. Slednji so tako radikalno spremenili svoja oblačila, da so rumeni bratje malodane popizdili nad maškarado, a so vseeno vladno spraševali, kaj je vzrok posebnim ritualnim oblačilom. Japonci so bili OUT. Moda zahteva natančno tempiranje. Tistega "biti prvi" preprosto ni, ker če si prvi, si ČIST OUT. Mogoče je tudi zamuditi in ste spet OUT. Preprosto morate biti točni, zamuda v modi je opravičljiva le, če zamudite cel cikel in ste v bistvu točni (kot vlak, ki vozi vsak dan in ima točno 24 ur zamude). Na ta način imate možnost, da vaša "japonska" obleka pride v modo vsakih sedem let in ste periodično IN. Obstaja tudi klasika (kmetje, tercialke, karateisti, bušmani, nudisti, islamski fundamentalisti, dimnikarji, angleška kraljica...), ampak klasika je vedno OUT.

UNITED COLOURS OF CASH

Moda ima tudi to grdo lastnost, da zasvoji tiste, ki ji niti pod razno ne morejo slediti, tako najbolj trpi mladina, ki nima denarja in ji ostane le jok ter besnenje pred starši. Sledijo hude travme v šoli, kjer so liberalni duhovi ukinili uniforme, in zgodnje uvrščanje v družbeno neenakost. Po vsem tem ostane malo izbire. Lahko si kmet (*ježeš!*), lahko pa se greš anti modo. To zahteva 0,0g soli in malo jaje. Seveda pa ima tudi anti moda svoja dokaj stroga pravila, ki jo ločijo od preproste kmečke zagovednosti. Lahko jo opredelimo tudi kot modo, ki je premišljeno OUT. Vsak kos obleke je sicer IN, a le v skrajno nemogoči kombinaciji z ostalimi kosi obleke. Ne morete, recimo, pri tridesetih nositi usnjene jakne, ki je v pasu zožena in sega do srede stegen, škotskega kila do kolen, usnjenih škornjev z visoko peto in rute. Zakaj ne? Ker ste na ta način svoj imidž konceptualizirali do meje, kjer se ne loči več od pristno delavske nošnje ženske, katero osem ur na dan izkoriščajo za tekočim trakom. Nobena anti moda ne uspe kot slog, ker moda vsrka le posamezne elemente (v pasu zožene usnjene jakne). To posameznim elementom anti mode dvigne ceno - določen sloj si zopet ne more privoščiti tistega, kar je IN, torej spet začne z anti modo in tako naprej.

Brez tega anti elementa preprosto ne more biti IN, lahko ste kvečjemu šminka, kar pa je OUT. Biti od glave do pete v obleki, ki je 100% IN pomeni biti že 50% OUT. Modi se preprosto ne da izogniti. Sploh pa zadnje čase, ko obleka ne more brez tega, da ne bi na neslan in kričav način reklamirala samo sebe. Velik problem je kupiti "odvratno-dopasni kos obleke" (puli), ki ne bi bil naravnost odbijajoč zaradi glomaznega in bebastega napisa v stilu RAPE MY WIFE, BUT DON'T TOUCH MY DIESEL! Problem je tudi v tem, da je večina prodajalcev in prodajalk obleke skrajno čudaških, neprijaznih ali vsaj skrajno vsiljivih - ko vstopite v trgovino, ste deležni ocenjujočega pogleda, potem pa zaslišite tisti čez nos dahnjeni PROSIM, ki vas kavsne v hipofizo. Prodajalci so očitno prepričani, da do potankosti poznate vso obleko vseh trgovin. Ko ste enkrat tako "naprošeni", je najbolje reči, da ste se izgubili in iščete mamo, da se samo grejete, da rabite spodnje perilo iz kože črne mambe, da naj se ne obremenjujejo z vašo prisotnostjo ali pa preprosto naročite sadno kupo. Zgodilo se mi je že, da je potem prodajalka hodila tesno za mano (kot telesni stražar) in mi težila, naj se ne dotikam obleke, ker mi jo bo že ona pokazala. Če zavijete v trgovino, kjer prodajajo cunje po meri najstniških kompleksov, se rado primeri, da vas tikajo, čeprav ste se z generalom Maistrom tolkli za severno mejo. Saj veste, kakšna je mladina, manir se učijo na MTVju in če bi se pojavil napovedovalec s pobruhanjo obleko, bi naslednji dan mularija množično bruhala po svojih oblekah, da bi bila IN. Da ne pozabim - kmalu pridejo v modo tetovaže JNA z letnicami, nikar ne plačujte plastičnih operacij!

Za konec moram priznati, da tistega o učlovečenju s pomočjo obleke nisem mislil resno - v bistvu smo še vedno opice, ki se puste voditi lastnim genitalijam in želodcem.

M.CASHTRAY

Zakaj ima SNS službene avtomobile z majhnimi volani?

Odperto pismo zunanjemu ministru

Spoštovani gospod Peterle, verjetno se strinjate z menoj, da so odnosi s Hrvaško trenutno najbolj žgoč slovenski zunanje-politični problem. Sporna slovensko-hrvaška meja v Istri pa je najbolj boleča točka. Naše zunanje ministrstvo, ki je bilo v odnosu do Hrvaške že med ministrom dr. Rupla vse prej kot spretno, je pod vašim vodstvom, gospod Peterle, naredilo drugo največjo napako. Namesto da bi se držalo klasičnega načela trgovanja - če zahtevaš veliko, dobiš malo, če zahtevaš malo, ne dobiš nič, če ne zahtevaš nič, imaš še izgubo - ki velja na Balkanu bolj kot kjerkoli drugje, je začelo na vso moč zagovarjati dobre odnose s Hrvaško, poudarjati prijateljstvo itd. Zdaj smo na najboljši poti, da Sloveniji ostanejo prijateljstvo in dobri odnosi, Hrvaški pa del do zdaj našega ozemlja. Kaj bi bilo treba storiti?

Hrvaški, po potrebi pa tudi mednarodni javnosti, povedati naslednje:

- do leta 1947 Istra nikoli ni bila last hrvaške države;
- po ukinitvi Beneške republike (1797) je bila EDINA MEDNARODNO PRIZNANA MEJA V ISTRI TISTA, KI JO JE IMELO S.T.O. (SVOBODNO TRŽAŠKO OZEMLJE; 1947-1954) IN JE NA JUGU POTEKALA PO REKI MIRNI;
- Savudrija, ki je zdaj hrvaška, je bila od srednjega veka do leta 1954 del piranske katastrske občine, čeprav v svetu velja načelo, da naj državne meje ne sekajo katastrskih občin, temveč gredo po njihovih mejah;

- sporazum med Slovenijo in Hrvaško o poteku skupne meje (v resnici zasebni sporazum Kardelj - Bakarič) ni bil nikoli mednarodno overovljen;
- ob določitvi meje med Italijo in Jugoslavijo (leta 1947) in razdelitvi STO (leta 1954) so bila vsa narodnostno mešana ozemlja, ki so prešla v last Italije, naseljena izključno s slovenskim "manjšinskim" prebivalstvom. Od tistih narodnostno mešanih ozemelj, ki so postala last Jugoslavije, pa je hrvaška dobila več kot tri četrtine. To pomeni, da je hrvaško ozemljsko razširitev plačala Slovenija s svojo zemljo in svojimi ljudmi.

Naše izhodiščno pogajalsko stališče pri pogajanju s Hrvaško mora biti zahteva, da se nam dodeli vse ozemlje nekdanjega SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA, ki je leta 1954 pripadlo Jugoslaviji in je na jugu segalo do reke MIRNE. Taka zahteva je tudi naš predlog za morebitno mednarodno arbitražo, če se s Hrvaško (najverjetneje) ne bo dalo sporazumeti. Če bomo mednarodni arbitraži predložili le problem lastništva Piranskega zaliva, s nam lahko prepričani, da se bo sodba iztekla v našo škodo. To namreč pomeni, da se bomo pravdali o tem, kar že imamo, namesto da bi se pravdali o tistem, kar nam pripada (ozemlje nekdanjega STO do reke Mirne, prost izhod na odprto morje).

Spoštovani gospod Peterle! Slovenija ima na razpolago precej sredstev (gospodarskih, prometnih, političnih), s katerimi lahko pritiska na Hrvaško z namenom, da omehča njeno trdo in arogantno nastopanje proti nam. Naša vlada, katere član in podpredsednik ste, se ne sme obotavljati, da jih v primeru potrebe uporabi! Lahko ste prepričani, da si Hrvaška svojih adutov ne bo pomišljala uporabiti proti nam. Vsaj do zdaj si jih ni, zato nekaj več odločnosti s slovenske strani ne bo škodilo. Ne popuščajte v odločilnih trenutkih, da Slovenija dolgoročno ne bo imela škode!

ANDREJ MUREN, LJUBLJANA

Pripis uredništva: pismo bi moralo biti objavljeno že v prejšnji številki, 1. julija, vendar nam žal to ni uspelo. Avtorju se opravičujemo in menimo, da je zadeva še vedno zelo aktualna (oziroma še bo), in tudi zato smo vnesli določene poudarke. Poudarki pa so vnešeni tudi zaradi naših politikov, kajti obstaja utemeljen sum, da mnogokrat ne uspejo razbrati bistva problema ali (?) smisla teksta, če v tekstu ni poudarkov. (Upamo le, da bo Peterle obdržal svoje ministrsko mesto do izida te številke, saj je pismo bilo naslovljeno nanj.)

NACIONALSOCIALNA ZVEZA SLOVENIJE, Velenje, Tomšičeva 17, fax 063 851 645
generalni tajnik Matjaž Gerlane

Poslano: 12.7.1993

ZAHTEVE O REVIZIJI ZAKONA O DRŽAVLJANSTVU, PONOVO ZAVAJANJE IN ŠE KAJ

Pred volitvami je Jelinčičeva SNS obljubljala revizijo zakona o državljanstvu (tudi RZS in NDS sta bili blizu tem zahtevam) in to za nazaj, torej tako, da bi se državljanstva odvezala. Takrat sem stranko SNS opozoril, da je to po 155. členu ustave RS NEMOGOČE, ker je retroaktivnost na pridobljene pravice prepovedana. SNS je svoj pravi obraz pokazala, zato sem bil glavni pobudnik ustanovitve nove stranke, NSZS - Nacionalne socialne zveze Slovenije, ki od ustanovitve zbira podpise za razveljavitev zakona o državljanstvu in vseh odločb, izdanih na podlagi tega zakona - NA REFERENDUMU (od potrebnih 40000 imamo 37000 podpisov). Osebo sem to ponudil vsem strankam, ki so (ali ponovno obljubljajo revizijo - SLS, SNS, SPS, SND, RZS, Liga za Slovenijo, NSS in podobne stranke) obljubljale revizijo, da skupaj zberemo te podpise, odziva ni, čeprav vedo, da revizija ni možna za nazaj (za naprej pa jo pripravlja vlada RS), če se ne razveljavi zakon in to je edina pot, da se odvzame državljanstva tistim, ki jim ne gredo, tisti, ki imajo do njih pravico, pa jih bodo zopet dobili. Zakaj se stranke skrivajo za revizijo, ki ni možna? Zato, ker so politiko zgrabile le s plati, ki se ji reče čimveč govorjenja in malo napraviti - ŽAL. Osebo nimam takšnih problemov, ker sem bil že leta 88 aktiven v slovenski pomladi, pa nisem iskal koristi. Zanimivo je tudi, da stranke, ki jih omenjam, niso podprle niti ene pobude, ki jih je NSZS vložila v državnem zboru, ki zadevajo nacionalne (moralnejši na državljanstva, meja naj ostane, kot je ipd.) ali socialne (popravki zakona o zdravstvenem zavarovanju, pravičnejša delitev plač...) interese volivcev, ki jih "zastopajo". Morda zato, ker sem avtor ali soavtor jaz? Pa pobuda o posebni parlamentarni komisiji, ki bi raziskovala predvolilne dejavnosti strank, ki so sodelovale z lobiji Neslovencev? Seveda je ni podprli nihče, če pa bi jo, ne bi nihče več spraševal, kdo je novi direktor SOVE, ker bi ga v naših dokazih našli omenjenega trikrat! Zanimivo, ne, žal ne za t.i. nacionalno zavedne stranke, ki so žal nesposobne ali dirigirane oz. postavljene s strani nekdanje oblasti, kar lahko za dve stranki dokažem takoj. Se še kdo sprašuje, zakaj smo v stranki porabili šest mesecev za 37000 podpisov za referendum? Verjetno ne, saj nihče nikomur nič več ne verjame! Zakaj pa bi tudi komu verjel, če pa za visoke funkcije vemo, da so dali 88 "žegen" za aretacijo četverice JBTZ, pa se še dandanes ne pove jasno in glasno, da so zato vedeli in dali (vsaj tihi) pristanek tako g. Kučan kot g. Kocijančič in g. Ribičič (in še veliko drugih) in da se dandanes ve, da so isti gospodje dali soglasje za ustanovitev strank za zavajanje javnosti (Jelinčičeva SNS, RZS), pa za razdelitev državljanstev zaradi glasov (da so od jugolobijev prejeli denar, se da dokazati, pa ne samo denar), pa za trgovanje z orožjem NESLOVENSKIH SKUPIN, ki so in še trgujejo z orožjem (hkrati pa Janšo obtožujejo, ker je oborožil TO...), kar lahko tudi dokažemo, in še in še. Ta izjava je napisana v soglasju s predsedstvom NSZS - Nacionalne socialne zveze Slovenije, katerega član sem, vendar je to osebno mnenje, ki temelji na podlagi dokumentacije, ki smo jo vsak trenutek pripravljeni pokazati preiskovalni komisiji. Za konec pa še opozorilo volivcem: ne nasedajte pomladi 94, raje ostanite doma, če nikomur ne zaupate!

MEDIJSKO SPOROČILO

ŠKUC-ROPOT-ova pomladanska koncertna sezona z nastopi EINSTURZENDE NEUBATEN, FAITH NO MORE in LIVING COLOUR je bila končno uspešna. A to še ni vse - po rednem letnem premoru (ki pa ga nameravamo prihodnje leto spremeniti v "poletni rock fest") bo sledila vroča jesen!

Začelo se bo po tradiciji s trinajstim (13) NOVIM ROCKOM - po dveh letih spet z mednarodno udeležbo v pravem pomenu: na NR 93 smo povabili predstavnike novega vala ameriškega post-Hard Cora-bend SMASHING PUMPKINS iz Chicaga, ki s skladbo I AM ONE dospeli na prvo mesto NME-jeve neodvisne lestvice, te dni pa bodo izdali svoj drugi album - in to kar za SONY, na MTV pa se vrti njihov novi video "CHERUB ROCK". To pa seveda sploh še ni vse o SMASHING PUMPKINS...

Druga mednarodna atrakcija bo britanski bend VERVE, ki je pravkar izdal prvi album (NME: ocena 8). In tu bodo seveda še izbranci natečaja NR 93 - novi upi naše scene, kot se reče.

NOVI ROCK 93 bo seveda v Kržankah v soboto, 4. septembra.

Nadaljevanje: četrtek, 16. septembra, zopet KRŽANKE: butthole surfers iz Teksasa, legende ameriškega avant-post-punka, zagotovo najbolj "odpuljen" bend osemdesetih, ki se po več letih vrača na prizorišče zločina z novim albumom (Independent Worm Saloon) in evro- turneje. ALTER DOGODEK SCENE.

Treji del: skok iz Kržank v CANKARJEV DOM, a še vedno v septembru: tam bo 22. onega meseca nastopila prva dama avantgardnega vokala in demonskega performansa, klasično šolana pevka s tremi oktavami glasovnega razpona, sodelavka VINKA GLOBOKARJA in F.F. Coppole v filmu DRACULA-ena in edina-DIAMANDA GALAS! Njen samostojni nastop ob klavirju bo imel naslov JUDGMENT DAY - SODNI DAN. Naj spomnimo samo še na njen spektakularni nastop na ARS ELECTRONICA 87 ter na zadnji CD "THE SINGER (MUTE Reds, lokalni predstavnik: DALLAS, K4).

To pa še ni vse. ŠKUC-ROPOT si šteje v čast, da bo lahko slovenski glasbeni javnosti - v sodelovanju s CD - predstavil enega najvidnejših protagonistov sodobne resne glasbe - skladatelja in pianista PHILIPA GLASSA. Solo koncert P.Glassa bo 23. novembra v Gallusovi dvorani CD. O umetniku samem pa zagotovo veste že vse.

Načrtov za jesen/zimo 93-94 je še več, a bodi dovolj.

Za vse dodatne informacije se, prosimo, obrnite na ŠKUC-ROPOT, Kersnikova 4, tel. 061 319 662, fax 061 329 185.

za ŠKUC-ROPOT, Igor Vidmar

SPOROČILO ZA JAVNOST ŠT. 1

Smo državljani - posamezniki, ki smo v svojem imenu ustanovili Odbor civilne iniciative. Zbrali smo se, da vzpodbudimo jasno formulacijo razvojne strategije države Slovenije, zahtevamo transparentnost javnih financ in javno obravnavo ključnih gospodarskih vprašanj.

Zahtevamo vrnitev nelegalno odvedene slovenske akumulacije in zakonsko imuniteto za tiste, ki o nelegalnih prenosih kapitala pričajo prostovoljno. Podpiramo princip parlamentarne preiskovalne komisije, saj je v danih razmerah nujno potreben.

Dne 1. 7. 1993 je Odbor civilne iniciative organiziral v Cankarjevem domu javno sejo o vprašanju transparentnosti javnih financ. To pot smo obravnavali avtoceste v Sloveniji kot nadaljevanje pobude, ki je bila 11. 5. 1993 vložena pri Državnem svetu. Na javno sejo je prišlo okrog 150 udeležencev, ki so poslušali 4 nagovore, v razpravi pa se je oglasilo tudi 24 udeležencev, ki so načeli različne vidike gradnje avtocest.

Na osnovi pobude, predložene Državnemu svetu in na osnovi razprave na javni seji daje Odbor civilne iniciative naslednjo izjavo:

1. Gradnja avtocest je temeljni projekt gospodarskega vzpona države. Zato je takoj potrebno začeti z deli na odsekih, ki so finančno, lokacijsko, ekološko in projektno razčiščeni.
2. Projekt naj realizira domača operativna ob mednarodno sprejemljivih in javno revidiranih stroških. Domači ponudniki morajo imeti prednost pri delih, ki se financirajo iz javnih sredstev.
3. Zaupamo v projektne in tehnološke sposobnosti domače gradbene operative. Ne zaupamo njenemu vodstvu, ki je v spregi z državo soomogočalo netransparentnosti javnih financ. Dokaz je primer gradnje ceste Razdrto - Čebulovica.
4. Zahtevamo, da parlamentarna preiskovalna komisija raziše primer ADRIA.
5. Vlada naj takoj pripravi koncept prometne politike. Upošteva naj nujno povezavo med slovenskimi regijami in tranzitom. Tranzit naj gostuje na notranjem sistemu cest. Smo proti tranzitnim koridorjem.
6. Smo proti koncesijam, ker dolgoročno predstavljajo samomorilsko gospodarsko politiko.
7. Poleg gradbeništvu mora gradnja avtocest vzpodbuditi še druge segmente slovenskega gospodarstva: cementarne, železarne, tovarne jeklenih konstrukcij, ipd.

Odbor civilne iniciative:

Andrej Aplenc, Miha Burger, Janvit Golob,
Edo Ravnikar, Franc Vodopivec

Informacije o Odboru civilne iniciative lahko dobite v uredništvu TRIBUNE!

Da jih lahko vozijo tudi z lisicami.

1968 ZAKAJ SO SE TAKRAT BORILI II

FREE LOVE
FREE DOPE

Pred tabo je drugi del serije o študentskem uporu konec šestdesetih. V celoti je posvečen domačemu dogajanju, ki se zaradi pasivnosti študentov v ostalih slovenskih mestih omejuje na Ljubljano. Prične se seveda z letom 1968. Študentska pomlad je takoj po nasilnih in krvavih dogodkih maja 68 v vseh evropskih metropolah in Ameriki (v Jugoslaviji pa predvsem v Beogradu), zacvetela tudi v Zagrebu in Ljubljani. Njen ljubljanski vrhunec tistega leta prinese zborovanje v Študentskem naselju (ŠN) v Rožni dolini šestega junija.

Da se je tega dne v Rožni dolini zbralo tri tisoč študentov vseh ljubljanskih fakultet, je povzročila podražitev stanarin v Študentskih domovih. Neposreden povod pa je dala odločba o izselitvi študentov iz naselja v počitniških mesecih, kar bi dalo prostor turistični dejavnosti. Tem zahtevam so se študentje uprli, odločno pa so zahtevali tudi ureditev drugih elementarnih, zlasti finančnih vprašanj. Na zborovanju sta govorila tudi podpredsednik Izvršnega sveta SRS, dr. Hočevar, in rektor univerze, dr. Gruden. Uspeh zborovanja je bil daljnosežen. Organizirala se je vrsta komisij, kamor se je prijavilo okoli 50 študentov, a so kmalu po pričetku dela razpadle. Uspeh seveda ni bil v tem. Pomembno je bilo prebujenje študentov iz dolgoletnega apatičnega dremeža. Medtem ko je svetovno študentsko gibanje z majem 68 doživelo svojo kulminacijo, se je ljubljansko z njim šele pričelo.

Odmevi na zborovanje v ŠN so prihajali z vseh vetrov. Oglasil se je tudi Stane Dolanc, takrat na položaju političnega sekretarja komiteja Univerzitetne konference Zveze komunistov Slovenije. Intervju z njim je bil objavljen v Tribuni in je popolnoma na liniji Titovega govora, ki ga je Stari imel na beograjski televiziji, neposredno po beograjskem vročem maju. Oba sta izpovedala svojo solidarnost s študenti in jih hkrati pokroviteljsko potrepkala po glavci. **Pogovor z Dolancem je pripravil nadobuden študent Filozofske fakultete Dimitrij Rupel. Ves čas intervjuja sta se sogovornika tikala. Dimsi je imel že takrat dobre konekšne.**

Po počitnicah 68 nastopi jesen 68 in študijsko leto 68/69. Politizacije slehernega študenta in njegovega dela, kar si je študentska organizacija tako želela, to leto še ne prinese. Pač pa se množijo javne tribune in diskusije o socialno ekonomski problematiki v Jugoslaviji in o državni zunanji politiki. Osnovno vprašanje je predstavljalo uresničitev junijske zahteve po preobrazbi študentske organizacije. Z ustanovitvijo SKUPNOSTI ŠTUDENTOV LJUBLJANSKIH VISOKOŠOLSKIH ZAVODOV (SŠ LVZ), je bil narejen prvi korak v tej smeri. Napredovale so razprave o reformi univerze in izboljšanje samoupravnega položaja študenta v njej. Aprila so sledile državne volitve, kjer je po novem zveznem volilnem zakonu, sprejetem januarja 69, odslej eno republiško skupščinsko mesto pripadalo predstavniku študentov. Na različnih nivojih in volilnih listah so (med ostalimi) kandidirali **Tone Remc, Dušan Semolič, Dimitrij Rupel, Borko De Corti, Milan Pintar in Lenart Šetinc.** V republiško skupščino je bil izvoljen študent Tone Remc.

LETO WOODSTOCKA

V tem študijskem letu prične oddajati Radio Študent, devetega maja 69. Peter Kuhar ob tem zapiše v Tribuni, "Končno je 9. maja 1969 začela delovati radijska postaja "Študent". To je edina tovrstna radijska postaja v Evropi; vendar je veliko pomembnejše

dejstvo, da smo z njo dobili ljubljanski študentje novo, morda najboljšo in najpopularnejšo, gotovo pa najbolj funkcionalno možnost za komuniciranje, oblikovanje javnega mnenja in aktivizacijo študentov, pa tudi vseh drugih ljudi (...). Še informacija: radio "Študent" oddaja na 188 metrov valovne dolžine, z močjo 1550 kHz, poslušate ga lahko vsak dan od 12. do 13. ure in od 16. do 18. razen v soboto in nedeljo (in ob praznikih)".

Drugi študentski medij - Tribuna, je povzročal s svojo kulturniško in pesniško orientacijo v "odrasli" javnosti nemalo zgražanja. Med najznačilnejšimi so bile objave manifestov za kulturno revolucijo, kjer so bili podnaslovi v stilu "Nova smer v slovenski književnosti - protestno pisanje, politična književnost, proletarska kultura". Omenjenega sta podpisala Marko Švabič in Dimitrij Rupel. Poleg tega je uredništvo ogromno prostora namenjalo prevodom novjših teoretikov: Marcusa, Sartre, Baudryu, Heideggerju, Finku in predvsem de Saussuru.

Jeseni 69 se študentsko gibanje za nekaj mesecev poleže, omembe vredna je le dokončna konstitucija zveze SŠ LVZ, ter Skupnosti študentov Slovenije. Tlak študentom spet dvigne pomlad 70. Povišan pritisk se sprošča okrog vprašanj konfliktov v svetovni politiki, vdora Američanov v Kambodžo, hkrati pa se odpirajo tudi domača vprašanja. Ob Svetovnem prvenstvu v košarki, maja 70 v Ljubljani, se z resolucijo oglasi Akcijska skupina. Napišejo, da so "gesla: Šport združuje mlade in narode celega sveta, Šport je nad politiko, Važno je sodelovati, ne zmagati - proizvod gnile Evrope. Spočela jih je buržoazija 19. stoletja, prevzel ameriški imperializem in biznis, ter sovjetski narcisoizem in hegemonizem. (...) Naš šport naj bo gverila, športni duh, revolucionarni duh, športno igrišče svetovna revolucija!" V ospredje prihaja oster jezik, novolevičarski revolucionarni besednjak in ideje ter preseganje zgolj študentsko stanovskih okvirjev.

LETO RAZPADA BEATLOV

Študijsko leto 70/71 prinese vrhunec v razvoju ljubljanskega gibanja. Premleva in melje vse se od reforme univerze, socialnega statusa študentov, pogovov študija, preko dogodkov v jugoslovanskem študentskem gibanju, vprašanj informacijskih sredstev v družbi, smeri njenega razvoja in nastopanja študentske subkulture proti elitistični kulturi, do

nastanka alternativnih oblik življenja ter stikov z nekaterimi študentskimi in alternativnimi gibanji po Evropi. Živahno je postalo že v začetku oktobra 70. Pričel se je Študentski kulturni festival, v sklopu katerega je bil na prostem organiziran koncert nemške elektronske zasedbe Kluster. Zaradi pomanjkljivih papirjev organizatorja sta dva pripadnika UJV koncert prekinila. Sledil je teach-in na FF in v začetku novembra, na istem mestu, prvi literarni maraton, ki se odvijal v duhu aretacije Vlade Mijanovića, predsednika fakultetnega odbora beograjske Filozofske fakultete. Izvršni odbor (IO) SŠ LVZ ob njegovi aretaciji izda ciklostiran letak, v katerem najprej poudarja slabo informiranost slovenske javnosti o tem primeru, nadaljuje pa z vprašanji o potrebnosti političnega procesa. Hkrati kliče na diskusijo, ki se bo časovno pokrivala z začetkom literarnega maratona. Organizacijski odbor je na maratona vabil s tem oglasom: "Vem, predavalnic imamo vsi dovolj, vroče je v njih in stoli so nemogoči! Posebno v soboto je hudo, tista jutranja predavanja se mi sploh zdijo obsojena na neuspeh. Sediš s časopisom pred sabo in poskušaš preslišati uspavalne besede, ki prihajajo iz katedra. Ampak, ta sobota bo pa nekaj novega, Filozofska fakulteta bomo spremenili v nekaj čisto drugega. Zapišite si ta zgodovinski datum: 7. november. Okrog sto (naj jih bo še več) pesnikov bo bralo svoje pesni, ki nam jih ni treba poslušati. Gledali bomo kratkometražne filme (...). Tribuna bo spregovorila kot živ časopis o sebi in nas 133h (...). Prostori bodo likovno opremljeni: poleg glasbe, light show itd. itd. Vse nove predloge lahko uresničimo, sobota je naš, študentski delovni dan." Delovni zanos in revolucionarni polet je bilo čutiti na vsakem koraku. Bojan Ilich, eden agilnejših študentskih akterjev, je zapisal: "Pravijo, da je na slovenskem samo ena dobra srednja šola - univerza. Če je to res, potem smo po treh letih pouka v tej šoli tokrat prvič začutili, da smo vstopili na pravo univerzo (...). To je kompletna angažiranost od desetih do šestih - maraton teče, kdo bi sedaj odnehal!! - brez profesionalcev, brez velikih organizatorjev, brez stroškov, brez reklam. Vse je enkratno, neponovljivo..." Dogajanja maratona so se vrstila v skoraj neverjetnem polurnem ritmu. Vrvilo je na hodnikih, odmevale so besede pesnikov, politikov, filmarjev, slišala se je glasba, vonjalo kadilo. Zvrstilo se je dva tisoč prehodnih ali stalnih poslušalcev, organizirane zadeve so se odvijale v štirih predavalnicah, označenih s črkami F, U, C in K.

Zima 70 je v znaku demonstracij podpore zamejskim Slovencem v Italiji in Avstriji. Akcijski odbor in Izvršni odbor pišeta protestna pisma in pošiljata javna vprašanja državnemu sekretarju za zunanje zadeve, študentje se obrnejo celo na spoštovanega tovariša predsednika Tita. V svoji resoluciji ugotavljajo soupadanje šovinističnih izgrediv na Koroškem in Štajerskem, fašističnega nasilja v Trstu in bolgarskih zahtev po Makedoniji in opozorijo, da je napad na katerikoli jugoslovanski narod napad na celotno Jugoslavijo. O kakršnemkoli nacionalizmu ni bilo ne duha ne sluha. *Tujega nočemo, svojega ne damo!*

Pomlad 71 dobi štimungo uličnega nastopanja. Aprila 71 se 700 študentov udeleži zbora v ŠN, kjer je tema poslovanje Študentskega Servisa in zahteva po odstopu njegovega vodstva. Vendar je najznačilnejša za razvoj dogodkov bila **akcija Aškerčeva**, izpeljana štirinajstega aprila. Raziskave, ki so

Kaj dobiš, če križaš policaja in opico?

izvedli študentje sami, so pokazale, da avtomobilski hrup po Aškerčevi na fakultetah pozvrača psihične in vegetativne motnje. Torej proč s cesto! Ker občinska skupščina tega ni nameravala storiti do leta 75, so se študentje štirinajstega opoldne zbrali pred FF na napovedanih in dovoljenih demonstracijah. Že na začetku jih je bilo okoli dva tisoč. Okoli trinajstih so "legalisti", ena od dveh struj znotraj Akcijskega odbora, pozvali udeležence, naj se razidejo. Vendar je večina raje poslušala pozive "akcionistov", ki so zbrano množico želeli popeljati v odločnejšo akcijo. Dnevnik Delo je v članku dne 15. aprila zapisal, da so "nekateri zahtevali pohod do križišča na Ajdovščini. Slišati pa je bilo celo klice, ki so zahtevali zasedbo poslopja RTV. Po Titovi so potem krenili proti centru mesta in se uspeli pogoditi celo z milico, ki je dovolila, da svoje zahteve preberejo celo pred skupščino. Govor predsednika občinske skupščine Tonea Klarja je sprožil življenje. Okoli petnajste ure so se študentje razšli. Zahtevali so, da se v desetih dneh uredi nov sistem obvoznih cest, da bo Aškerčevi prizanesli vsaj težji tovornjaki. To se seveda ni zgodilo.

Dodaten impulz k končnemu poletu študentskega gibanja - zasedbi FF - so prispevali zapleti ob obisku Chaban-Delmasa, 25. aprila. Chaban-Delmas, tedanji predsednik francoske vlade, se je ravno mudil v prostorih republiške skupščine, ko se je iz Kazine pojavila skupina študentov s transparenti. Ustavila jih je UJV in jim transparente pobrala skupaj z osebnimi izkaznicami. "Razoroženi" so se demonstranti, bilo jih je kakšnih petdeset, odpravili pred zgradbo IS prepevat Internacionalo, nakar so jih miličniki odpakirali v vežo bližnje zgradbe. Ko so miličniki skupini dovolili odhod, se je ta z dvignjenimi rokami in vzklikanjem Titu in partiji, odpravila pred redakcijo "Dela" v upanju, da bo to posredovalo javnosti objektivno informacijo o dogodku. Nastala pa je prava medijska kampanja laži in podtikanj. IO SŠ LVZ je reagiral kot je le mogel. Med drugim so letake s pojasnili delili med obiskovalci osrednje tridesete obletnice nastanka OF, ki je bila 27. aprila v Hali Tivoli. Letak je UJV najprej začasno zasegla in nato v celoti prepovedala njegovo razmnoževanje. Posegi UJV so se stopnjevali. Osmega maja so njeni uslužbenci zasegli pano (stenčas), izobešen v avli FF, in v sobi številka 16 dlje časa zasliševali študenta Adama Franka ter Darka Štrajna, nakar so ju odvedli na postajo milice. To je bilo preveč. Med študenti in v nekaterih političnih telesi je zavrelo. Dvajsetega maja so napovedali demonstracije proti ukrepom UJV in še ostreje nastavili nekatera družbena vprašanja. "Akcionisti" so želeli izkoristiti razpoloženje, nastalo po intervenciji milice na FF in padec temperature gibanja. V naglici mrzličnih

**BODIMO REALNI
-ZAHTEVAJMO NEMOGOČE!**

priprav pride do organizacijskega kolapsa, zato demonstracije propadejo. Vendar je komite UK ZKS postavil zahtevo. "Če sodišče do ponedeljka (24. maja 1971) ne bo odgovorilo na že tolikokrat zastavljeno vprašanje glede razprav proti trem kolegom, gremo tudi na zasedbo fakultete". Ker v ponedeljek odgovora ni bilo, se je formiral Akcijski odbor za zasedbo FF in pričel z delom.

FILOZOFSKA FAKULTETA JE ZASEDNA!

"Filozofsko fakulteto so zasedli!" "Kaj? Kdo, policija?"

"Ne, študentje so jo zasedli!"

Tak glas se je v sredo, 26. maja dopoldne, kot blisk razširil po Ljubljani. Točno ob desetih so fantje z rdečimi trakovi na rokavih zaprli vhod fakultete in vanjo spuščali samo tiste z indeksi. AO je delo na zasedeni FF organiziral po skupinah. Obstajale so varnostna skupina, skupina za preskrbo z materialom in hrano (razen alkohola), tehnična, teoretična, skupina za informacije, koordinacijska in skupina za produkcijo revolucionarne kulture. Zasedba se je proklamirala za delovno kolonijo, študijski proces ni zamrl. Potekale so okrogle mize, non-stop diskusije, v katerih so sodelovali tudi nekateri univerzitetni delavci. Študentje so na fakulteti delali, prebivali, jedli in spali. Po jutranjem vstajanju je na strehi fakultete potekal redni obred dviganja rdeče zastave in petja Internacionala. V času enotedenske zasedbe je izšlo dvanajst ciklostiranih števil glasila SP, ki najbolj vdanostno prikazuje razpoloženje poteka zasedbe. V njega vneto pišejo Andrej Ule, Milan Dekleva, Andrej Medved, Jaša Zlobec, Jaro Skrušny, Boris Vuk, Darko Štrajn, Adam Franko, Iztok Ilich, Branko Klinkon... in nekateri predavatelji ter rektor univerze. Študentje se med seboj spoznavajo, si pomagajo, svetujejo. Nihče se ne izogiba delu. Sodelujejo vsi. Vzdušje je polno solidarnosti, upanja, optimizma, odločnosti. Zasedba je gostila tudi avtoštoparje iz Norveške, Anglije, Amerike in Finske. Zgradba je bila skoraj v celoti oblepljena s transparenti in gesli, VSE ZA VSE, UJV - UPRAVA JAVNE VZGOJE, JEST PA PIŠEM Z LEVO ROKO - ERGO SEM LEVIČAR, BILI STE NAŠI IDEALI - BOSTE VZDRŽALI NAŠE PREVERJANJE, JEST SM MARXIST PO BRATIH MARX, NAŠE GIBANJE JE BOJ ZA SOCIALIZEM, ZAKAJ VPRAŠANJE O

POŠTENOSTI DANES NI VEČ POŠTENO VPRAŠANJE, TAISTELEMME VAPAUDEN PUOLESTA YHDESSA (sporočilo finskih simpatizerjev), ZAKAJ TAKO HRUMITE AL' NAS SE VI BOJITE? itn..

Zasedba se konča drugega junija 71. Študentje objavijo "Manifest zasedene Filozofske fakultete" in gredo na počitnice.

Tem sledi leto 71/72 in osip množičnega študentskega gibanja njegovo postopno razkranjanje v različne tokove. Radikalizem in akcionaška struja, ki je v prejšnjem šolskem letu doživljala svojo izpolnitev v AO pri IO SŠ, se skoraj v celoti preseli v uredništvo Tribune. Udarnost rezultira v štirih pravnomočnih zaplembah časopisa, v času od oktobra do junija. Študentsko uredništvo preneha z delom, izhajanje časopisa visi v zraku vse do konca novembra 72, ko nastopi nova redakcija. Nadaljevanje radikalizma iz leta 71/72 se kanalizira v ustanavljanju "študentske partije" in Gibanju 13. november, ki obstaja le kratek čas. Po drugi strani pa je za to obdobje značilen razmah množične aktivnosti po fakultetah in univerzitetnega življenja nasplo. Skoraj na vseh fakultetah so redno izhajali študentski listi. Ob tej aktivnosti zraste pomladi 72 projekt Alternativna univerza. S koncem študijskega leta se je končal tudi ta projekt. Položaj ljubljanskega študentskega gibanja je v tem obdobju v tesni povezavi z eliminiranjem nacionalizma na zagrebškem Vseučilišču oz. v političnem življenju SR Hrvaške.

Tribuna takrat kot celoleten dodatek izdaja prevedene odlomke tedaj sila popularne knjige ideologa ameriškega yippie gibanja Jerryja Rubina "DO IT!". Mnogo prostora posveča tudi problematiki zahodnih levih gibanj, predvsem ameriških. Prostor zavzema George Jackson, Eldridge Cleaver, James Boogs, J. Jackson. O študentskih oz. alternativnih gibanjih pišejo Yves Clement, Rudi Dutschke, Roel van Duyn. Prevodno novost predstavljajo krajši odlomki iz dela "Funkcija orgazma" Wilhelma Reicha. Brati pa je mogoče tudi intervjuja z Marcusejem in Lennonom.

"THIS IS THE END, MY FRIEND..."

V letu 72/73 o študentskem gibanju kot o socialnem fenomenu ne moremo več govoriti. Poteka proces njegovega izteka in raztapljanja v druge segmente univerzitetnega in družbenega življenja. 1974 je razpuščena obnemogla Zveza študentov, ustanovljena je ZSMS. Prihajajo svinčena leta.

A 68 se ne da. Vrnilo se bo.
2068.

BORUT OSONKAR

...Zadnjič smo v Salomonovem oglasniku izsledili oglas: "Prodajam kompletno opremo za golf. Nova, malo rabljena, za samo 200 DEM. Pokličite na številko 06- Če se oglasi moški, odložite slušalko."...

...Na Slovenskih novicah so zaposlovali nove fotoreporterje. Mlad ljubljčan nam je posredoval svojo izkušnjo s testiranjem. Ena od zapletenih nalog se je glasila:

Hodite ob Ljubljani s fotoaparatom v roki in čakate na priložnost svojega življenja.

Nenadoma zaslišite krike. Neki ženski je padel otrok v reko in se utaplja... Daleč naokrog ni nikogar, ki bi lahko pomagal.

Vprašanje: Kateri film bi izbrali?...

1

...Neko noč se po nenadni večdnevni odsotnosti soproga naenkrat vrne domov in ženo skoraj preseneti v postelji s tovarišem Janšo. Preden vstopi v dnevno sobo, se strumnemu Janši uspe delno obleči in prešušnica se v zadnjem trenutku znajde ter mu naroči, naj se naredi, da je kip.

- Kaj pa je to? vpraša utrujeni in neobriti soproga, besen na ves svet.

Žena v strahu: - Kip ministra Janše. Kupila sem ga, zelo poceni. Tudi pri Drnovškihovih so pred dnevi kupili podobnega.

- Dobro, reče mož in jo povali na posteljo. Po nekaj ur trajajoče fuku žena popolnoma zjebana zaspí in mož odide v kuhinjo, odpre hladilnik ter se naje in napije. Nato naredi sendvič ter nalije kozarec mrzlega mleka. Stopi do trdega ministra.

- Nate, Janez. Pojejte mal. Vem, kako je to... Dva dneva in tri noči sem stal pri Drnovškihovih, pa se noben kurac ni zmigal, da bi mi dal kaj za pod zob...

LJUBLJANA IN GLASGOWA

dr. Ljubo Sirc: Premisle po slovenskih volitvah

Ljubo Sirc je bil tista navčina iz emigracije, ki je kot predvojni liberallec posodil ime liberalnim demokratom, da so imeli svojo- ga predsedniškega kandidata, ki je potrjeval, da niso le komunistični podmladek - obenem pa ni bilo nobene nevarnosti, da bi se uvrstil v drugi krog in ogrozil neuradnega strankinega kandidata. Če bi ga krožek skesanih marksistov iz Demosa kandidiral leta 90, bi morda zmagal, tako pa je Pučnik naučil ljudstvo previdnosti. Sicer je Sirc ekonomist s precej mednarodnega ugleda. Živi na Westbourne Gardens v Glasgowsu, blizu univerze in mestnega parka.

Članek skrajšan prepisujemo iz revije The South Slav Journal - pomlad/poletje 93. Saj je vredno prebrati, kakšni smo videti poučenemu opazovalcu od zunaj?

Spotoma bi omenili, da je bila Ljubo Sircu po desetletjih molka prvič v Sloveniji dana beseda 1987 prav v Tribuni.

Kot predsedniški kandidat sem se udeležil volitev 1992 ... Rezultati so bili zame porazni. Dobil sem 1,5% glasov in se uvrstil predzadnji. Komunist Kučan je dobil 64%, Bizjak 22%, Kacin 9%, ostali pa približno toliko kot jaz. Ni mogoče reči, da so bile volitve ponarejene ali napačno izpeljane. Niti upravičene kritične pripombe ne morejo pojasniti neverjetnih rezultatov.

Med spornimi platmi volitev je bil pristranski odnos medijev. Vsak kandidat, ki je imel uradno funkcijo, se je preko nje lahko kadarkoli pojavil na televiziji, radiu in prvih straneh časopisov. Tisti, ki so bili le kandidati, so se lahko pojavili le na zadnjem TV dnevniku med 22. in 23. uro. Časopisi o nekaterih kandidatih preprosto niso pisali.

V vseh medijih še vedno večina delajo osebe, ki so dobile službo pod komunistično oblastjo, ko so bile potrebne moralne kvalifikacije, t.j., ko so prosili morali biti sprejemljivi za Komunistično partijo. Ko so se po prvih demokratičnih volitvah pojavila vprašanja o teh razmerjih, so komunistični novinarji dvignili hrup, da so ogrožene njihove človeške pravice. Čisto prav se jim je zdelo, da so v preteklosti lahko dobili službo le "moralno primeri", upirali pa so se vsakemu poskusu, da bi se našel prostor še za one, ki komunistom niso bili všeč.

Na TV in radiju je bilo nekaj organiziranih soočen kandidatov, a večina so odgovarjali na vprašanja, ki so jih poslali gledalci in poslušalci. Vprašanja so se komaj kdaj dotikala ekonomije ali zunanjih politike.

Kampanja se je plačevala iz treh virov - državni prispevki, plačani političnim strankam, članarine v strankah, in donacije sponzorjev. Največ teh donacij so prispevala "družbena", se pravi, državna podjetja, kjer se je menežerjem, vajenim, da zahtevajo "moralne kvalifikacije", zdelo samoumevno, da po svoji volji uporabljajo denar podjetij v podporo strank in kandidatov.

V mojem primeru je bilo najbolj čudno obnašanje Liberalno demokratske stranke, ki me je kandidirala. ... Nekdo je izračunal, da je le 3,8% volilcev, ki so dali glas stranki, volilo tudi mene. LDS se je komajda potrudila za kaj predvolilne propagande zame. Svoje propagande je usmerila na Janeza Drnovška, ki je kandidiral, da bi bil še naprej premier. Premiera izbire parlament, tako da je Drnovšek pravzaprav kandidiral le za poslanca. Vseeno so ga reklamirali velikanski plakati, ki mene niso niti omen-

jali, medtem ko so druge stranke oglaševale predsedniške kandidate, včasih skupaj s parlamentarnimi. Trudoma si lahko našel nekaj majhnih plakatov z mojo sliko. Protestiral sem proti nezanimanju za mojo kandidaturo, pa so mi povedali, da ni denarja. Ko sem odvrnil, da bom sam našel denar, so mi rekli, da ni treba. ...

Na parlamentarnih volitvah je sodelovalo 28 strank, nekatere očitno zato, da bi zmedle javnost. Osem jih je prišlo v parlament. Kljub željam, da bi bilo drugače, ni sedanja sestava slovenskega parlamenta nič boljša od prejšnje. Novost je velika skupina nacionalistov, ki hočejo nagnati tujce in grozijo z nasiljem, tako da so večini nesprijemljivi. ... Ni čudno, da se se govori o novih volitvah v dveh letih namesto v petih.

Kaj naj rečemo o "razsodij" slovenskih ljudi? Najprej moramo poudariti, da večina odloča, kdo naj vlada, da pa njena odločitev ni nujno "dobra" ali "pravilna". Zato mora imeti manjšina vse pravice do kritike in svojih predlogov. Zdi se, da je slovenski elektorat slabo izbral. To je očitno, ko gre za predsednika, a manj očitno pri parlamentarnih volitvah, kjer je težko predvideti, kakšna bo politika relativne večine liberalnih demokratov. Njihovi voditelji govorijo o pragmatizmu, a kakšen bo ta pragmatizem?

Treba je upoštevati naslednje —

(1) V ekonomskih posledicah komunistične vladavine lahko vidimo le katastrofo. Jugoslovanski komunisti, ki jih je v ekonomskih zadevah pogosto vodila slovenska skupina, so najprej uvedli centralistični sistem sovjetskega tipa, potem pa so ga 1952 opustili in uvedli samoupravljanje. Oboje je vodil isti slovenski komunist, Boris Kidrič. ... Med leti 1952 in 1970 je dobivala država zahodno pomoč v vrednosti po dveh milijard dolarjev (in več) letno. Med 1970 in 1978 si je sposodila 22 milijard \$.

Ko je bilo v 1978 te radodarnosti konec, so začele realne plače padati. Če začnemo v letu 1955, ko so bile realne plače le nekaj pod predvojnimi nivojem, dobimo leta 1961 indeks 146. V 1978 doseže indeks 324 in potem pade na 224 v 1988, za 42%. Za Slovenijo so številke 1964-119, 1978-174, 1988-135, padec za 27,7% in na vrednost z leta 1967.

Po tem padcu je izguba jugoslovanskih trgov odnesla še eno tretjino. Tako slovenski delavci danes zaslužijo komajda kaj več kot v 1940. ... Povprečna mesečna plača v času volitev v Sloveniji je bila 600 DM, govori pa se, da bi za stabilnost morala pasti na 400 DM (160 funtov).

V Sloveniji ni tako slabo, kot bi lahko sklepali iz teh števil. Ko je denar iz posojil še pritekal, so si ljudje zgradili rezerve v obliki hiš, avtov ... Mnogi so delali v tujini in si naložili prihranke na deviznih knjižicah, a oblasti so ta denar porabile.

Kakorkoli, po 45 letih komunizma so uspehi nični, ali pa, če odpišemo izginotje jugoslovanskega trga, minimalni, primerni desetim letom normalnega razvoja. (Plače so dosegle predvojno vrednost v 1958, realne plače v 1988 ustrezajo plačam v 1967.)

Kako lahko pod temi pogoji kdorkoli glasuje za voditelje stranke, ki je to dosegla, je zame skrivnost. Eno od opravičil komunistov je, da ni bilo vse slabo. Morda ne, a povprečje je obupno.

(2) Ne le da so uspehi komunističnega sistema nikakršni - komunisti so trdili, da bo njihova oblast prinesla neopisljivo bogastvo in srečo, in da imajo torej pravico do najbolj krutih sredstev, da pridejo na oblast. ... Vprašanje je, kako lahko kdorkoli glasuje za zadnjega voditelja stranke, ki jo označujejo preganjanja, nasilje in neuspeh. Da je vse še huje, je g. Kučan imenoval za predsednika svoje volilne ekipe profesorja Zdenka Roterja, ki me je osebno zasliševal med procesom, po katerem so enega od obtožencev usmrtili. Je res postalo čisto normalno, da uprizori sojenja političnih nasprotnikov in jih potem streljaš? Eden od odgovorov na to vprašanje

je, da so se komunisti skesali. Kje pa se to vidi? ...

Zgodilo se je le to, da kogarkoli, ki postavi ta moralna vprašanja, imenujejo *revanšista*, pa čeprav ta oseba ne zahteva kazni za povzročitelje, le obsodbo zločinov, da se ne bi ponovili. Spet in spet nam ponavljajo, da se nima smisla ozirati nazaj, da je treba zreti v bodočnost - in morda v tej bodočnosti ponoviti iste napake, ker ne bomo vedeli, kaj se je nekoč zgodilo.

Kučan je prelomil z ostalimi jugoslovanskimi komunisti. Tako so Slovenci pozabili njegovo preteklost. ... Pozabilo se je, da je bila armada, ki je za hip poskušala obvladati Slovenijo, armada Partije, ... katere predsednik je bil Kučan v Sloveniji. Kot predsednik je prispeval k idej - ološkemu šolanju vojske, ki se je kasneje pod vplivom tega šolanja bestialno obnašala.

... Bila bi huda napaka, lahko z resnimi posledicami, če bi Slovenci verjeli, da se da vojne dobiti tako zlahka, kot se je navidez zgodilo v 1991. Kakorkoli že, Kučan je imel vsako možnost, da bi vsaj poskušal preoblikovati Jugoslavijo v zavezništvo s Hrvati, Muslimani, Makedonci in celo Črnogorci, preden je odšel s 14. kongresa. To bi lahko Sloveniji prihranilo vsakršen spopad in morda bi lahko obdržala tudi jugoslovanske trge.

(3) Omenil sem, da začno slovenski komunisti takoj, ko kdo omeni njihovo preteklost, kričati o *revanšizmu*. S tem so bili uspešni podobno, kot so bili uspešni s kampanjo proti antikomunizmu. Govorili so in govorili, dokler se ni zdelo veliko huje obsojati komunistične zločine kot biti zločinec. ... Stranka, ki me je kandidirala, me je večkrat posvarila pred *revanšizmom*.

No, samim komunistom se *revanšizem* ne zdi napačen, ko komunistični tožilci nadaljujejo z diskriminacijo proti njihovim žrtvam. Vem za več pritožb mojih kolegov zapornikov iz 50. let, ki se jim njihovi nekdanji preganjalci iz tajne policije še režijo, ko iščejo rehabilitacijo in odpravo legalnih in arbitarnih posledic tistih krivičnih sodb.

Sodbe proti Črtomiru Nagodetu, meni in trinaštem drugim obtožencem je razveljavilo vrhovno sodišče Slovenije januarja 1991, odločitev je podpisala komunistična, predsednica tega sodišča. Kljub temu pa sedaj ilegalne posledice teh sodb niso bile popravljene. Še vedno ne vemo, kje je pokopan prvooženi Črtomir Nagode, ki so ga usmrtili.

Njegovo hišo še uporabljajo tujci, verjetno povezani z aparatom tedanjega režima. Nobeni od družin obsojencev niso vrnilo premoženja. ... Čeprav razveljavitev obsodbe pomeni, v normalnih deželah, izničenje njenih posledic, oblasti pravijo, da bodo morale žrtve počakati na uveljavitev Zakona o denacionalizaciji, s katerim pa sedanja slovenska oblast zavlačuje.

... Mednarodna in evropska politična telesa in agencije za varstvo človeških pravic bi lahko poleg sedanjih kršenj teh pravic nadzorovale tudi odpravljanje posledic prejšnjih kršitev.

(4) Mnogo je bilo predsedniških kandidatov in predstavnikov strank, ki so izjavili ali izjave, da so globoko pretreseni nad nizkimi dohodki slovenskih delavcev, kmetov in upokoencev, jim obljubljali družbeno pravično plačila in še boljše družbene službe, kot so šole, zdravstvene in kulturne institucije. Pod slovenskimi pogoji je to goljufivo. Res je, da v razvitih deželah kandidati tudi neumorno govorijo o socialni pravičnosti in večji porabi za vsakr_ ne projekte, ne da bi pojasnili, od kod bo prišel denar, a v razvitih državah je najbrž mogoče najti kakšne rezerve. V Sloveniji ni nobenih rezerv - višje plače, pokojnine in družbena poraba niso mogoči brez večje proizvodnje, to pa ni tema, o kateri bi slovenski politiki radi govorili.

(5) Mož, ki naj bi prinesel ekonomsko razmišljanje v slovensko politično življenje, dr. Janez Drnovšek, je postal premier pomladi 1992. Verjame, da je bil v prejšnjih šestih mesecih zelo uspešen in njegova LDS si je izbrala za volilno geslo "Slovenija - zgodba o uspehu". Večkrat mi je bilo nerodno, ko so me vprašali, kakšni naj bi bili izjemni uspehi stranke, ki me je kandidirala. Vprašanje sem preusmerjal v prihodnost. Med volilno kampanjo je dr. Drnovšek pogosto govoril o ekonomskih reformah, ne da bi jasno povedal, kakšne naj bodo, je pa dodajal, da je seveda potrebna previdnost, da se izognemo masovni brezposelnosti. To dilemo predstavljata v Rusiji imeni *Gajdar* in *Černomirdin*. Je Drnovšek *Gajdar* ali *Černomirdin*? Ne vemo še. Brezposelnost je grožnja v obdobju preobrazbe, a revščina grozi tudi, če se službe preprosto ohranijo. Zaščita služb preprosto pomeni, da morajo uspešna podjetja prispevati denar za reševanje neuspešnih, namesto da bi se razvijala. Edini način za preprečevanje brezposelnosti je, ustvariti pogoje za hiter razvoj novih učinkovitih podjetij, ki lahko posrkajo delavce, ki so izgubili službo, ko so se zaprle neučinkovite firme. ...

Seveda morajo nova podjetja nastati iz privatne pobude; zadnjih 45 let nas je naučilo, da so kolektivne ali državne investicijske odločitve zapravljive. ... Čeprav Dr. Drnovšek s svojo prvo vlado ni dosti storil za restitucijo, je gotovo dober znak, da je posebej omenil "denacionalizacijo" kot točko v korist slovenski vladi v svojem govoru za Svet Evrope. ... Kljub tem obljubam je prišlo do novega napada na princip denacionalizacije, ko je Igor Omež, vodja SDK, državne knjigovodske službe, protestiral proti restituciji in zahteval spremembo že sprejetega zakona. Zgodilo se je namreč, da je eden od privilegiranih restituirancev (proces namreč napreduje po polzevo) prodal vrnjeno tovarno nemški firmi. Ker ni zakona proti prodajanju tovarn Nemcem - tudi vlada je to že kdaj storila - bi šef knjigovodstva najbrž rad videl, da bi tovarno prodala slovenska birokracija in denar porabila za podporo slabim podjetjem ali kar za svoje plače. ... Smisel vračanja premoženja tistim, ki so ustanovili podjetja, ali njihovim družinam je, da poveča verjetnost, da bo premoženje dobro upravljavano. Morda se to ne bo zgodilo čisto vselej, a če lahko sodimo po izkušnjah drugih dežel, bomo na splošno le dobili učinkovitejše gospodarstvo.

Morda je škoda, da bodo nekatere družine prodale vrnjena podjetja, a če pustimo birokracijo, da nadzoruje, kaj bodo ljudje počeli s svojo lastnino, lahko gremo nazaj v komunizem z njegovim slabim gospodarstvom, ker ljudje ne bodo svobodni, da upravljajo s svojim premoženjem, in tudi ne bodo odpirali novih podjetij. Cilj je, da birokracija neha vladati ljudem. ... Hkrati bo proces ustvarjal neodvisne ljudi, ki ne bodo odgovarjali oblastem za vsak svoj gib. Slovenija, kot katera koli dežela, potrebuje mnoge neodvisne vires ekonomske moči, da se bodo prebivalci lahko branili pred oblastjo.

1935, ob 15. obletnici (1919-1934) kranjske poslovne zbornice, je izšla knjižica, ki opisuje industrializacijo po Prvi svetovni vojni. "Franjo Sirc (moj oče), Ciril Sirc (moj ded) in dr. Beno Sabothy so v 1923 spodbudili ustanovitve Jugoslovske, prve tekstilne tovarne v Kranju s kapitalom 20 milj. din in povprečno tisoč delavci. 1924 sta Anton Adamič in Edmund Kocbek osnovala IKA, pletilnico s 120 delavci. 1925 je začela delati gumarna Semperit, s 340 delavci. Predsednik kranjske poslovne zbornice, Franjo Sirc, je pomagal prepričati lastnike, da so ostali v Kranju in razširili delo tovarne. V 1926 je bila registrirana tekstilna tovarna INTEX (350 delavcev), Franjo Sirc je nastopal kot upravnik, odgovoren občini. Dve leti kasneje se je osnovala druga tekstilna tovarna pod imenom Jugobruna, med ustanovitelji je bil Franjo Sirc, spet kot odgovorni upravnik. Podjetje se je tako hitro razvilo, da je v 1933 zaposlovalo 1200 delavcev in postalo eno največjih svoje vrste v Sloveniji. Isto leto je nastal Tekstilindus, ki sta ga osnovala Artur Heller in Franjo Sirc, in je zaposlil čez 250 delavcev. Franjo Sirc je postavil še svojo lastno tekstilno

tovarno, ki sedaj zaposluje čez 100 delavcev. ... Tekstilni tovarni sta postavila še Adolf Prah in Anton Božič, Ivan Savnik je postavil tovarno rokavic; Anton Štefe in Ivan Prešern sta osnovala tovarni čevljev. ... 1934 je bila v Škofji Loki zgrajena predilnica, s Franjom Sircem kot odgovornim upravnikom, Rado Thaler pa je osnoval tovarno odevi. ...

Sloveniji se ne bo obrnilo na bolje, dokler ne doživi podobnega gibanja za nastanek učinkovitih privatnih podjetij, kot ga je pokazal Kranj v 20. in 30. letih. Moj oče je sodeloval pri nastankih skoraj vseh tekstilnih tovarn v Kranju. Kolikor mi je znano, ni imel od te dejavnosti nobenih materialnih koristi razen ustanovitve svoje lastne tovarne, ki so jo Nemci zaplenili leta 1941, v 1947 pa je stranka predsednika Kučana poplačala njegove napore tako, da ga je imenovala izkoriščevalec in ga ponižala z zaporom, ki ga ni preživel.

Nacisti in komunisti so sistematično poskušali pobiti srednje in podjetniške sloje v Sloveniji in Vzhodni Evropi. V 90. letih, ko se je pojavila priložnost, da se obnovi vsaj nekaj položaja srednjega sloja v V. Evropi, so se starim sovražnikom podjetniških slojev pridružili prepametni ameriški ekonomisti, ki so si razvili vero, da bo prišlo do neizmernih težav, če bodo pravi lastniki dobili vrnjeno vse, kar so komunisti nekoč zaplenili. Namesto tega so predlagali, naj se premoženje razdeli po shemah, ki se mnogo let ne bodo rodile podjetnikov. To velja tudi za slovenski Zakon o privatizaciji, od katerega ne moremo pričakovati kakršnega koli čudeža. S tem odporom restituciji v imenu doktrine spontanega razvoja so ameriški profesorji zelo otežili nastanek centrov ekonomske moči, ki ne bi bila odvisna od komunistične birakracije in bi le-te lahko zrahljala prijem. Dovolj je omeniti, da v Sloveniji še obstaja centralna gospodarska zbornica, kjer dela kakšnih 300 komunističnih birokratov. Tudi stare banke so v veliki meri še v rokah komunistov, celo potem, ko jim je država pokrila izgube, a ohranila upravno osebje, ki je banke spravilo v bankrot.

Prijem mrtve komunistične roke, ki še drži Slovenijo, bi lahko zrahljali številni slovenski podjetniki v tujini, med Kalifornijo in Avstralijo. Ti ljudje bi lahko porinili Slovenijo v blagostanje, a bilo bi neumno od njih, če bi se zanimali za svojo domačo deželo, dokler ta ne pokaže spoštovanja svojim podjetnikom prejšnjega časa, tudi tako, da jim vrne premoženje.

Eden od pomislekov proti vračanju tega premoženja je, da Slovenija ni dovolj bogata, da bi izplačala prejšnje lastnike. Ta ugovor spregleduje glavni razlog restitucije, namreč ta, da se lastnino odvzame nesposobnim komunističnim birokratom in jo da starim lastnikom, ki bodo z njo dobro upravljali. Problem ni v prenosu premoženja pravih lastnikom, temveč, kako najti kompetentne lastnike.

Močna je utvara, da je slabo upravljana lastnina vseeno kaj vredna. Med pogovorom za celjski radio so me vprašali, komu bi dal premoženje, ki so ga ustvarili delavci s trdim delom. Večine premoženja, ki ga niso zapustili že stari lastniki, ni ustvarilo kakšno trdo delo, temveč tuja pomoč in posojila, in inflacijsko gospodarstvo, torej domači krediti, ki niso bili povrnjeni. A naj je komunistično gospodarstvo dobilo substanco iz investicije tujega denarja ali delavskih žuljev, so bile te investicije večina zapravljene, ker je bilo to gospodarstvo tako slabo zamišljeno in vodeno, da so danes plače na nivoju leta 1940. Nujno je, da se lastnina preda ljudem, katerih blagostanje bo odvisno od njihove sposobnosti, da ustvarjajo blagostanje za druge, proizvajajo in dvigajo delavske plače in pokojnine.

(6) Z razglasitvijo neodvisnosti je Slovenija podrla politično ravnotežje v svojem delu Evrope. Slovenski diplomaciji, kakršnakoli že je, se ni zdelo potrebno, da bi obnovila ravnotežje z obnovno prejšnjih odnosov s Fancijo in Britanijo, in se je še manj trudila z Združenimi državami in Rusijo.

Dvkrat se je zgodilo, da je slovensko zunanje ministrstvo skušalo prezreti prisotnost vodilnih ruskih ministrov v Sloveniji. Ko je slovenski zunanji minister ignoriral podpredsednika ruske vlade, je nemški politik, ki je bil tudi na obisku v Sloveniji, večkrat skušal pritegniti pozornost slovenskega ministra na pomembnega moža. Zunanji minister je molče ignoriral te poskuse. Zdelo se je, da verjame v čudno misel, da Evropa ne bo sprejela Slovenije, če se le-ta ne bo povsem odrezala od Vzhodne Evrope.

(7) Zdi se, da mnogi slovenski politiki verjamejo, da je izguba jugoslovanskih trgov pravzaprav blagoslov za Slovenijo. Menijo, da bo prisila, da prodajajo na zahtevnejših zahodnih trgih, magično dvignila kvaliteto slovenskih izdelkov in naredila iz Slovenije *high-tech* deželo. Sprejeli so, da Avstrijec in Italijanov ne skrbi preveč, da bodo njihovi izdelki slabši, če bodo prevzeli jugoslovanske trge.

Govori se, da se je kakih deset let tega Zveza komunistov Slovenije pričela pripravljati na padeč komunizma. Opogumljala je različne skupine članov, da so izstopili, jih oskrbela z denarjem, in jim naročila, naj začno sejati politično zmedo. Tako je sedaj pogosto zelo težko vedeti, kdo je komunizem resnično zapustil in kdo se le pretvarja. Po svoje je to napačno rečeno, saj si je težko predstavljati, da bi kdo še ostal lojalen popolnoma diskreditirani doktrini, a ljudje ostajajo lojalni nekakšni (podtalni) organizaciji, ki varuje interese bivših članov partije. Pogosto se zdi, da neko izza kulis vleče niti.

Ta pojav niti ne bi bil posebno škodljiv, če bi bil cilj teh manipulacij le zavarovati položaje za bivše komuniste v moderni liberalni družbi, da ne bi utrpeli prevelikih izgub. Integracija komunistov v normalno evropsko skupnost je zaželjena že zato, ker jih je vsaj v Sloveniji preveč, da bi jih lahko odpisali. A bivši komunisti bi prispevali k svoji lastni integraciji, če bi se nehali obnašati kot zarota, ki skuša brez vsakega razloga ohraniti družbo pod svojo kontrolo. Brez razloga - saj ne morejo biti tako neumni, da bi želeli obnoviti komunizem.

Morda pa se jim zdi, da morajo najti nekakšen cilj, da upravičijo svoje manipulacije. Predsednik Kučan govori o "kolektivni privatni lastnini, ali nečem podobnem", morda zato, ker on in njegovi tovariši upajo, "da se bodo spotaknili ob neko tretjo pot med centralnim planom in trgom", kot je *The Economist* napisal o Černomirdinu in njegovih.

... Jasno je že, da brez prehoda v privatno podjetništvo Slovenija ne bo prišla nikamor. Mnogi slovenski politiki trdijo, da so "za Evropo", a njihovi pogledi so azijski ... (Ne bi rad žalil etničnih Azijcev.) ... Zatorej ni dovolj iskati kompetentnih ljudi; voditelji morajo biti kompetentni, in hkrati predani prehodu in sistem zasebne pobude. Bila bi velika napaka, in izdaja Slovenije, če bi se upirali tej zahtevi.

Po mojih žalostnih volilnih rezultatih so me vprašali, če bom vseeno skušal pomagati Sloveniji. Rekel sem, da bi pomagal, če bi bilo to mogoče, a mogoče bi bilo le, če bi Slovenija vodila pravilno politiko. Po *The Economist* - "... več pomoči ne bo moglo storiti prehoda v tržno gospodarstvo bolj uspešnega, če ne bodo uveljavljene pravilne politike ...". Slovenija, ki občuduje komuniste po padcu komunizma, se bo morala pač dušiti v lastnem soku, dokler ne bo spregledala.

(prevedel Sam Resnik)

Vladajoča stranka Slovenije leta 2000?

SKD - Združena lista

BAN, BAN, PET PODGAN

Kako vaš, da je strelski vod sestavljen iz pripadnikov MORISA?

Policija, sodstvo, tožilstvo. Ali delujejo resnično samo v dobrobit države? Ali delata policija in sodišče z roko v roki? Mar resnično ni razlike med sodstvom in tožilstvom? Ali je mogoče, da še vedno potekajo politični kazenski postopki proti skupinam ljudi ali posameznikom pod pretvezo kaznivih dejanj klasičnega kriminala? Ali ljudje še vedno izginjajo? Kdaj pravna država ni več pravna?

VARIACIJE NA TEMO: ODVZEM SVOBODE

Če se ne pripelje mimo vas patrolja vrlih neomadeževanih mladcev, ki se kličejo policaji, v trenutku ko vlamljate v avtomobil, žanjete travo sredi gozda, brišete nož za kruh, ki vam je malo prej pobegnil v sosedov trebuh, lahko pridejo po vas tudi nepričakovano (policija dela nepričakovano, zato je tudi tako uspešna) in vam pomolijo cev puške pod nos, v trebuh, pa še kam drugam. To pa je argument, ki tudi Ramba prepriča, da je bolje ubogati zakon orožja, in v nekaj sekundah ste pripravljeni na transport z zapetnicami na reverz.

Čez nekaj dni vam sorodniki, obisk je dovoljen samo staršem, povedo, da so imeli policaji le nalog za hišno preiskavo. V priporu ste na primer zaradi suma posilstva, hišna preiskava pa je bila zaradi suma trgovine z mamili. S sklepom, s katerim sodišče odreja hišno preiskavo, vas tudi zaprejo. Nekomu se grozno zamerite. Želi se vas znebiti. Kaj bo storil? Naznanil vas bo policajem. Vsi vemo, da policaji najprej obtožijo in šele potem zahtevajo "priznanje", jasno je, da so zelo dovzetni za razne zgodbe in pripovedke o kaznivih dejanjih vaših sosedov. Kakršnikoli dokazi v začetni fazi niso pomembni: *"Priznal bo, ko ga dobimo v obdelavo!"* Pa nikakor ne preizkušajte svojih sposobnosti prepričevanja nasprotnika! Zgodbo obdelajo tako, da je zrela za oznako "utemeljen sum" in zraven pripišejo vaše ime. Samoobtožbe so paradoksalne. Ljudje na policiji in sodišču so neverjetno naivni in dojemljivi celo za nesmiselne samoobtožbe. Tudi tako si lahko pridobite bivanje na državne stroške.

MALI BOGOVI

Težko je verjeti, da smo popolnoma nezaščiteni pred represivnimi institucijami oblasti, da so ljudje na mestih, ki odločajo o takšnih stvareh kot je odvzem svobode, tako samozadostni, nenadzorovani mali bogovi. Pa so. Žal.

Čeprav je tudi Republika Slovenija podpisnica mednarodne listine o človekovih pravicah in tudi ustava Republike Slovenije govori, da je **vsak nedolžen, dokler se mu ne dokaže krivda**, je praksa drugačna. Preiskovalni sodnik, ki odredi pripor, mora v sklepu o priporu navesti tudi priporne razloge. Lahko vas priprejo zaradi suma ponovitve nevarnosti, begosumnosti, nevarnosti, da bi uničili dokaze (?), vplivanja na priče, celo vznemirjanja okolice.

Priprejo vas za mesec dni. Pred iztekom roka vam isti sodnik podaljša pripor za dva meseca s sklepom, ki je popolnoma identičen prvemu. Pritožite se v zakonskem roku in dobite odgovor sodišča, da je *"vaša pritožba neutemeljena, okoliščine, ki jih navajate v svojo korist subjektivne, in se kot taka zavrne"*. Pa spet čakate in čakate.... Priporni sklepi, torej dokumenti, s katerimi sodišče odreja pripor, so po vsej Sloveniji enaki, klišejski, prav tako tudi odgovori na pritožbe na te sklepe. Sodišče se pa res poglubi v posamezen primer...Pa zakaj bi se trudili? Zaščiteni so z zakonom, česar se hvala bogu dobro zavedajo.

Nasvet: če se znajdete v priporu se nikar ne mučite s pisanjem pritožb. Raje pišite roman, poezijo, mogoče memoare kot naložbo za sorodnike ali pa jesen vašega življenja. Da pa policija, sodstvo in tožilstvo nikoli ne zamočijo, lahko verjamejo, milo rečeno, le naivni kreteni. Privoščijo si celo takšne lapsuse in napake, da se zaradi njih konča marsikatero življenje na oni in tudi na tej strani neprodušnih zaprtih zidov.

Kako visoko na lestvici etičnih norm kotira odgovornost, pa v Sloveniji ni nobena skrivnost. Pripori v Sloveniji so prepolni. Po trije priporniki se stiskajo na prostoru manjšem od najmanjših sobic v študentskih domovih. V istem prostoru spijo, jejo in opravljajo fiziološke potrebe več mesecev, nekateri tudi leta. Uprave zakonov se zatekajo k zasilnim namestitvam pripornikov in hkrati razmišljajo o novih gradnjah celic, a denarja seveda ni, pripori pa so vedno bolj polni...

KOMUNICIRANJE MED SODIŠČI IN PRIPORI

Čeprav sta ti dve instituciji po skoraj vsej Sloveniji zraščeni z eno steno, torej tudi fizično pod isto streho, pa osebna pošta vseeno potuje neverjetno dolgo od pripornika do zunanjega naslovnika in obratno. Sklepi in pisma se včasih na romanju po palači pravice in človeškem terminjaku nepričakovano izgubijo.

Prebivalec katakombe (=pripornik) dobi tri, pet pisem na isti dan. Tudi tisti, ki piše, dobi pošto v enaki količini s štirinajstdnevno zamudo. Pisma morate oddati odprta ob 6.00 zjutraj in na romarski poti od vas preko paznikov do sodnikov, pa še PTT-ja pisma izginejo. Kje in kako? Ko pregledujete svoj kazenski spis, upate, da bodo vaša izginula pisma v njem. Zaman. Seveda, cenzura! Pa si rečete: "Mater! Nekaj sem napisal, too much!" A tudi tam ne vedo nič o

vaših pismih. Ni druge razlage, kot da se je vaš sodnik platonsko emocionalno povezal z vami ali pa vašimi korespondenti tako močno, da mora vsake toliko časa izmakniti kakšno pismo (ti falotek, ti!). Če tudi ta teza ne zdrži, pa je očitno tudi v pravosodju dobro ukoreninjen UDBA-ško-VIS-ovski sindrom shranjevanja dokumentov: tajni in javni.

ZKP, KZ IN USTAVA-KAJ JE TO?

Eklatantne in s strani pravosodja zavestne kršitve *Ustave Republike Slovenije* kot so protiustavna podaljševanja pripora preko šestih mesecev in protiustavno pridržanje v priporu tudi več dni po izteku veljavnosti sklepa o priporu, so primeri *par excellence*. Temeljnih zakonov kazenskega postopka *Kazenskega zakonika Republike Slovenije* in *Zakona o kazenskem postopku* noben ne jebe.

Še spremljajoče težave življenja v katakombah: privatna pošta, obiski, hrana, šikaniranje, tabletomanija... in počasi si rečete: "Let's go crazy!"

Pa se zgodi, da se vsake toliko časa znajde v časopisih pismo pripornika, celo skupine pripornikov. Predstavniki pravosodja pohitijo z odgovorom: *"...na sodišču se zavedamo, kaj predstavlja kazenski postopek zoper obdolženega in sorodnike, še posebno, če je za obdolženega odrejen pripor. Zato je delo sodišča v pripornih zadevah še posebno hitro in s posebnim poudarkom na skrbi pripornika..."* (izjava šefa enega temeljnih sodišč v medijih kot odgovor na odprto pismo pripornikov).

Ko zaradi "ažurnosti" sodišča zapor ne sprejmejo sklepov o podaljšanju pripora pravočasno, lahko pridete tudi na svobodo, a le če imate skoraj vso odvetniško zbornico za seboj. Sodišča namreč naročijo upravam zaporov, da pripornikov, tudi če jim poteče sklep o priporu, novega pa še niso prejeli, ne smejo izpustiti. Če se vam kljub vsemu posreči priti na prostost, ko vam poteče sklep, vam za nagrado priskrbijo povratno vozovnico že v naslednji ulici, najkasneje pa na vašem domu.

SAMOMORI IN TABLETE

V črnih kronikah se večkrat pojavijo naslovi: "Sodil si je sam." Slaboumno in nedopustno je enačenje priznanja krivde s samomorom. Nihče se ne vpraša, kaj privede pripornika do takšne odločitve. So tudi "samomori"....

Tabletomanija je razvita do te mere, da lahko brez težav vsakdo pride do "doze, ki bi še konja ubila" (žargon

Osem priprtih v mariborskih zaporih učenci

Nenavadni »posredniški posli« policijskega komandirja iz Most Republiški tožilec je zavestno spisal spolitizirano poročilo

Tudi v ljubljanskih priporih se pridružujemo protestu sodnikov iz Maribora in upamo, da bo javnost seznanjena s pomanjkanjem, ki ga pade v obup, ko ne vemo več, kako bi si pomagali, in nam bo priskrbeli.

Opozorili bi radi na delo sodišča in nevezane razmere v priporih. Večina priporikov je priti po tako imenovanih delnih ponovitvah nepravosti, po katerih sodišča odloči pripor, da bi podlagi, imajo tožila, da bi priporiki na prostosti lahko posvajali kazenska dejanja. Čeprav: marsikdo se ni bil nikoli kaznoval.

Ima na prostosti sredstva za preživljanje in urejene družinske razmere; krivda kazenskega dejanja sploh ne ni bila dokazana. Proti takemu načinu odločanja pripora protestiramo. Sodišča odločajo pripor administrativno in generalno, ponovitev nevarnosti pa tožila izbere zato, ker za ta člen ni mogoče položiti varstvene.

Takšno vzporedno odločanje pripora po delni ponovitvi, pridi manj kot

Specijalno za javnost pripori

Zaporih ljubljanskega

Karla Ferenčaka

KO - ZAKAJ ŠEST NO-
SECEV, PA JE NIČKOL-
SMO SEŠT ALI VEČ ME-
22 MESECEV, TAKIH, KI
LUDJE V PRIPORU TUDI
RAD SPOMNIL, DA SO
KARLA FERENČAKA BI
REDESEDNIKA SODIŠČA

zaporov živijo v obupnih razmerah.

S peticijami in gladovno stavko ter s pobudo ustanovnemu sodišču priporniki v slovenskih zaporih zožiti zakonski krog sto tisočakov, čeprav priporniki, kar vsi priznavajo, v večini želijo priporiki v slovenskih zaporih zožiti zakonski krog

Na treh kvadratah

Priporiško pomladno prebujenje

Sporočilo za javnost

Tudi v celitskih zaporih se pridružujemo protestu sodnikov iz Maribora in Ljubljane. Šal dalec na zahodu, ti sešeni z nepravilnostmi ter zakonitimi delom sodišča. Tuma moramo pravi stravi

psihiatra v pravosodju). Le malo manj kot minuto pogovora pri zdravniku potrebujete in omogočeno vam bo spanje 24 ur na dan.

Dealerji z belim prahom vedo, da imajo zagotovljen vir odjemalcev, ljudi, ki pridejo iz zapore.

Ko so izčrpane vse pravne možnosti za uveljavitev osnovnih minimalnih pravic, se priporniki bolj uporniške narave zatečejo tudi h gladovni stavki. Posledice: okvare ledvic, jeter, želodca.... Kakršenkoli premik na bolje je zgolj iluzija.

ODMERJANJE KAZNI (poravnava), OPCIJE

Če vas vseeno po vsem skupaj na glavni obravnavi oprostijo, se lahko primerjate s tistimi otroki, ki so menda v Medjugorju videli Devico Marijo.

Če pa mora sodišče priznati zmoto in vas mora vsaj

delno rehabilitirati, vam naložijo zaporno kazen, ki pokrije čas prebit v priporu v slogu: "Nič ti nismo dolžni, ti pa nam tudi ne!"

Opcije:

- ostati kljub vsemu normalen in priti iz zapore,
- nikoli ne priti iz zapore (nesreča, samomor...),
- preprosto odkorakati iz zapore (v tem primeru je potrebno imeti urne pete, če hočete ostati na svobodi. Sodniki si namreč večkrat premislijo glede svojih odločitev. Pa kaj?),
- priti iz zapore in se pričeti vračati vanj (varijanta z deformacijo lastne identitete).

DVA SVETOVA

Da! Eden je ta, v katerem živimo, krut, a vseeno lep, drugi pa tisti, ki ga na srečo večina ljudi nikoli ne

spozna - za zidovi pravosodja. Saj, kdor je kriv, naj odgovarja za svoja dejanja, konec koncev se mora država zavarovati, a žal je v Sloveniji vse več primerov, ko so ljudje v priporih brez pravih dokazov, nekako tako: "An, ban, pet podgan...", to pa je problem, na katerega želimo opozoriti.

Kje je tista tolikokrat opevana pravna država, ki se ji reče Slovenija? In polna usta ljudi na oblasti, odkoder vlečejo nevidne niti marionet?

Sicer pa: izpiti se končujejo, poletje in počitnice so tu in takšno branje ni najbolj primerno za ta čas. Preventivno opozorilo pa vseeno ne more škodovati, kajti živimo v državi, kjer velja nekoliko prirejen rek ameriškega romanopisca: "Ne sprašuj, komu žvenkljajo ječarski ključ. Žvenkljajo tebi!"

HERVARDI

Tiho oditi v to dobro noč

Samo Resnik

Ko ne bom mogel več, te bom zaklal, kolega, ali pa vas, gospod. Iz obupa in ljubezni.

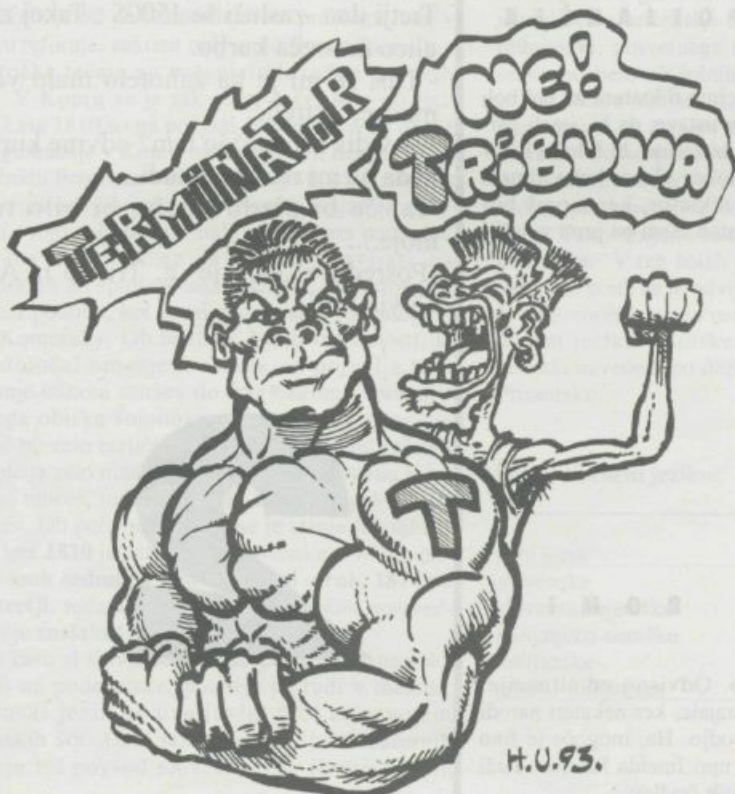
Ker so vam oči preveč poroženele, da bi mogli ne spregledati oseb, ki jih ni, se nima smisla sežgati iz protesta.

Le dvoje ima morda smisel - kuhati čaj z ljubeznijo in gledati zvezde v gorah, pa morda ljubiti kakšno deklico, ali pa, čeprav na bioloških vajah nisi mogel ubiti žabe,

poskusiti, če moreš z nožem zaklati človeka, da bi vsaj njegovi bližnji v petih, dvajsetih letih morda doumeli, da je umor grda stvar, tudi njihovi umori.

Samomorilec ubije vse, ki so ga poznali, pravi konvencionalna pamet, pa ne morem verjeti, da bi te poskočne, ohole mrlične lahko tako vljudo ubil ali oživil. Vas, ki niste varuhi svojih bratov.

Lahko se obrnem stran, ali pa upajoč vzamem nož, z grozo in obupom in solidarnostjo.

Stojijo v krogu.

SE BOJIMO DIKTATURE

Ali je obdobje totalitarnih režimov, zmanipuliranih in zavedenih množic ter velikih diktatorjev dokončno minilo? Daje morda trenutno prehodno obdobje še vedno možnost za ponovno vzpostavitev diktature? Nas bo demokracija lahko za vselej obvarovala pred to črno stranjo naše preteklosti, ali pa bo zopet prišel čas, ki mu bo vladala diktatura? In če bi se to zgodilo že jutri?

URŠA CVILAK & BRIGITA DANE

MATEVŽ TOMŠIČ

Mislím, da sta se pri nas demokracija in politična kultura že toliko uveljavili, da pogojev za kaj takšnega ni. Čeprav ima naša demokracija, tako kot ostale vzhodnoevropske države, še vedno začetniške težave, se pravi, še ni utečene parlamentarne demokracije, poti nazaj v diktaturo ni. Ni nikogar, ki bi bil zmožen izpeljati kakršenkoli prevrat, pa tudi ne bi se strinjal, da smo Slovenci narod, ki bi bil pripravljen slediti velikim vodjem.

DRAGO BEC

Če bi prišlo do diktature, ne bi šel med njene zagovornike. Poskušal bi zbrati somišljenike in se takšnemu sistemu upreti. Sicer pa se mi zdi, da se pri nas ideji "Velika Slovenija" ali pa npr. "Slovenija über alles" ne moreta uresničiti. Drugače je na Hrvaškem. Tam imajo neke vrste predsedniško diktaturo.

SAŠO BOSNIČ

Privrženci prejšnjega sistema verjetno pasivno razmišljajo o starih časih. Ta tendenca je zdaj latentna in to je lahko nevarno. Politika, ki se tukaj vodi, uvedbe diktature ne dopušča in v končni fazi se mi zdi, da smo del Evrope. Ne vidim nikakršne možnosti, niti realnih pogojev, da bi se te zadeve lahko ponovile.

NATAŠA HORVAT

A če bi nastopila diktatura? Verjeto bi postala oporečnik. Prepričana sem, da se kaj takega pri nas ne more več zgoditi. Če pa bi vseeno prišlo, pa upam, da ne bi rabili štirideset let, da bi jo odpravili. Trenutno med našimi politikami ne vidim potencialnega Velikega diktatorja.

KATJA ROMIH

Mogoče bi šla čez mejo. Odvisno od situacije. Diktature bodo vedno obstajale, ker nekateri narodi "rabijo" karizmatičnega vodjo. Ha, mogoče je fino biti diktatorjeva žena, kot npr. Imelda Marcos. Tudi jaz se ne bi branila vseh tistih čevljev.

1993: (Iz dogodivščin gospoda kovačiča). Gre Lojz v Las Vegas, tamkajšnji prijatelji mu razkažejo nekaj igralnic, ga uvedejo v osnove ameriškega sistema in ga pogostijo, med drugim s kao slučajnim zadetkom 100 dolarjev. Ne vedoč, kaj bi z njimi, stopi na cesti do omamne prostitutke:

- Kolko?
- 50 \$ za fafanje.
- Preveč
- Je pa zato to daleč najboljše fafanje v mestu. Vsi vam bodo to potrdili... Vidite tisto gostilno tam? Moja je. Če bi delala ceneje, je ne bi imela...
- Lojz plača in res je bil po fafanju popolnoma zadovoljen.
- Naslednjega dne zadene 1000 dolarjev. Sreča isto profesionalko, za katero mu medtem povejo, da ima najboljšo rit v mestu. - 500\$, zateva ženska, lojz zanerga.
- vidiš tisti penzion tam? Če bi nastavljala ceneje, ga ne bi imela.
- Presenečeni Lojz to to izjemno in nevsakdanjo izkušnjo plača in je po stvari popolnoma zadovoljen.
- Tretji dan zasluži še 1500\$. Takoj zleti na ulico in sreča kurbo.
- Dns se mi je pa zahotelo malo vohanja mucke, izstrelj.
- A vidiš tisti casino tam? odvrne kurba.
- Ma ne mi reč, da je tudi...
- Ja, če bi pizdo imela, bi bilo tudi to moje....
- (Posredoval nam je g. Trump iz Atlantic Cityja.)

2

Zakaj imajo policaji dve črtici na ramenih?

ISTRA

ZGODOVINA ŠOLSTVA

ŠOLE OD TEREZIJSKOJOŽEFINSKE ŠOLSKE REFORME 1772 DO DRŽAVNEGA OSNOVNOŠOLSKEGA ZAKONA 1869

V drugi polovici 18. stoletja se je v Avstriji pojavila potreba, da bi vsaj minimalna splošna izobrazba postala čim bolj množična; to je bila zahteva po osnovni šoli, zahteva, s katero so na tem področju obnovili ideje protestantov. **Blaž Kumerdej**, slovenski reformator, je sestavil načrt za organizacijo slovenske osnovne šole na Kranjskem in v njem združil svojo slovensko usmerjenost s prosvetlenskimi težnjami časa. V tem načrtu se je prvokrat po *Trubarjevi "Cerkovni ordnungi"* (1564), po presledku dobrih dvesto let, spet pojavila zahteva po slovenski osnovni šoli, to pot kot znamenje slovenskega narodnega prebujanja. Leta 1774 je začela veljati **Splošna šolska naredba**, ki pomeni reformo v avstrijskih deželah. Naredba je zahtevala ustanavljanje treh vrst šol:

- TRIVIALK (v manjših mestih, trgih in na deželi),
- GLAVNIH ŠOL (v vsakem okrožju)
- NORMALK (v glavnem mestu vsake dežele).

V normalki naj bi poleg splošnih predmetov poučevali še normo, zgled, kako je treba poučevati; usposabljal naj bi torej tudi učiteljske kandidate. Splošna šolska naredba uveljavlja šolo za vse otroke: dečke in deklice, bogate in revne, v mestih in na deželi. Prav zato pomeni naredba osnovnošolski zakon.

Po tej naredbi so se šole množile približno do devetdesetih let 18. stoletja, v zadnjem desetletju pa je število začelo upadati. V šolskem letu 1789-1790 so obstajale na Goriškem in Trstu naslednje šole: po ena normalka, po ena dekliška samostanska šola, po ena židovska šola, dekliška šola v Gorici ter pet trivialk in nekaj mestnih šol v Kopru, Izoli in Piranu. V podeželskih trivialkah na Primorskem in na Kranjskem je bil po Kumerdejevem predlogu, vsaj v začetku reforme, zakonit tudi samo slovenski pouk. Pedagoške težaje so organizirali tudi v glavnih šolah. V Kopru se je tak tečaj začel šele po letu 1816. Leta 1810 so na podlagi *Marmontovega* ukaza poleg gimnazije v Kopru ustanovili tudi licej.

Po odhodu Francozov in z ukinitvijo Ilirskih provinc so avstrijske oblasti začele ponovno uvajati in uveljavljati svojo zakonodajo tudi na šolskem področju. Osnovna šola, ki se je začela razvijati na Slovenskem po splošni šolski naredbi, je postopoma dobivala podobo, kot sta si jo zamislila P. Trubar in J. A. Komensky. Ob šestletni šolski obveznosti, ki jo je določal omenjeni zakon, se pojavlja tudi vprašanje odnosa staršev do šole oziroma vprašanje šolskega obiska šoloobveznih otrok. Ta odnos je namreč bil zelo različen; obisk je bil vsaj na začetku 19. stoletja zelo nizek, seveda pa ni bil odvisen le od staršev, ampak tudi od števila šol in razpoložljivih učiteljev. Ob polovici stoletja se je stanje izboljšalo. Okoli leta 1810 je zahajal na Slovenskem v šolo približno vsak sedmi za šolo sposoben otrok, 1874 pa vsak tretji, toda še vedno pod avstrijskim povprečjem, ki je znašalo 63%.

V tem času si slovenščina utira pot v osnovne šole, najprej na podeželske, pozneje pa tudi v mestne. Slovenski jezik se uveljavlja tudi v razvojem nedeljskih šol. Učni jezik na nedeljskih začetnih šolah je bil povsod slovenski: na Kranjskem in

Primorskem, pa tudi na slovenskem ozemlju Štajerske in Koroške.

V prvi polovici 19. stoletja se tudi v Slovenski Istri večja število osnovnih šol:

- Glavna šola v Kopru in Piranu (1817),
- Dekliška šola v Kopru (1820)

(tem glavnim šolam je odlok z dne 6. aprila 1827 dovolil italijanski učni jezik).

- Osnovna šola Osp (1819),
- Osnovna šola Dekani, Korte in Škofije (1820),
- Osnovna šola Sv. Anton pri Kopru (1821),
- Osnovna šola Plavje (1864).

Tik pred šolskimi reformami 1869/70 je statistična centralna komisija na Dunaju zbrala od šolskega nadzorstva podatke o stanju osnovnih šol in o šolskem obisku na koncu šolskega leta 1864/65. Izhodišče popisovanja je bila župnija, tudi če na njenem sedežu ni bilo nobene osnovne šole. Po tem popisu so bile v Slovenski Istri v letu popisa naslednje šole:

Dekanija OSP

Sočerga, Osp, Predloka, Kubeč, Movraž, Tinjan, Plavje

Dekanija KOPER

Koper, dve šoli Milje, dve šoli Dekani, Rižana

Dekanija PIRAN

Piran, dve šoli Izola, tri šole Kaštel

Dekanija KRKAVČE

Šmarje, Pomjan.

Šole so bile v glavnem enorazrednice, le redko dvorazrednice z nedeljsko šolo. Poučevali so predvsem duhovniki, posvetnega učitelja so plačevali starši s cerkveno bero ali šolnino. Najstarejša šolska listina iz leta 1868 z oznako "Ljudska šola Šmarje" vsebuje predmetnik in število učencev prvega in drugega razreda. Tu so poučevali branje, pisanje, ustno in pisno računstvo, govorne vaje iz slovenskega jezika, sadjarstvo, v nedeljski šoli pa še zemljepis in kmetijstvo. Tako urejena šola je bila gotovo prva v tem delu Istre. V teh šolah je bilo več otrok kot v trivialkah in pouk se je odvijal v materinščini.

V odgovorih o stanju osnovnih šol so tudi podatki o učnem jeziku v šolskem letu 1864/65; v viru so podatki navedeni po deželah, a izpisali smo jih le za Primorsko:

Šole po učnem jeziku:

učni jezik	število
slovenske	141
slovensko-nemške	-
italijansko-nemške	4
italijanske	22
srbsko-italijanske	2
	169

Vseh učencev je bilo 19.914, od tega 11.160 ali 56,0% Slovencev, 8.415 ali 42,3% Italijanov in 116 ali 0,6% Nemcev.

Poglejmo še stanje slovenščine v posameznih šolah. Schmidt ugotavlja, da so bile najbolj slovenske osnovne šole na Primorskem. Odloke iz let 1864, 1848, 1861 in 1862, ki so določali, da mora biti učni jezik v osnovnih šolah materinščina učencev, so šolska vodstva in učitelji tako dosledno izvajali, da lahko po učnem jeziku ugotavljamo našo zahodno jezikovno mejo. V tržaško-koprski škofiji sta bili na podlagi ukaza tržaškega namestništva z dne 22. oktobra 1862 ("...mora se prečeni s prihodnjim šolskim letom na vseh trivialnih šolah vršiti pouk le v materinem jeziku učencev...") v dekaniji Krkavče v slovenski šoli preimenovani šoli v Šmarjah in Pomjanu.

V kraju Sočerga, dekanija Osp, statistični popis uvršča šolo po učnem jeziku med "mešane" šole. V tej zasilni šoli je brezplačno poučeval 40 slovenskih in 2 italijanska učenca katehet, verjetno kaj več kot le verouk; jasno je, da tu italijanščina kot učni predmet ali kot učni jezik ni prišla v poštev. Pozneje je za to šolo dokazano, da je bila tu slovenščina učni jezik. V ostalih krajih dekanije v Ospu, Predloki, Kubeču, Movražu, Tinjanu in Plavju so delovale slovenske šole s slovenskimi učenci, le v Predloki je šola poleg slovenskih otrok obiskoval tudi en italijanski učenec.

V koprski dekaniji so bile po dve italijanski šoli v Kopru in Miljah ter po ena slovenska za 271 slovenskih in 15 italijanskih učencev v Dekaniji in Rižani, medtem ko so bile v piranski po dve italijanski šoli v Piranu in Izoli ter slovenska šola v Izoli za 88 slovenskih učencev ter slovenska šola v Kaštelu za 19 slovenskih učencev in 2 italijanska. Razen v Kopru, Miljah in Piranu se je osnovnošolski učni jezik ujemal z materinščino slovenskih otrok.

Na gimnazijah so poučevali slovenščino za slovenske dijake v Ljubljani, Kranju, Novem mestu, Mariboru, Celju, na nižji gimnaziji v Ptuj in od leta 1862 tudi na gimnaziji v Gorici. To je bilo mogoče tam, kjer so bili slovenski dijaki v večini. Če so bili slovenski dijaki na gimnaziji v manjšini, so te vključili v tečaje in izločili s tem slovenščino iz rednega pouka po razredih. Tako so uredili pouk slovenščine tudi v Kopru za slovenske in italijanske dijake. Zanimivo je, da se je tu predmet imenoval "slovanska narečja".

MILAN MARUŠIČ

KO BOM VELIK(A) BOM ANTROPOLOG(INJA)!?!

ALI: Kakšne možnosti za študij ANTROPOLOGIJE so bile, so in bodo v Sloveniji

Če se želite vpisati na interdisciplinarni študijski program letos, ste izviseli. Sedem študentov, ki so se za ta interdisciplinarni študijski program odločili lani, pa tudi ni v zavidljivem položaju. Prvotna zamisel: organizirati študij antropologije, ki bi bil v pristojnosti več študijskih smeri, celo več fakultet in bi svobodno prestopal meje med disciplinami. Tako je bil na pripravljanih sestankih, ki so na Filozofski fakulteti potekali lansko pomlad, sestavljen tudi študijski predmetnik tega programa iz bolj ali manj obstoječih predmetov na sociologiji, sociologiji kulture, etnologiji in kulturni antropologiji na Filozofski fakulteti ter na katedri za fizično antropologijo na Biotehnični fakulteti. Tudi študijska komisija na Znanstveno pedagoškem svetu na FF ga je v juniju brez večjih težav potrdila. Od tu naprej pa se začnejo že druge "zgodbice": O čuvanju svojih vrtičkov, O metanju polen pod noge, O "kriminalnem" primeru, O ne metanju puške v koruzo, ... Več v zvezi z njimi je povedal Bojan Baskar, predstojnik oddelka za sociologijo in sociologijo kulture na Filozofski fakulteti. Takšen tip zgodbe se začne vselej pri zatikanju..... :

Bojan Baskar: Stvari so se začele zatikati že prvega ali petega oktobra, takrat, ko se začnejo predavanja, in so se odtistihmal zatikale stalno. Splošno rečeno bi šlo zato, da je program doletela usoda, kakršna pri nas verjetno doleti vse interdisciplinarne programe, oz. vse poizkuse, da bi organizirali študij, ki bi bil v pristojnosti več oddelkov, več fakultet, ... Ker pač vemo, da te težave - navsezadnje bi lahko rekli, da gre za ljubosumnost posameznih ved pri čuvanju svojih vrtičkov - povsod obstajajo in pri nas še

posebej intenzivno, smo seveda pričakovali, da zadeve ne bodo potekale nemoteno. Vendar, če sedaj pogledam nazaj, nismo pričakovali takšnih odporov in metanj polen pod noge. Najprej je odpovedala **Katedra za fizično antropologijo**, katere predstavnica se je udeleževala pripravljanih sestankov, aktivno sodelovala pri pripravi predmetnika in s svoje strani povedala, katere predmete lahko ponudijo. Med njimi je bil tudi njen predmet. Ta katedra je bila prva — ki ne, da se je potem samo umaknila. Jeseni so predstavniki te katedre namreč že nastopali kot nasprotniki in kritiki programa. Povzročali so nekaj hrupa in na veliko zatrdjevali, da je program ilegalen, da počnemo nekaj zelo vprašljivega, celo nekaj, kar zahteva razčiščenje na univerzitetni ravni. Takšna je bila namreč zahteva v enem od pisem, ki so jih pošiljali na Univerzo in drugim osebam. Zadnje pismo se je zaključilo prav eksplicitno s to zahtevo, da naj Univerza raziše tale, takorekoč "kriminalen" primer. To je bil prvi stres, drugi je bil ta, da so na oddelku za **etnologijo in kulturno antropologijo** glede tega programa neenotni. Tisti, ki temu programu niso naklonjeni, oz. tisti, ki ne vidijo kakšne perspektive v antropologiji, so seveda nasprotovali in še nasprotujejo temu programu. No, tretje pa je to, da tudi tam, kjer smo pričakovali podporo, le-te nismo dobili. To je iz tistih mest, ki bi bila glede na sklepe komisije takorekoč zavezana, da te sklepe zaščitijo in da s tem zaščitijo tudi študente. Namesto podpore smo dobili le dvoumne izjave, izmikavanja, interpretacije med letom, ... Zadeva se je skozi leto progresivno slabšala in se v sedanjem trenutku, kot kaže, še zmeraj slabša. Tako nam ni preostalo drugega kot da smo se odločili, da ne bomo sprejeli nove generacije v ta program. Popolnoma očitno je, da bomo imeli še veliko dela in sitnosti s tem, da bomo sedanje študente reševali in da jim bomo omogočili študij po programu tudi v naslednjih letih. Ko bi vedeli na začetku, da se bodo stvari tako zaostrele, niti v sanjah ne bi teh študentov sprejeli v ta program, kajti navsezadnje so oni tisti, ki so v najbolj neprijetni situaciji.

In ne samo ti, tudi tisti, ki si želijo (so si želeli) študirati antropologijo, pa jim je (bilo) onemogočeno. Kako je bilo v preteklosti s tem študijem oz. zakaj ni do študija antropologije prišlo že prej?

BB: Ja, če bi to vprašali antropologe na Fakulteti za družbene vede, zlasti starost, če lahko tako rečem, antropologov na FDV-ju, prof. Južniča, bi vam zatrdil, da zato, ker je prejšnji režim antropologijo preganjal, v tem tudi najbolj dobesednem smislu: s pomočjo agentov UDBe. Jaz tega ne verjamem. Mislim, da je prejšnji režim tretiral antropologijo tako kot družboslovje in humanistiko na splošno. Ne s kakšno naklonjenostjo, vendar pa tudi ni čutil posebne animoznosti do antropologije. Do tega študija predvsem ni prišlo zato, ker se **etnologija** pri nas ni pravzaprav reformirala, oz. ker ni sledila dogajanju po svetu. En razlog je, da je bila preveč vezana na nemško etnologijo, drugi pa je, da je bila in da je še zmeraj obremenjena z nacionalnim, oz. s to predpostavko, da smo **Slovenci majhen narod** in da naj zato sami sebe preučujemo, druge narode pa naj preučujejo tisti narodi, ki so večji in ki si lahko to privoščijo.

Upajmo, da to stališče ne bodo prevladalo, kajti sedaj so tu že novi načrti ...

BB: Usoda tega programa ni tako črna, kot bi se lahko zdelo, kajti mi z izkušnjo, ki smo jo dobili, nismo vrgli puške v koruzo. Lotili smo se tistega, kar bi se lahko že lani: priprave študija **socialne antropologije**, kot tretjega študija na našem oddelku. Vzporedno s tem pa ustanovljamo še **katedro za socialno antropologijo**. Ta program bo šel tudi v verifikacijo na Univerzo. Pri programu interdisciplinarnega študija to ni bilo potrebno, ker je šlo za medoddelčni program, ki nima implikacij za diplomu in katerega dopušča statut FF. Tudi ti študentje ne bi imeli diplome iz antropologije, ampak iz **sociologije kulture in etnologije** (ali obratno, kakor so se pač vpisali). Predvideno je bilo, da bi med študijem zadevo prignali tako daleč, da bi ti študentje zaključili študij z diplomu iz antropologije. Če bomo imeli srečo, bo program študija **socialne antropologije** med naslednjim študijskim letom potrjen na Univerzi, kar pomeni, da ga bo mogoče v letu 94/95 tudi razpisati. Potlej bodo študentje, ki so sedaj nekoliko nasrkali, imeli priložnost, da se preprišajo na **socialno antropologijo**. Ta predmet pa lahko potem tudi kombinirajo z drugimi predmeti, kot je na FF običaj. Tako bo interdisciplinarni študijski program antropologije za to sedmerico študentov rešen, in mi bomo potem vsi skupaj zadovoljni.

BERNARDA MESERKO

Na Zavodu za zaposlovanje nudijo možnost subvencioniranja pripravništva. Namenjeno je iskalcem prve zaposlitve od končane IV. do končane VII. stopnje strokovne izobrazbe, ki so prijavljeni na zavodu najmanj tri mesece (prednost imajo iskalci zaposlitve z daljšo čakalno dobo), vendar jim v tem času ni uspelo najti delodajalca, kjer bi lahko opravljali pripravništvo brez subvencije zavoda. Logično je, da je delodajalec vesel denarne podpore zavoda, torej ima raje pripravnike, ki imajo subvencionirano pripravništvo. Zato se prijavi na zavod za zaposlovanje! Za prijavo potrebuješ delavsko knjižico in osebno izkaznico. Delavsko knjižico dobiš v občini svojega stalnega bivališča. Za njeno pridobitev je nujno spričevalo o zadnjem končanem letniku, osebna izkaznica in potrdilo o državljanstvu.

Subvencijo dobi delodajalec, ki sprejme pripravnika v delovno razmerje. Delodajalec je dolžan zagotoviti pripravniku za čas pripravništva vse pravice iz delovnega razmerja, skladno s kolektivno pogodbo (kolektivno pogodbo lahko kupiš v Državni Založbi). Pripravniku mora izplačevati najmanj 70% osebnega dohodka za delovno mesto, na katerega je pripravnik razporejen. Zavod pa krije delodajalcu nadomestitev dela osebnega dohodka in stroške prevoza na delo. Subvencijo osebnega dohodka določijo glede na stopnjo izobrazbe iskalca zaposlitve, subvencijo za stroške prevoza na delo pa glede na oddaljenost od delovnega mesta.

Postopek iskalca prve zaposlitve - pripravnika:

1. najmanj trimesečna prijava na zavodu
2. vložena vloga za subvencioniranje pripravništva pri svojem svetovalcu zaposlitve

ČE NE POVEŠ TI, POVEM JAZ

KAKO POSTATI PRIPRAVNIK?

Ne obvladuješ birokratskih zadev, to še ne pomeni, da si opica.

Jerše BRANKA:

"Opravljam pripravništvo v Ljubljanski banki. Pripravništvo se mi ne zdi pomembno. Poznam kolega, ki se je zaposlil brez opravljenega pripravništva. Kar se tiče mentorjev, je tako, da so dodatno plačani, vendar imajo tudi svoje delo, tako, da sem do zdaj s svojim mentorjem le dvakrat poklepotala. Nad mentorji ni nobene kontrole.

Alenka ŽUŽEK, Fakulteta za elektrotehniko in računalništvo:

"Od tretjega letnika naprej sem dobivala stipendijo Inštituta Jožef Stefan. Na Inštitutu sem delala tudi diplomu in po tej poti sem prišla do pripravništva. Morala pa sem imeti na zavodu tiste tri mesece čakalne dobe. Majska plača je bila 50.000 sit."

Martina CANKAR, Medicinska fakulteta:

"Ko sem bila še študent, sem se prijavila na čakalno listo na oddelku, kjer moramo opravljati pripravništvo. Teh oddelkov je več. To nam omogoči Stomatološka klinika. Plačnika si moramo poiskati sami in to je ponavadi Zdravstveni dom. Prijavimo se tudi na Zavod za zaposlovanje, kjer dobimo teh 16.000 SIT, kolikor ti pač pripada. Seveda je pogoj, da čakaš tri mesece, kar je čista bedarija. Zato sem jaz te tri mesece volontirala. Sedaj je moj plačnik Zdravstveni dom Vič, ki mi nakaže razliko, tako dobim vse skupaj 40.000 sit."

Gorazd STRAJNAR:

"Pripravništvo opravljam v Krki. Moj mentor je imel ustrezno izobrazbo, ampak ni bil na področju moje stroke, tako, da me ni nihče vodil. Drugače pa je sam program v Krki dobro voden in če svoje pripravništvo primerjam z drugimi ni le formalno kot je drugod v drugih podjetjih. Plačan sem dobro, ker mi Krka poleg denarja, ki ga pošilja zavod, da še dodatni delež. Plače se od meseca do meseca razlikujejo. Moja prva plača je bila 38.000 sit."

3. praviloma zavod išče pripravniku ustreznega delodajalca, zaželeno pa je, da delodajalec aktivno išče tudi iskalec zaposlitve sam

4. zavod napoti pripravnika k delodajalcu z nepotnico

5. če je pripravnik izbran, podpiše pri svojem svetovalcu izjavo o prevzemu obveznosti pri opravljanju pripravništva. Posebna vrsta pripravništva je volontersko pripravništvo. Zgodi se takrat, ko pripravnik celo leto ne more najti dela. Pripravnik-volunter ni v delovnem razmerju, vendar pa ga je podjetje dolžno zavarovati za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Zavod volunterju mesečno nakaže subvencijo v višini denarne pomoči na podlagi pogodbe.

Če pripravnik meni, da pripravništvo ne poteka skladno s programom, oziroma, da delodajalec ne izpolnjuje obveznosti, opredeljenih v pogodbi z zavodom, naj obvesti strokovnega delavca zavoda, ki je vodil postopek. Druga pot pa je, da vloži prijavo na pristojni Občinski inšpektorat za delo. Tam izdajo ureditveno odločbo ali predlog sodniku za prekrške ali pa tudi prijavo Javnemu tožilstvu. Če se delodajalec z izdano odločbo ne strinja, lahko v 15 dneh vloži pritožbo na Republiški inšpektorat za delo. Tam izdajo dokončno odločbo, ki pa ni pravnomočna, ker ima zainteresirana stranka še vedno možnost, da v roku 30 dni vloži tožbo na Vrhovno sodišče. V času, ko pripravnik čaka na rešitev svoje pritožbe, mu zavod omogoči nadaljnje opravljanje pripravništva pri drugem delodajalcu. Proti "nategovanju" s strani delodajalca pa se lahko zavaruješ tudi sam: ne podpisuj ničesar, kar prej pazljivo ne prebereš ali pa ti ni razumljivo!!! Vsako sredo ob 8h na Zavodu za zaposlo-

— nadaljevanje na strani 20

V čem je razlika med pesnikom in policajem?

ŠTUDENTOVO BAZENJENJE

Po študijskem švicanju v juniju seveda vsi komaj čakamo tisti "month off", ki smo ga včasih množično izkoriščali na kopališčih južno od Kolpe. Ker pa so stvari danes precej drugačne, saj rabiš pasport in marke že če greš v Savudrijo, in če si še zaveden patriot, "tja čez" itak ne greš. Ostane ti torej možnost sardelnega sončenja in čofotanja v naši obalni luži s cenami, absolutno neprimernimi za študentaraj.

In ker keša ni, ti pa si še vedno želiš namakati rit v vodi, smo se pozanimali o cenah na bazenih.

Kopališča po Sloveniji te bodo za celodnevno karto "odrla" od 200 do 250 tolarjev, popoldanska karta je načelno nekoliko cenejša. Toda ne misli, da boš le zato, ker si študent, pri njih iztržil kakršenkoli popust.

Najdražje se boš kopal-a na ljubljanski Koleziji, kjer karta med vikendom stane celih 400 tolarjev. Ko smo poklicali predsednika kluba, Dušana Kavčiča, in ga vprašali o tej, za študente buržujski ceni, je povedal: "Ne vem, zakaj ni popusta za študente. Imamo popust za skupine, invalide, slabovidne, ... V začetku junija izvršni odbor kluba določi cene in po njih se orientirajo tudi druga kopališča. Lahko bi si za drugo leto kaj izmislili..."

Očitno pa ima kopališče Ilirija boljše domišljije, saj so si tam že letos izmislili 30% popust za študente in to na lastno pobudo.

Medtem pa je kopališče Kodeljevo, po besedah študentskega ministra za šport, Boruta Bohinca, edino, ki je z ljubljansko Študentsko organizacijo podpisalo pogodbo o popustih za študente.

"Pogodbo o popustih pri vstopnini smo ponudili tudi ostalim kopališčem, vendar niso bili zainteresirani," je še dodal Bohinc.

Tudi na mariborskih bazenih ti cene ne bodo spustili zaradi indeksa.

Ker je tamkajšnji študentski minister za šport, Iztok Dover, trenutno na univerziji v Buffalu, odgovora o nepopustih nismo mogli dobiti.

Skratka, tudi za močno klorirano vodo in betonske, v večini brezsenčne ležalne površine boš moral dati kar precej denarja.

*Torej razmisli - tudi gore vabijo!
(In v gorah so tudi jezera!)*

URŠA CVILAK & BRIGITA DANE

KINO SPORED MED 19.7. in 31.8.93

(premiere v Ljubljanskih kinematografih)

RESTAVRACIJA LINGUINI (The Linguini Incident). ZDA, romantična komedija. R.: Richard Shephard. I.: Avid Bowie, Rosanna Arquette, Eszter Balint. (BEŽIGRAD, 23.7.)

RT STRAHU (Cape Fear). ZDA, thriller. R.: Martin Scorsese. I.: Robert De Niro, Nick Nolte, Jessica Lange, Juliette Lewis, Robert Mitchum (29.7.)

VRNITEV CASANOVE (Le Retour de Casanova). francija, ljubezenska drama. R.: Eduard Niermans. I.: Alain Delon, Anne Brochet (KOMPAS, 5.8.)

OSTANITE ŠE NAPREJ Z NAMI (Stay Tuned). ZDA, fantastična komedija. R.: Peter Hyams. I.: John Rotter, Pam Dawber, Jeffrey Jones (BEŽIGRAD, 5.8.)

ČEZ DRN IN STRN (Missing Pieces). ZDA, komedija. R.: Leonard Stern. I.: Eric Idle, Robert Wuhl (UNION, 5.8.)

SOSTANOVALKA (Single White Female). ZDA, thriller. R.: Barbet Schroeder. I.: Bridget Fonda, Jennifer Jason Leigh (5.8.)

NINA (Codename: Nina Point of No Return The Assassin). ZDA, thriller. R.: John Badham. I.: Bridget Fonda, Gabriel Byrne, Anne Bancroft, Harvey Keitel (VIČ, 12.8.)

MADE IN AMERICA. ZDA, komedija. R.: Richard Benjamin. I.: Ted Danson, Whoopi Goldberg (UNION, 12.8.)

NESPODOBNA PONUDBA (Indecent Proposal). ZDA, melodrama. R.: Adrian Lyne. I.: Robert Redford, Demi Moore, Woody Harrelson (KOMUNA, 24.8.)

RED ROCK WEST. ZDA, kriminalka. R.: John Dahl. I.: Nicolas Cage, Lara Flynn Boyle, Timothy Carhart (VIČ, konec avgusta)

KINOTEKA CIKLUS V LJUBLJANI ŠE NE PREDVAJANIH FILMOV

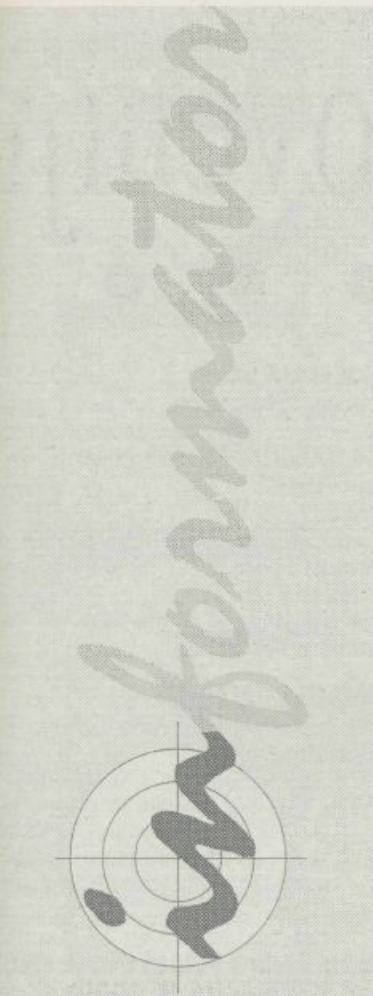
20.-21.7. **POLNOČNA VROČICA** (The midnight heat). ZDA, akcijski thriller. R.: John Nicolella. I.: Ennis Hopper, Michael Pare.

22.-23.7. **PREKO RDEČIH NOČI** (Across the Red Night, Notti di Paura), Italija, thriller. R.: Maurizio Bonuglia. I.: John Savage, Jennifer Young, Marvin Hagler.

24.-25.7. **POLNOLETNA** (Twenty-One), V. Britanija, erotična melodrama. R.: Don Boyd. I.: Patsy Kensit, Jack Shepherd.

26.-27.7. **29. ULICA** (29th Street), ZDA, komedija. R.: George Gallo. I.:

Pri policaju praviloma veš, kaj je mislil.

Danny Aiello, Anthony LaPaglia, Franck Pesce.

28.-29.7. ZALJUBLJENI POROTNIK (Illegally Yours) DA, komedija. R.: Peter bogdanovich. I.: Rob Lowe, Colleen Camp, Harry Carey Jr.

30.7.-1.8. TIK PRED ZORO (Just Before Dawn-Sundown). ZDA, horror. R.: Anthony Hickox. I.: David Carradine, Morgan Brittany, Bruce Campbell.

2.-4.8. SCORCHERS. ZDA, komedija. R.: David Beaird. I.: Faye Dunaway, Denholm Elliott, James Earl Jones, Emily Lloyd.

5.-6.8. OČI ZLA (L occhio del Male/Manhattan Baby). Italija, horror. R.: Lucio Fulci. I.: Christopher Connelly, Martha Taylor.

7.-8.8. LJUDOŽRCI AMAZONKE (Cannibal Ferrox/Make Them Die Slowly). Italija, pustolovski horror. R.: Umberto Lenzi. I.: John Morghen, Lorraine De Selle, Zora Kerova.

9.-10.8. BITKA ZA ZAKLAD Battle for Treasure). Hong-Kong, akcijski/pustolovski. R.: Burd Peterson. I.: Joey Ryan, Randy Donner.

11.-12.8. KRVAVI DENAR (Blood Money, ZDA, akcijski. R.: Joseph Merhi. I.: Wings Hauser, Robert Z Dar, Karen Black.

13.-15.8. LEGENDA O ZVERI (Legend of the Over-Fiend/Urotsukidoodi). Japonska, erotična znanstveno-fantastična risanka za odrasle. R.: Hideki Takayama.

16.-17.8. VSI ROJENI UMREJO (Living to Die). ZDA, thriller. R.: Wings Hauser. I.: Wings Hauser, Darcy Demos.

18.-19.8. NINJA AKADEMIJA (Ninja Academy). ZDA, akcijska komedija. R.: Nico Mastorakis. I.: Shannon Tweed, David Soul.

20.-22.8. MONTE CARLO, RAJ ZA BOGATE (Roba da ricchi). Italija, komedija. R.: Sergio Corbucci. I.: Laura Antonelli, Serena Grandi, Lino Banfi.

23.-24.8. NAJETI MORILCI (Hired to Kill). ZDA, akcijski. R.: Nico Mastorakis. I.: liver Reed, Jose Ferrer, George Kennedy.

25.-26.8. POVRAČILNI UDAREC (Return Engagement). Hong-Kong, akcijski. R.: Cheung Tung Joe. I.: Alan Tang, Elizabeth Lee, May Law.

27.-29.8. STARI GRINGO (Old Gringo). ZDA, western drama. R.: Luis Puenzo. I.: ane Fonda, Gregory Peck, Jimmy Smits.

30.-31.8. SKRIVNOST ZLATE PIRAMIDE (Vibes). ZDA, pustolovska komedija. R.: Ken Kwapis. I.: Cyndi Lauper, Jeff Goldblum, Julian Sands.

Prireditve v Sloveniji

FESTIVAL

LJUBLJANA

17. julija se je začel 41. MEDNARODNI POLETNI FESTIVAL, godil se bo do 31. avgusta v Ljubljani in v Bohinju. Prireditve, ki bi lahko bile zanimive:

J U L I J :

20., 24., 25. ob 21.00, KRIŽANKE
Bojan Adamič: SNEGULJČICA, musical, v izvedbi ORKESTRA SLOVENSKE POLICIJE
cena karte: od 1000 do 1500 sit

21. ob 21.00, KRIŽANKE
NEW SWING QUARTET in ALENKA GODEC
cena karte: 1000 sit

26. ob 21.00, KRIŽANKE
Georg Friderich Händel: MESIJA, oratorij, v izvedbi LITVANSKEGA KOMORNEGA ORKESTRA IN DRŽAVNEGA ZBORA IZ KAU-NASA
dirigiral bo: Sir Jehudi Menuhin
cena karte: od 1500 do 2000 sit

29. ob 21.00, KRIŽANKE
BILL YOUNG & DANCERS, to bo sodobni ples
cena karte: 600 sit

A V G U S T :

2.-15. KRIŽANKE
MARKO JEZERNIK, v vpogled bodo AKVARELI
VSTOP PROST

3. ob 20.30, KRIŽANKE
ERIC HIMY bo izvajal zvoke iz klavirja
cena karte: 600 sit

5. ob 20.30, KRIŽANKE
BOHINJ, cerkev Sv. Duh, 7. avgust ob 20.30
GIUSEPPE MORINO, tenor in MARCO BALDERI, klavir
cena karte: 600 sit

10. ob 20.30, LJUBLJANSKI GRAD
TRIO KITAR AMSTERDAM
cena karte: 600 sit

11. ob 20.30, KRIŽANKE
KODALY KVARTET, Budimpešta
cena karte: 600 sit

17. ob 20.30, KRIŽANKE
ZAGREBSKI KVARTET SAKSO-FONOV
cena karte: 600 sit

22.8.-5.9., KRIŽANKE

GORAN LELAS

INDUSTRIJSKO OBLIKOVANJE, razstava
vstop prost

24. ob 20.30, KRIŽANKE
Andrej Anabaptist Rozman: TARTIF SMG-LJUBLJANA
cena karte: 900 sit

26. ob 20.30, LJUBLJANSKI GRAD
Anton Novačan: HERMAN CELJSKI SLG CELJE
cena karte: 900 sit

27. ob 20.30, KRIŽANKE
Po motivih Bertolda Brechta: LUNA NAD MISSISSIPPIJEM - RAZPRODAJA GREHOV
OPERA IN BALET SNG MARIBOR
PLESNO GLEDALIŠČE MARIBOR
cena karte: 900 sit

28. ob 20.30, KRIŽANKE
VOKAL TOTAL, Frankfurt
JAZZ, SWING, JAZZROCK
cena karte: 900 sit

31. ob 20.30, KRIŽANKE
Joseph Strauss: NETOPIR
OPERA IN BALET SNG LJUBLJANA
cena karte: od 1200 do 1800

Če si študent, imaš na vseh prireditvah 50% popusta. Na informacijskih točkah ŠOU-a dobiš kupončke, s katerimi uveljavljaš popust. Za vsako prireditev lahko na indeks dobiš dve karti.

G A L E R I J E

NARODNA GALERIJA

Evropski slikarji iz slovenskih zbirk. Razstava je na ogled se do 5.9., Jakopičeva dela pa do konec oktobra. Odprto od 10.00 do 18.00, nedelja od 10.00 do 13.00, ponedeljek pa je zaprto.

MODERNA GALERIJA

20. mednarodni grafični bienale še do 30.9., prostore male galerije pa krasijo slike Emerika Bernarda prav tako do 30.9. Na ogled od 10.00 do 20.00, nedelja od 10.00 do 13.00, v ponedeljek zaprto.

PRODAJNA GALERIJA EQUINA

Avgusta bo otvoritev mešane razstave članov Equina, julija pa še vedno kipi Dragota Kolje. Odprto od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 19.00, sobota od 10.00 do 13.00, nedelja in prazniki pa zaprto.

GALERIJA ŠKUC

Institut Egon March z razstavo Figura v prostoru, človek v zaboju, projekt OPNA, FAZA 1, zvočna hibernetične instalacija.

Od 22.7. do 24.7.. Živa Okorn - slike, od 27.7. do 13.8.. CIS BIERNICKX - instalacija, od 17.8. do 27.8.. Galerija Škuc je odprta od 12.00 do 20.00 vsak dan.

MESTNA GALERIJA

19.7. - 20.8., razstava fotografij Božidarja Dolenc
27.8. - 17.9., Masayuki Nagase, kipi. Vrata Mestne galerije so priprta in tudi odprta, in če jih zapreš za sabo tudi zaprta od 10.00 do 18.00, nedelja od 10.00 do 13.00, v ponedeljek pa so vrata zaklenjena.

KAM LAHKO PELJEŠ SVOJE TELO NA REKREACIJO IN ODDIH: BOHINJ '93: SPORTNI TABOR V BOHINJSKI BISTRICI

Organizirani so tečaji iz kajakaštva, prostega plezanja in jadrnega padalstva, bivanje v večposteljnih apartmajih s kuhinjo, kopalnico in TV-jem, ne vemo pa, če dela, TV namreč. Športno opremo dobite na taboru. Termini: 26.7. - 1.8., 8.8. - 15.8., 16.8. - 22.8. Cena: 195 DEM Informacije dobite na telefonski številki 349-780 ali 171-074.

SOČA RAFTING

kajak, kanu, hydrospeed, gorsko kolo, bovski superspust, smučanje, kolesarjenje in rafting. Študentje imajo pri vsemu 15% popusta. Opremo dobiš za 40 DEM. Vse aktivnosti potekajo do oktobra. Informacije dobiš, če zavrtiš telefonsko številko 065/25-954.

ŠPORTNE UGODNOSTI, KI JIH LAHKO DOBITE NA INFORMACIJSKIH TOČKAH ŠOU:

• Nakup sezonskih teniških kart za igrišča v Rožni dolini po 6.500 sit, nakup prostih ur po 300 sit. Tečaji tenisa v Rožni dolini: do 1.10., cena 1.500 sit. Tečaji jahanja: Brdo pri Kranju - vsak ponedeljek ob 19.00, cena 5.400 sit. Jahaški klub Ig - dopoldan ob 10.00, popoldan ob 16.00, cena 8.400 sit. Jahaški klub Cerle, cena 6.750 sit. Tečaji jadrnega padalstva: do 29.8., cena 12.600 sit.

Ste slišali za krščansko demokracijo, ki bi storila vse za krznene plašče?

servis

RAZPIS ŠTIPENDIJ UNIVERZA V LJUBLJANI

Naziv: Knafljeve štipendije
Veljavnost: študenti, zlasti mlajši učitelji in sodelovci visokošolskih zavodov; za študij oz. znanstveno ali strokovno izpopolnjevanje na Dunaju
Profili: vsi
Trajanje: v celoti ca. 10 - mesečno bivanje; štipendije se podeljujejo za čas od 14 dni do 3 mesecev
Rok za prijavo: 26. november 1993
Kontakti: ga. Katja Cerjak
Služba za mednarodno sodelovanje Univerze v Ljubljani
Kongresni trg 12, Ljubljana
Telefon: 154-055

FINISH GOVERNMENT SCHOLARSHIPS

Veljavnost: štipendije za podiplomski študij ali raziskovanje na finski univerzi; prejšni stik z univerzo je nujen
Profili: finski jezik in književnost, ugro-finska lingvistika, finska etnologija in folkloristika
Višina: 3000 FIM / mesec za 1993/94, plus enosobna namestitev v študentskem domu, potni stroški niso kriti
Rok prijave: ciklično sprejemanje
Kontakti: naslov: CIMO (Centre for Int'l Mobility)
P.O.Box 343
SF-00531 Helsinki
Dodatne informacije lahko dobiš v publikaciji ŠTIPENDIJE ZA SLOVENSKE ŠTUDENTE ZA ŠTUDIJ V TUJINI, ki jo je izdala Mednarodna pisarna ŠOU. Publikacijo dobiš v Mednarodni pisarni ŠOU, na Kersnikovi 4, Lj.

ŠTUDENSKI SERVIS D E L O

Izhodiščne cene študentskega dela v juniju so se gibale med 200 in 600 sit/uro, odvisno od vrste, težavnosti in trajanja dela. Za strokovna dela je bila najnižja izhodiščna cena 500sit/uro. Zaradi počitnic je več povpraševanja po delu kot je ponudb. Tako je čas čakanja za pridobitev dela daljši. Postopek za pridobitev dela je naslednji:

1. Študent ali dijak se vpiše v vrsto za delo.
2. Ko pride ponudba za delo, referentka za zaposlovanje predstavi ponudbo za delo čakajočim študentom.
3. Študenti ali dijaki, ki so pripravljeni delati kličejo svoje vrstne številke.
4. Tisti, ki ima najnižjo številko dobi delo in se ga črta iz vrste. Ponovno se vpiše na konec vrste.
5. Ponudbe za delo se berejo vsako polno uro.

6. V vrsto se mora študent ali dijak javiti vsak teden do srede.
7. Dela, ki stojijo ponudimo študentom po telefonu.
Dela so raznovrstna:
Za dekleta: delo v administraciji, čiščenje, razna strokovna dela.
Za fante: selitve, razkladanje, delo v skladišču, akviziterstvo, razna strokovna dela.
Večina ponujenih del je bila oddanih. Študentski servis študentom priporoča, da se odpravijo na počitnice julija, ker pričakujejo več dela v mesecu avgustu.

S O B E

Trenutno je v posredovalnici sob na Študentskem servisu na razpolago 16 stanovanjskih enot oz. sob. Cena na posteljo je cca. 100 DEM.
Posredovanje sob deluje v prostorih Študentskega servisa. TELEFON JE 061/154-062.

DELOVNI ČAS ŠTUDENTSKEGA SERVIS:

ponedeljek, torek, četrtek in petek: od 7.00 do 14.00
sreča: od 7.00 do 13.00 in 14.00 do 15.30.

PRODAJA BONOV

Do 22.8. bo prodaja bonov potekala na Kersnikovi 4, vsak delovni dan od 8. do 14. ure.

ZAVAROVANJE AVTOŠTOPARJEV

Če si avtoštopar ali pa to misliš postaviti, se lahko zavaruješ na prodajnem mestu bonov za študentsko prehrano, in sicer vsak delovni dan od 8. do 14. ure. Daš 500 sit, dobiš avtoštoparsko izkaznico, s katero si v primeru prometne nezgode zavarovan.

DENARNA POMOČ

Za denarno pomoč 7.500 sit lahko zaprosijo študenti na Študentskem servisu vsako sredo po 14. uri.

ČE SUMIŠ, DA IMAŠ AIDS ALI PA TO SUMI TVOJ PARTNER, ALI PA ČE GRE ZA STAVO LAHKO NAREDIŠ AIDS TEST na Inštitutu za mikrobiologijo, na Korytkovi 2, telefon je 061/103-042 int. 398. Testiranje je anonimno in brezplačno, predhodno se je treba naročiti.

Na Japljevi 2, v Ljubljani je POSVETOVALNICA ZA AIDS, TELEFON JE 061/113-113. Odprta je vsak ponedeljek od 13.00 do 14.00. Opravljajo tudi anonimne teste.

KLUB K4 je v mesecu avgustu zaprt.

PREHRANA

Cenik kosil za študente

AAA-FER	70
E-AJDA	160
AGROBAR	45
BTF Domžale	200
ČRNČUE	155
DAIRY QUEEN	140
DAJ-DAM	80
DIJ. DOM BEŽIGRAD	20
DIC	5
DIJ. DOM NM	80
DIJ. DOM POLJANE	5
DDP-ZUNANJ	40
DIJ. DOM TABOR	5
DIJ. DOM VIČ	55
FIGOVEC	135
INTER EUROP	90
GOS. ČUČNIK	95
ICA	120
STROJNI FAKS	120
KATRC	160
KORA BAR	180
INTERMARKET	100
KLASJE	80
LJUBLJANA	75
MAXI	115
NEBOTIČNIK	80
NOVI MARN	115
PAPINO (dostava)	235
PARMA	100
PINKI-LOKVANJ	105
PINKI PIZZERIA	175
PLAVA LAGUNA	140
PLEČNIKOV HRAM	120
RESTA	100
ŠEMENIŠČE	5
ŠPORT BAR DIF	95
VIČ	105
POD VRBO	85
ŽEL. GOSP. d.d.	85

Bone lahko kupite na informacijskih točkah ŠOU

ŠOU MARIBOR

PREHRANA	
GOSTIŠČE EMAYS	90 320
HALO PIZZA	110 340
ŠTUD. DOMOVI	90 320
GOSTILNA ŠKOREC	110 320
HOTEL SLAVIJA	120 360
TF	90 300
EPF	90 300
PF	90 320
TGP POHORJE	140 360
KITAJSKA REST.	150 370

Žal mariborska Študentska organizacija ni sporočila nobene spremembe cene bonov, zato predvidevamo, da so ostale iste. Na kosilo v Maribor pa se nam ni ljubilo.

NASLEDNJE INFORMACIJE SI BOSTE LAHKO PREBRALI 30.8., KO IZIDE NOVA ŠTEVILKA TRIBUNE.

ZGODIL SE JE NAROD 14. IN 15. REDNA SEJA

V Študentskem parlamentu je prišlo do **ŽAMETNE REVOLUCIJE**. Začelo se je na 14. redni seji, ki se je odvijala pod presenetljivo nezainteresiranostjo novinarjev. **Tribuna** pa je vendarle vedela, KAM IN KDAJ. Že pri sprejemanju dnevnega reda se je dalo opaziti, da bo predsedniku trda predla. Ko so nekateri njegovi stalni zagovorniki skušali predstaviti glasovanje o nezaupnici in zмести puntarski del poslancev s proceduro, so spravili skupaj le peščico glasov in bližal se je neizogiben konec nekega študentskega režima.

Iskrice upanja za foteljaše je dajala le določba študentske ustave, ki določa, da mora za novega predsednika glasovati polovica vseh registriranih poslancev, ne glede na prisotnost. Prisotnost tik pred počitnicami pa je huda zver. Manjkala je celo podpisnica nezaupnice.

Protikandidat je bil donedavnega podpredsednik ŠP in brat predsednika ŠP ter lanski in letošnji poslanec strojnikov, **Miha KUŠAR**. Proti bivšemu predsedniku Verbiču je nastopil z obremenjujočimi dokumenti, kjer smo lahko prebrali kronologijo nekega izsiljevanja, kršenje aktov, nelegalno plačevanje tajnice ter odstopno izjavo svetovalca za šport Martina KONTEJA, ki je direktno obtoževal Verbiča za študente škodljivih izjav.

Kronski dokaz je bila seveda podpisana izjava priče izsiljevanja, ki je vsebovala kraje in čase sestankov in detaljne zahteve izsiljevalca, čigar imena pa nam

ni uspelo zvedeti, je pa prišel v vlado na predlog in posredovanje Verbiča.

Verbič je vse zanikal, izjavil tudi, da ne ve, kako je bila njegova tajnica plačana, za kar je požel smeh in zehanje poslancev. Očitno se mu je tudi megalomanstvo, slabo koordiniranje (zaradi česar je **Dan radosti** prinesel izgubo), arogantne in škodljive izjave ter pogajanja in nastope v parlamentu. Tudi za reprezentanco naj bi porabil preveč.

Kandidat Kušar je navedel svoje poglede na delo ŠV, če bo izvoljen in obljubil čiste račune ter jasno odgovornost vseh zaposlenih in voljenih v ŠOU-u. Nato so prišle volitve, ki so prinesle zmago Kušarju in lahko rečemo, da smo dobili prave študentske **Kennedyje**. Stric obeh predsednikov ŠOU-a, prof.dr. Kušar, je namreč **prorektor Univerze v Ljubljani**.

Zdaj so bile dovoljene sanje in študent filozofske fakultete Kristjan Verbič je povabil vse poslance, naj pijejo, kolikor jim grla dajo, ker je reprezentanco treba "namensko" porabiti.

Da to še ni vse, kar ima bivši predsednik v svojem repertoarju, smo po pripovedovanju ministra za bone Slamiča izvedeli naslednji teden. Strmoglavljeni suveren se je namreč odločil, da primopredaje ne bo in je pobasal vse dokumente ter štampiljko ŠOU-a in izginil v noč. Kar se tiče dokumentov, Slamič pravi, da so med njimi tudi taki, zaradi katerih lahko, če se ne vrnejo, veliko študentov ostane na

cesti. Kar se tiče štampiljke, pa smo na naslednji, 15. redni seji videli, da je bila uporabljena za naročilnice za gostinske usluge, ki so jih Verbič in njegovi pridno koristili.

Na tej seji je bila izvoljena tudi nova vlada, ki jo sestavljajo: **predsednik Miha KUŠAR**, za **medije** bo skrbel **Janez DRNOVŠEK**, za **izobraževanje** bivši svetovalec **Zore**, za **sociolo** kot prej **Uroš SLAMIČ**, za **finance** tudi prekaljeni **Sergej POŽAR**, za **šport** bivši pomočnik **Borut BOHINC**, za **kulturo** 1. tovrstni študentski minister **Jožko MOŽINA** in za **mednarodne zadeve** je po šestih mesecih spet na oblasti neko dekle, ki se imenuje **Mateja SPENDAL**.

Stari vladi po ustavi preneha funkcija takoj, ko je izvoljena nova, do primopredaje pa opravlja tekoče posle. Upajmo, da **tekoči posli ne bodo res utekočinjeni** ob rednem (tekočem) prehranjevanju. Študentski parlament je torej le pokazal, da se na dokazane afere učinkovito odziva od svojega velikega brata. Preklic žiga ŠOU, ki smo ga lahko zasledili v dnevniku Delo, pa nakazuje možnost vpleta organov pregona. Upajmo le, da bodo naši poslanci do konca oprali ta naš **Avgijev hlev** in bo ŠOU pošteno in delavno hodil od zmage do zmage.

SREČKO JANEŽIČ

→ nadaljevanje s strani 16

vanje organizirajo ustno informiranje o pripravištvu. Tam opozorijo pripravnike na vse pomanjkljivosti, ki se v podjetju lahko zgodijo.

Doba pripravništva se lahko na predlog mentorja, ki ga vsak pripravnik dobi v podjetju, skrajša največ za dva meseca. To se ne dogaja pogosto. Mentor je zaposlen v tem podjetju in mora imeti višjo ali enako stopnjo izobrazbe kot pripravnik. To pomeni, da ne sme biti snazilka.

V Ljubljani je v maju bilo 36.000 ljudi brezposlenih, od tega 1.400 z visoko izobrazbo, v Sloveniji pa 125.000, od tega 2.800 z visoko izobrazbo.

Najbolj iskan profil so diplomirani ekonomisti. Povečuje se povpraševanje tudi po gradbenikih in šiviljah. Tudi inštitucije, ki se ukvarjajo s socialnim delom, potrebujejo nove moči, vendar za to ni denarja. S časom in okoliščinami se povpraševanje po določenih profilih seveda spreminja.

Letos maja je izšel bilten TOP JOB, v katerem lahko dobite informacije o slovenskih podjetjih, o delovanju zavoda za zaposlovanje, poskuša pa vas naučiti tudi pisanja prošnje. Ta bilten je nastal ob drugem sejmu kadrovskih potencialov, 4. in 5. maja. Sejem je imel namen vzpostaviti stike med študenti in podjetji. Na sejmu so nekateri slišali razna predavanja, drugi pa bodo imeli to možnost naslednje in še naslednja leta. Povzetke predavanj sejma lahko prebereš prav tako v TOP JOBu. TOP JOB pa lahko dobiš v Mednarodni pisarni ŠOU-a, na Kersnikovi 4.

JAZ SEM PRIPRAVNIK, PRIPRAVNIK SEM JAZ

MOJCA FRLEK
FILIP SONČNICA

POPRAFEK

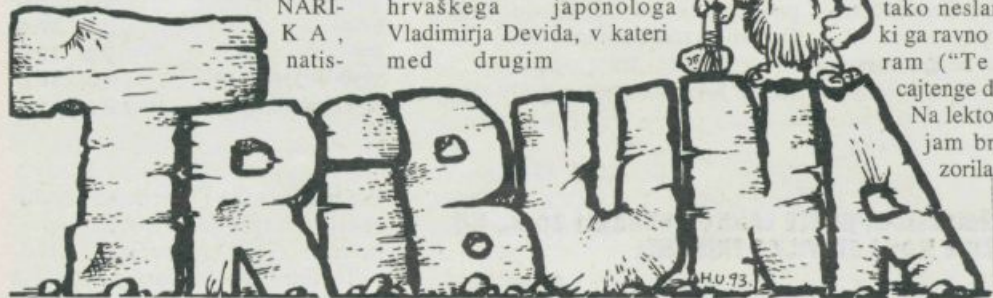
Kar boste zdajle prebrali, najverjetneje močno presega koncept resnega časopisa: iskreno se opravičujem za devet do deset izmaličenj, katere sta doživela moja članka v prejšnji TRIBUNI (8. junij 93) na poti od pisca do objave. Primer: v članku **New rage** sem napisal ZEN KULI-NARIKA, natis-

slavistu, stavcu in korektorju mnogo bližje gorčica kot zen ali morda kanček splošne izobrazbe in tudi cenim smisel za humor in besedne igre, ampak zena preprosto ne moreš pomočiti v zenf? Sem mislil, da se meni kaj takega že ne more zgoditi, ampak zapečene-ga kruha se največ poje. Nedavno sem bral knjigo hrvaškega japonologa Vladimira Devida, v kateri med drugim

prevajalce", da pa bodo pred objavo dostavili prevod, kar se seveda ni zgodilo. "Odlični prevajalec" (ali prevajalka, da ne bom šovinist) je prevedel "filozofijo zena" s "philosophy of women". Za nameček avtorju niso objavili popravka (poprafka).

S takšno prakso pa sem trdno odločen obračunati celo na tako neslan način, ki ga ravno prakticiram ("Te bom v cajtenge dal!").

Na lektorje streljam brez opozorila!

njeno pa je bilo ZEN KULI-NARIKA. Sicer povsem razumem, da je povprečnemu

potoži, da mu neka ugledna revija ni pustila pisati v angleščini, ker da ima "odlične

Nisi plačan, da misliš - pobrigaj se za natančen prebis!

M.C. ASHTRAY

Koliko poslancev rabiš, da ti umažejo avto enega (če ga prav zadeneš)

ŠTUDENSKI FILMSKI ABONMA

Ljubljanski kinematografi pripravljajo študentski abonma v letu 93/94. Filmi se bodo predvajali v kinu DVOR, verjetno en ali dva torkova večera na mesec od oktobra dalje. Predvidenih je naslednjih deset filmov:

MEDITERRANEO
VOYAGER
NAKED LUNCH
NIGHT ON EARTH
HOWARD'S END
MY OWN PRIVATE IDAHO
EDWARD II
THE CRYING GAME
UNFORGIVEN
GLEN GARRY GLEN ROSS

Prednaročila sprejemamo na uredništvo Tribune, Kersnikova 4, Soba 206, tel 319-496. Cena abonmaja: 2.600 SIT.

K I N O

Nespodobna ponudba, ki že skoraj štiri mesece polni kinematografske blagajne v ZDA (tam je do 27. junija nabrala že 101.268.255 USD) in drugod po svetu (kjer je do 29. junija priigrala dodatnih 54 milijonov USD), bo avgusta prišla tudi v naše kinodvorane. Ker gre za film, ki je postal uspešnica kljub precej nenaklonjenim kritikam in napovedim o skromnem finančnem dometu, se je seveda zanimivo vprašati, zakaj je temu tako (ne da bi se pri tem ustavljali ob očitnih dejstvih, kot so zvezdniški "glamour" Roberta Redforda ali Demi Moore, marketinški potencial Paramounta kot enega od hollywoodskih "majorjev"...) Znano je, da velike uspešnice navadno postanejo "družinski" (npr.: E.T., Sam doma) ali pa "ženski" (npr. Čedno dekle) filmi. Slednji so tisti filmi, za katere povprečnim moškim še na misel ne pride, da bi jih šli gledat sami, vendar se temu ne morejo izogniti, ker jih hočejo videti njihove družice, le te pa se seveda spodobijo peljati v kino, kar avtomatično pomeni še enkrat tolikšno število gledalcev. In kar obratno ne velja, imajo tipični "moški" filmi Sama Peckinpaha, Walterja Hilla, Johna Miliusa idr. seveda zelo malo možnosti, da postanejo resnične uspešnice (v tem smislu je simptomatičen popoln krah sicer zelo solidnega actionerja Walterja Hilla **Prehod prepovedan**). V **Nespodobni ponudbi** imamo opravka z usodno dilemo, ki se glasi: "Ali je ljubezen mogoče kupiti?". Zdaj, ko smo seznanjeni s tem pretresljivim osrednjim motivom filma, najbrž ni več potrebno posebej poudariti, v katero od treh zgoraj navedenih kategorij spada **Nespodobna**

ponudba.

Večina kritikov se spotika ob "neumen" konec **Nespodobne ponudbe**. Ta opazka seveda drži, ni pa ravno logična, če isti kritiki obenem zapišejo, da je izhodiščna premisa "zanimiva". Vprašanje "Ali je ljubezen mogoče kupiti?" ima smisel samo, če naj bi ljubezen (o kateri Nietzsche zajedljivo piše: "Ta ljubezen, to čustvovanje žensk je sploh še kaj bolj egoističnega?... Pa tudi ko žrtvujejo svojo čast, svoj poklic, komu se žrtvujejo? Moškemu? Ali prejkone svoji razuzdani potrebi?") predstavljala krepost. Lyneov odgovor se glasi: Seveda je ljubezen mogoče kupiti, tako kot vse drugo (celo končna odločitev ali bo Diana ostala pri Gageu ali pa se bo vrnila k Davidu je prepuščena Gageu), vendar bila bolj slaba investicija. Onassis je "kupil" Jacqueline Kennedy, ker je ta zanj predstavljala statusni simbol in poroka z njo je predstavljala pogodbo, ekonomsko investicijo (tako da za razdoro njune zakonske zveze pač ne bi zadostovalo, če bi Jacqueline zgolj dahnila Ne ljubim te več"), John Gage pa naj bi po drugi strani drago plačal nekaj, kar je že po svoji naravi poceni. Adrian Lyne (čigar daleč najboljši film je še vedno **Jakobova lestev groze**) je feministično srenjo že enkrat razkačil s svojo **Usodno privlačnostjo**, tokrat pa mu je uspel še podvig, da je z naslonitvijo na motiv bajno bogatega lepote, ki naj bi bil pripravljen plačati milijon dolarjev za "krhka čustva" anonimne pripadnice nežnega spola, izrazil moško šovinistični film plasira kot "ženski".

IGOR KERNEL

PREMIERA

V KINU VIČ

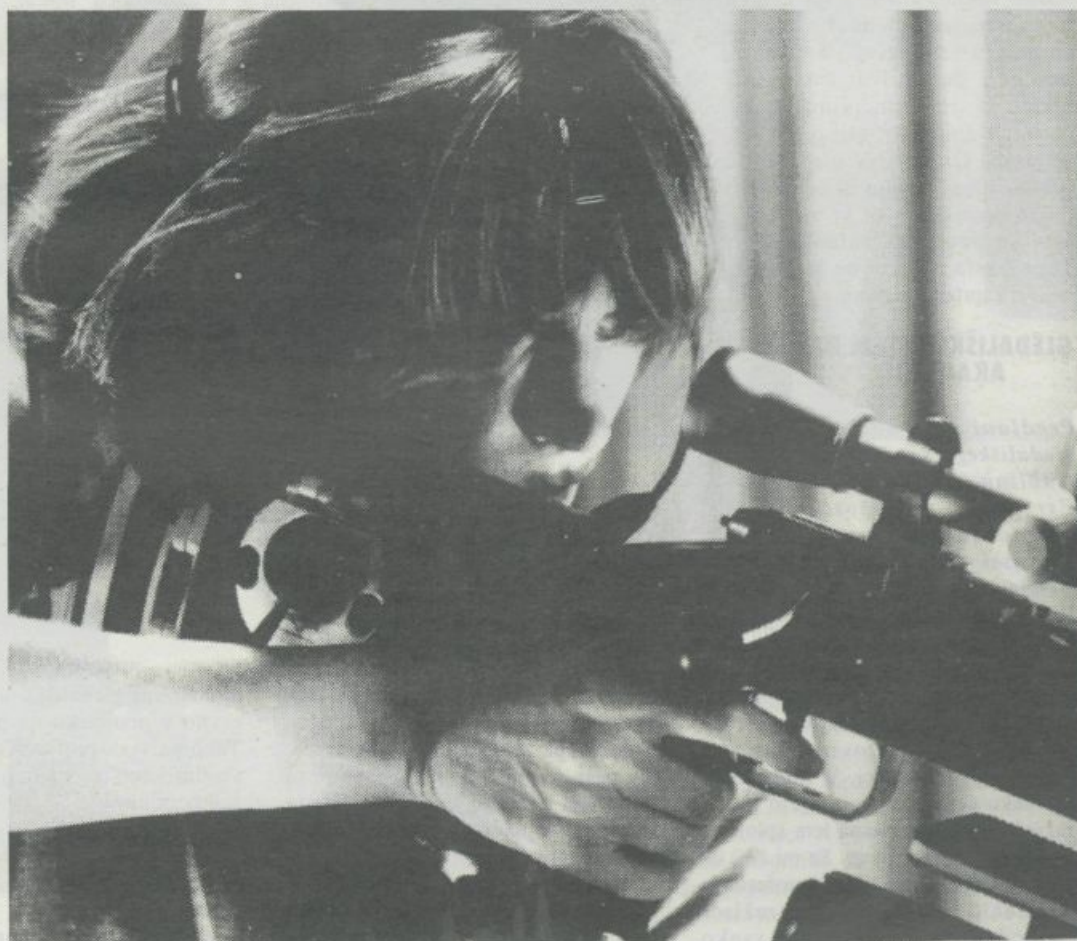
12. AVGUST

N I N A

"REMAKE" NIKITE Luca Bessona, filma, s katerim je zaslovela Anne Berillaud (**KRVAVA MARIE**)

Bridget Fonda, igralka iz filmov **NE MEČ'TE SE STRAN**, **BOTER III IN SOSTANOVALKA**, tokrat v vlogi smrtonosne lepote.

Režija: John Badham (**VROČICA**, **SOBOTNE NOČI**, **SINJA STRELA**, **DRACULA /1979/**, **VOJNE IGRE**)

Kaj je parlamentarna obstrukcija?
Če poslancu med drkanjem zaspijo roke

PRIJAZNI SVETU IN TEATRU

INTERVJU:

SEBASTJAN HORVAT

Pozdravljen, Sebastjan. Kako si kaj?

Pravkar sem se vrnil z Ohrida, kjer smo proučevali možnosti za izvedbo dogovora o sedelovanju na festivalu Ohridsko leto, ki bo letos namenjen antiki. Po vabilu Ljubiše Nikodinovskega smo se z mentorjem Dušanom Jovanovićem in s sošolci odločili pripraviti del Ajshilove trilogije Oresteje. Druga dva dela bosta pripravili makedonska in bolgarska Akademija. Veselim se že dela na prostem, saj si ne bi predstavljal možnosti, da bi bilo treba Orestejo postaviti v zaprtem prostoru. Samuelova trdnjava na Ohridu je odlična rešitev. Pa še Makedonci so izredno simpatični, Ohrid pa je pravo mesto za ustvarjanje.

Spominjam se lanske predpoletne spektakelske predstave pred mariborskim teatrom, ko je tvoj ansambel sprovočiral nekaj gledalcev, da so se zapodili v malo fontano in se pridružili igralcem. Kakšen je tvoj odnos med ambientom in režijo pod streho?

Predstava narekuje prostor, kjer se ima zgoditi. Včasih potrebujem v ozadju morje, nad sabo nebo, pod nogami travo. Moram priznati, da mi je ustvarjanje predstav v ambientu jako všeč. Še posebej, če uprizarjam tekst, ki je esencialno povezan z naravo, kot je povezana Oresteja. V njej močno čutim zemljo in ne toliko dramatičnosti, ki bi bila še danes aktualna. Tega teksta nikakor ne bi delal v zaprtem prostoru.

GLEDALIŠKI SISTEM NA AKADEMII

Predlani si se udeležil gledališkega seminarja v Dublinu, pod okriljem Evropske skupnosti. Morda lahko umestiš slovenski gledališki način v odnos do tujih?

Po svojih redkih inozemskih izkušnjah bi lahko povedal samo, da gre v osnovi za različne vrste občutij teatra, življenja. Tudi sistemi na Akademijah so jako različni. Pogovarjal sem se z Bolgari, z Makedonci. V Makedoniji le vsako četrto leto vpisujejo po en razred žirije, in vmesna leta sploh ne moreš začeti s študijem. Se mi zdi, da se imajo zelo fino; njihov profesor je znameniti makedonski režiser Slobodan Unkovski. Za vsako

Najprej se mu je zgodil Dramski studio, mariborska gledališka šola za mlade pod mentorstvom Vilija Ravnjaka. Osemnajstleten se je Sebastjan Horvat dotaknil Jovanovičeve commedie del'arte, *Življenje podeželskih plejbojev*. Predstava je bila uprizorjena z gledališčem Rusli na Malem odru Prve gimnazije. Potem je spoznal Fjodora Dostojevskega in z režijo in izbranimi igralci (Aljošem Trnovškom, Sabino Valek in Matjažem Latinom) predstave *Nastsja Filipovna* leta 1989 prikazal najboljše amatersko gledališko delo leta. Zdaj, ko je v tretjem letniku režije na AGRFT v Ljubljani, so za njim produkcije Brechtove *Beraške opere* (Borštnikovo srečanje 92), Molierov kolaž in prvi avtorski projekt, *Bratje Karamazovi*, koprodukcija Ruslov in akademskega studia.

akademijo velja nekaj dobrega, v vsakem sistemu so pozitivne točke. Veliko teh sistemov je med seboj neprimerljivih. V osnovi je namreč delanje teatra striktno individualna stvar. Do neke mere je seveda tudi stvar naroda, ampak kvaliteto v umetnosti da ravno ta individualna nota. Sistem, po katerem jaz delam predstave, je moja last, ne pa last nekega tipa teatra, še posebej ne slovenskega.

Pa vendar obstaja med, denimo, slovenskim in nemškim igralcem

zvezdami. Prav nič nimam proti institucijam, me pa mori način dela, ki je nesistemski. Ker pri svojem delu potrebujem neko trdno strategijo, dobim pa le mlačno ohlapnost.

Kaj bi torej lahko očital svoji gledališki Akademiji?

Nedelavnost, ki ne vzpodbuja kreativnosti študentov. Ni enotnega sistema dela. Vse se daje le v produkcijo predstave. *Point* ni v delu samem, temveč na posameznih predstavah. Razloček med solo in institu-

nič. Menim, da je takšna usmeritev značilna za gledališke akademije. Čeprav teorijo včasih pogrešam, sem proti intelektualiziranju delanja predstave. V kreativnem postopku mi teoretične bukve ne dajo veliko. Največ lahko daš sam sebi.

DOSTOJEVSKI IN JAZ

Koliko teksta ohranjaš pri uprizoritvah? V kakšnem odnosu si z avtorji dram?

Res je vse odvisno od moje povezanosti s tekstom. Dostojevski je gospod, ki ga izredno spoštujem. Sem čustveno navezan nanj. Odgovoren je za mojo pot, srečal sem ga že zelo mlad. Pri Karamazovih nastopi fenomen postopnega ustvarjanja labirinta, z mesečnim nesistematskim objavljanjem "po potrebi". Vse te posebnosti in natančnosti mi ogromno pomenijo. Tako sem s tekstom ravnal zelo konservativno, pazljivo sem obračal besede, stavke, kar sicer ni moja navada. Celotna obdelava je izhajala iz teksta, ki pomeni pri Dostojevskem pravdo. Svet mi je bil vsak stavek, pri čemer sem šel iz sebe. V drugih okoliščinah pa sem mnenja, da glavna stvar v teatru ni tekst, temveč *glumac*. Delaš pač to, kar ti je všeč in kmalu se zaljubiš v tekst, v igralca, v luč, v sebe.

Kritike?

Zadovoljen sem z vsem, pod kar se podpisem. Pošten sem do sebe. Kritika ni merilo »e delaš z vso energijo in z jajci, kritika ni pomembna. Pri Karamazovih so si kritike zelo nasprotovale, moram pa priznati, da niti ena ni bila relevantna. Nihče se ni ukvarjal s pomembnostmi. Dejstvo je, da na Slovenskem ni relevantnega kritika. Vse kritike izhajajo iz avtorjevega individuuma. Pa koga to zanima?

SEBASTJAN HORVAT

In označbe prijateljev, ciljne publike?

Bistvo vidim v stresnih momentih gledalcev. Treba jim je spodmakniti center, naj jočejo, se smejejo, se potijo...

URŠKA ČERNE

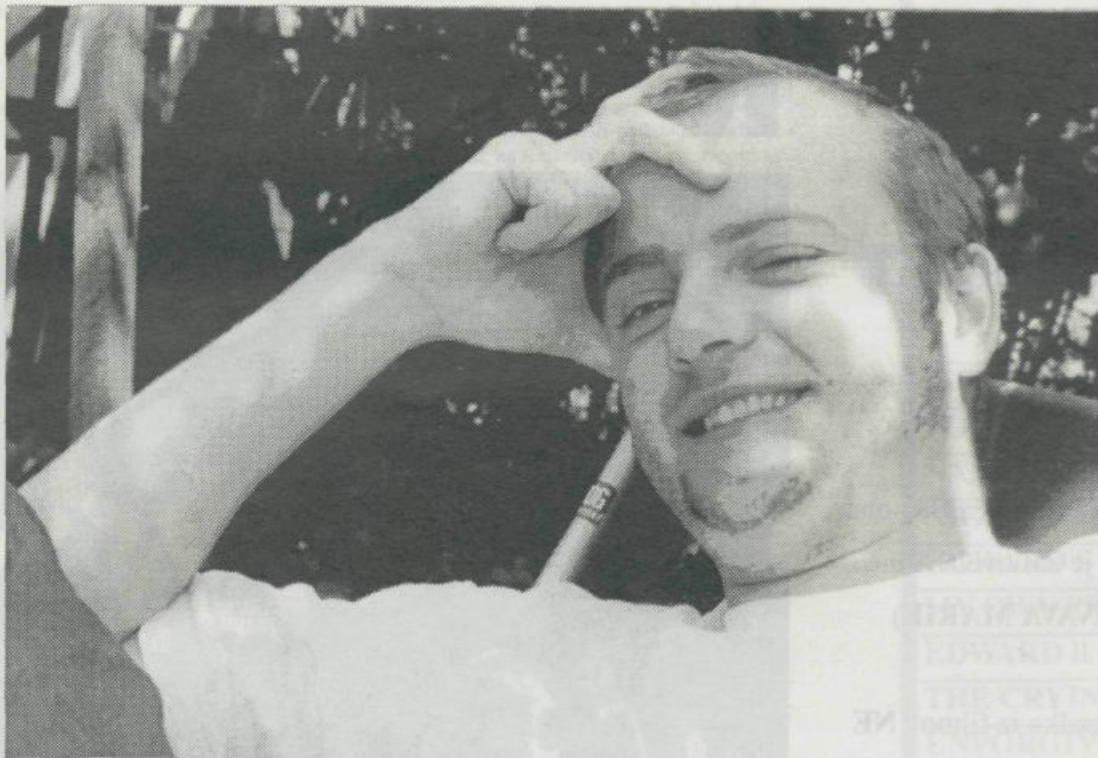

FOTO: URŠKA ČERNE

občutna razlika v prijemih.

Ja, ti govoriš o institucionalnih gledališčih, ki pa zame žal niso kreativna. Na naši Akademiji recimo sploh ni nobenega sistema. Proces enačenja igralcev se prične komaj, ko mlad diplomirani idealist pride v institucijo in ga ta popapa. Počasi izgubi individualno noto, igralčevo prvinsko strast, preneha stremeti za

cionalnimi gledališči naj bi obstajal ravno v poudarku na procesu dela. Tako pa vsak profesor želi ustvariti s svojim letnikom najboljšo predstavo, želi potrditev.

Kakšen je odnos med teoretičnimi - filozofskimi, literarno teoretičnimi predmeti?

Teorije se učimo zelo malo ali pa celo

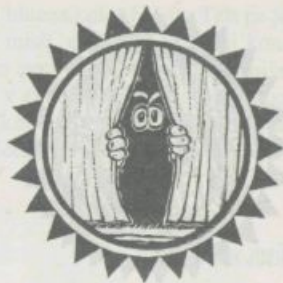
Zakaj ima Helena Blagne tako majhen trebuh?

Cankar, sex, drugs and rock & roll

JERMANOVO SEME

ROCK & ROLL DRAMA

Ob Prvem novembru, slovenskem kulturnem prazniku, vam želim vse najboljše za dan JLA. Hvala.

Pravkar prebran stavek je morda najboljši oris dogodka v Minoritski cerkvi na mariborskem Lentu, ki se je odvijal istočasno, kot zaključek poletnih prireditev. Ko sem si v petek zvečer ogledala predstavo Marka Vezoviška, sem bila jezna sama nase, ker sem obljubila, da bom o predstavi nekaj napisala. Pa še zdaleč ne zato, ker mi predstava ne bi bila všeč, nasprotno, v meni je pustila eno samo veselje. Zanimiva, dinamična, z izredno tekočim ritmom, z dobrimi igralci in bleščečimi domislicami, je rock 'n' roll drama Jermanovo seme napravila to, kar se v slovenskem teatru le redko zgodi. Svojevrstno komedijo. Pa ne tako, ki bi se zgledevala po Kishonu, Moliereu ali Partljicu, temveč tako, ki se trudi v občinstvu prebuditi tisto, kar je zaradi predalčkanja današnjega teatra velecenjeni publiki potisnjeno globoko v podzavest. Je predstava prvega razreda, ki se ne glede na postavljene prepreke vozi točno po tirih, katerih kretnice vodijo za to poklicani ljudje. Salve smeha, ki se porajajo med publiko skozi vso predstavo, so v začetku seveda pridušene in zmečkane v levi srajčni rokav, kar se tako pač spodobi. V nekem trenutku pa, kot da bi jih nekdo ali nekaj odčaralo, gledalci enotni in ubrani prebijo še zadnjo spono lepega vedenja in sprostijo vso energijo. Poetika in prava mera senzualnosti, ki ju je režiser Marko Vezovišek vnesel v predstavo, sta povzročili, da se v nekem trenutku smeh in radost odbijata od sten prepolne Minoritske cerkve. Nekaj ljudi bo tako zaspalo brez obveznega aspirina proti jutranjemu glavobolu. Razen tistih seveda, ki so pred spanjem odžebirali kakih sto Zdravamarij, da so si dušo očistili pregrehe. Slednjo so na odru ugan-

jali Davor Herga kot Mendel, Jure Ivanušič kot Jerman, Alenka Tetičkovič kot učiteljica, Vlado Kreslin v vlogi samega sebe in Marko Vezovišek kot Lojzko.

Z Lojzko pa sem se tudi pogovarjala o predstavi in postavila nekaj klasičnih vprašanj. Strnjeno se sliši tako: tekst za predstavo je Marko Vezovišek pripravljaj, premleval in oblikoval kar nekaj let, končna različica pa je nastala skupaj z igralsko ekipo, glede na njihove reakcije na pripravljeno besedilo in nove ideje. Tudi okolje Minoritske cerkve je dalo svoj pečat predstavi in si jo prilagodilo. Sicer pa so marca začeli s snemanjem playbacka, resno delo z ekipo pa se je začelo šele pred mesecem dni. Vzporedno s tem so potekale tudi priprave scene, 'bitka za Minorite' in kar še sodi zraven. Marko pravi, da je imel z izbiro igralske ekipe srečo, ključnega pomena pa je bilo to, da so se med sabo dobro razumeli. So ljudje, ki spadajo v isto generacijo in so odrasli ob rock 'n' rollu. Za celotno ekipo je veliko olajšanje, da so predstavo uprizorili (lahko jim je), Markova želja pa je, da bi Jermanovo seme igrali sedmega februarja - torej takrat, ko se dogaja. Pa poglejmo, za kaj gre. Kraj dogajanja - šola bratov Marx, čas dogajanja - sedmi februar, predvečer slovenskega kulturnega praznika. V šoli bratov Marx bodo praznik kot vedno proslavili. Jerman, učitelj, bo posebej za to priložnost napravil predstavo, ki pa se ne bo držala pravil. Kot zanalasč bodo prav letos prišli biki in krave s političnega velesoja, čeprav se na vabila, ki so jim bila izročena vsako leto, doslej niso odzivali. V kleti šole

ustvarja predstavo. Ravnatelj Mendel zahteva scenarij, s katerim seveda ni zadovoljen. Tako preostane Jermanu manj kot dan, da napravi novo predstavo. Vendar to žal ne gre. Iz kolesa, ki ga je igra zagnala, se ne da izstopiti. Igrati jo je treba do konca, saj so vanjo vpleteni vsi. Je sinteza preteklosti in sedanjosti, prerez nekdanjega in sedanjega enoumja, ki se nadaljuje in nadgrajuje. In zakaj rock 'n' roll? Preprosto zato, ker se je izkazal za najboljšo komunikacijsko sredstvo med publiko in igralci. Songi, če je to primeren izraz, so močni in obenem zelo preprosti, tako da jim lahko vsak z vsaj malo znanja nemščine hitro pritegne. Med odmorom ni pozabljeno niti na občinstvo, ki si lahko pri lokalnem gostilničarju, elementu predstave, odžaja od smeha izsušeno grlo s pivom ali Coca - colo. 'As

FOTO: GREGA KALIŠNIK

ALENKA TETIČKOVIČ, UČITELJICA

you wish!'

Je to dovolj, da si boste predstavo ogledali? Če ni, še to - kostumi so kar iz domače omare, Kreslin je res Kreslin in klopi so takšne, kakršnih se spomnite iz osnovne šole. Koza, konj (telovadni rekviziti, da ne bo pomote) in tabla pa datirajo še malo bolj nazaj, čeprav njih sodobniki najbrž niso trenirali kamasutre na njih. Ali pač? In če že, trave gotovo niso kadili. Najbrž se niso zavedali, da slednja stimulatивно vpliva na marsikaj in je celo zdravilna. Ivan Cankar, ko bi ti videl, kakšen je danes Jerman.... Najbrž pije samo Nescafe. Konec? Na ogled in pokušino naj bodo pričujoče fotografije. In še vprašanje: *Dobili smo genialno predstavo, pripravljeno v mesecu dni. Zakaj jih ni vsako leto dvanaest?*

LAL

Niž ne raste v senci.

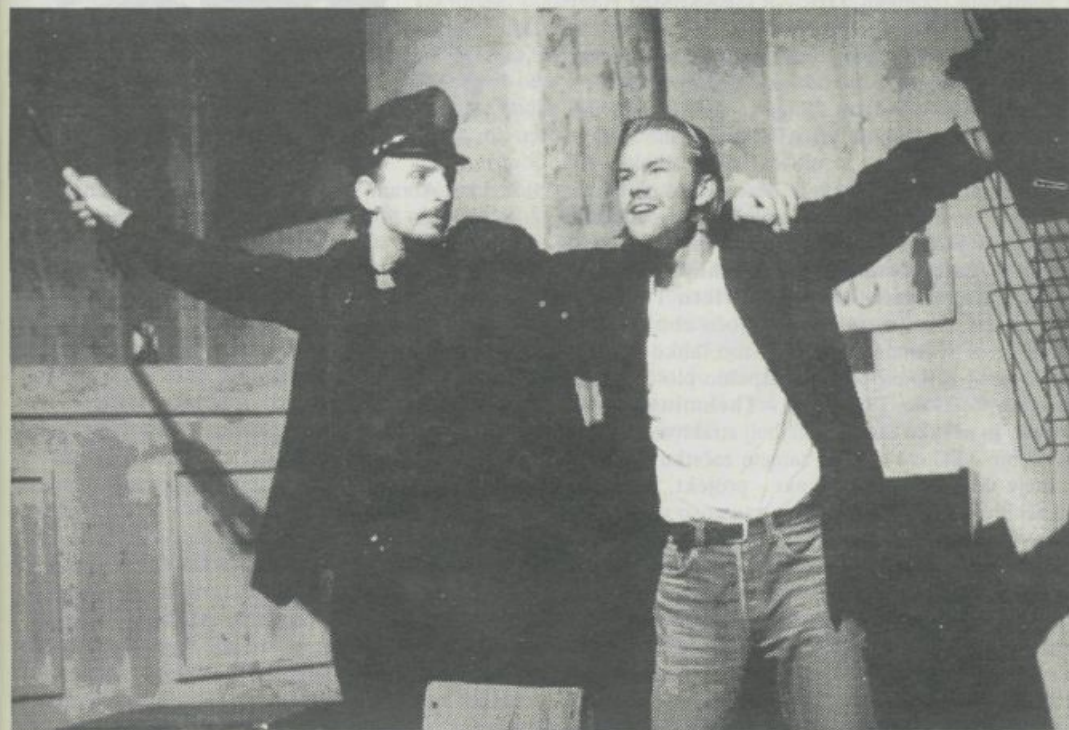

FOTO: GREGA KALIŠNIK

DAVOR HERGA IN JURE IVANUŠIČ, MENDEL IN JERMAN

JAZZ

POČETEK IN KOČETEK

DVA SVETOVA

Miško Baranja, ta nedavno v svet večnih melanholično mehkih prekmurskih gričev odpotovani čembalist, je svoj čas rad dejal, da "Glasba ima početek, le končeka nima...". Ta izjava možaka, ki je vse življenje videl in čutil Glasbo v svoji jasno preprosti viziji življenja, se kot še kako pravilna izkaže tudi tokrat, ko govorim o ljubljanskem mednarodnem jazz festivalu, enem najstarejših v Evropi - letos je 34. svečo upihnil v pomladno-poletnem finišu, ki se je skozi štiri večere plazil skozi tvoja ušesa tam v prelomu junija v julij. Zakaj misel, da je ljubljanski jazz festival, eden najstarejših na stari celin, imel svoj začetek, nima pa konca? Ne, ni bilo mišljeno tako, da konca ne bo imel, ker bo večer - Bog nas varuj tega (večnost je stvar filmov in religij, ne pa surovosti našega trenutka...); ne, razblinjanje konca se kaže v tem, da naš festival v zadnjih letih, ki jih popolnoma upravičeno lahko imenujemo zaključna leta festivala, kaže popolno izgubo rdeče niti, s katero bi ga lahko umestili v bogato prepleten makrame evropskih sodobno-glasbenih festivalov. *Ce je nekoč, v svojih boljših časih, bil eden glavnih festivalov tega prostora, ki je skrbel tako za promocijo lastne jazzovske produkcije prostora, v katerem je nastajal, kot tudi za sprotno seznanjanje s širšimi trendi časa, je tako eno kot drugo v zadnjem času izgubil oz. zamenjaval.* Na njem se pojavljajo imena, ki so krojila glasbeni tok pred dvajsetimi leti in so sedaj vredna pozornosti le še kot živi fosili. Če se že pojavi v sodobju vzniklo ime, je to običajno netipični in marginalni predstavnik struje, skozi katero ga prireditelji promovirajo. Jasno je, da se na Našem festivalu enostavno ne more več pojaviti aktualni italijanski, nemški, angleški, da, celo slovenski glasbenik, pa čeprav je bila ta scena v mnogočem prepoznavna za evropski jazz. In škoda je tako, saj počasi prihaja čas, ko se bodo slovenski ljubitelji jazzovskih godb (in ni jih malo) po vztrajnem desetletnem ponujanju postane Amerike in umrle Evrope naveličali investirati svoj čas v obiskovanje takih koncertov. Ne bi želel biti nesramen, a prepričan sem, da bo šele takšen, s

finančnim totalnim fiaskom podkrepļeni feed back poslušalstva opozoril organizatorja - Cankarjev dom et Consortes, da tudi Slovenci, čeprav smo dokaj naivni, ne želimo plačevati robe, ki ji manjka jajc. Vendar bo tokrat prepozno - Festival bo izgubil še zadnjo zaplato nekdanje kvalitetenstne patine.

Tisti koncert, ki organizatorju vsaj v finančnem smislu daje podporo pri (ne) konceptiranju jazzovskega rajanja, je bil otvoritveni koncert - ARA KETU. Brazilci, prišli so iz dežele, ke je že prav redno zastopana na cankarjevskih šentflorijanskih odrih - iz Brazilije. In ne samo, da imajo Gilberto Gil, Margareth Menzes, Hermeto Pascoal in Ara Ketu isto državo, celo iz iste pokrajine prihajajo - iz Bahije. Pokrajine, ki je bogata s priseljenci iz Afrike, zato je zvokovno baje še posebej zanimiva. Ritmi Brazilije in njihovih karnevalov so nadgrajeni z afriškimi poliritmijami, in zadnja leta, ko je na pohodu skoraj že banalno popoiziran world music, jih nadgradijo še z belimi bas kitarami, saksi in sintesajzerji. In to so Ara Ketu - z elektronično prežeta sinteza sambe, rocka, jazza, popa, funka, hip-hopa. **Zaigrana je z jasnim namenom, da zabava. In pri tem so bili prekleto uspešni - tako v rodni Braziliji, kjer so bili zmagovalci nekaj festivalov, kot tudi v Križankah, kjer so poln avditorij Križank v tisti sredini noči pripravili do animalnega rajanja in razgrajanja.** Podobnost z že prej omenjenimi glasbeniki, ki smo jih vse po vrsti prav v zadnjih letih skozi jazz festival v Ljubljani tudi videvali, je več kot očitna - tako vizualno kot, predvsem, zvokovno. Ker pa po vseh teh Fiestah Brasilierah, ki so se zgodile v Ljubljani, že vrabci čivkajo, kakšna je takšna muzika, bodi dovolj besedi.

Prestaviva se v zadnji večer pomladno-poletnega jazzovskega finiša, ko smo v prav neverjetno polni Gallusovi dvorani Cankarjevega doma delili nekaj ur z zdajšnjim trzanjem THE ART ENSEMBLE OF CHICAGO. Namenoma sem kot izvajalce naštel le AEC, saj so bili spremljevalni glasbeniki - Chicago Blues Tradition, le eden od koizvajalcev v zadnjem obdobju njihove več kot 25 let trajajoče zgodovine, obdobju, ki je nasploh pri AEC naravnano izrazito programsko. Spomni se plošče, ki se nikakor kot prva vklaplja v skozi zadnjih deset let kontinuitivni projekt "dedicated to ..." - plošče, ki so jo kot nekakšno posvetitev afriškim koreninam Great Black Music posneli z Amabuthu orkestrom, plošče Art Ensemble of Sowieto. To linijo posvetitev nadaljujejo z nastajajočo zbirko plošč Volume of Masters, v kateri smo lahko ne tako daleč nazaj zasledili precej neuspešno ploščo z gostujočim Cecilom Taylorjem - Thelonius Sphere Monk. In nekako zadnji in najbolj atraktiven izdelek te zadnje AEC ere se je na samem začetku evropske turnee udeležil prav pri nas - projekt, posvečen čikaški bluzovski tradiciji, ki je zagotovo v precejšnji meri vplivala na mladostni glasbeni razvoj AEC-ja - Josepha Jarmana, Roscoeja Mitchella, Lesterja Bowiea, Malachija Favorsa in Famoudoua Don Meyeya - pa čeprav takšne teze ne moremo potrditi z obstankom kakšne tovrstne mladostne bluzovske plošče katerega od članov. Do zdaj pa, razen v redkih izjemah, ta zavezanost AEC-ja bluzu tudi ni prišla do evidentnega dokaza, saj je bila glasba AEC-ja, ki je v tolikšni meri oblikovala smer ameriškega in nato svetovnega avantgardizma, s svojimi

uspešnimi lonci, kopico humorističnih vsakdanjih tolkal, shizofrenično eksplozivnimi Bowijevimi trompetarskimi prebliski, disonantnostjo Jarmanovega in Mitchellovega arzenala saksofonov in trzajočo-živčno sklopitvijo Don Moyetovih bobnov in Favorsovega basa vse prej kot bluzovsko naravnana. Zato je bila dražestnost povezave AEC z ortodoksnimi čikaškimi bluzerji (orgličar in pevec Chicago Beau, organistka Amina Claudine Myers, mlada, s čikaškim old bluesom v nobeni zvezi povezana trombonist Frank Lacy in tenorski saksofonist James Carter, ter električni spidi kitarist Walker) toliko mikavnejša in nepredvidljiva, saj smo se bolj črnogledi nadejali enako samonamembnega onaniranja, kot smo ga dobili na plošči Thelonius Sphere Monk. Pa ni bilo tako. AEC-ju je uspela prijetna združitev bluz in njihove specifične glasbe, ki je značilno prepoznavna že ves čas njihovega obstoja - od tistih pariških let v koncu šestdesetih (ko so zaradi nevzdržnih razmer v ameriški kulturni estradi, kot večina temnopoltih jazzzerjev, ubežali v Evropo...), ko so v Evropi razvijali in pilili idejo AACMa (Association for the Advancement of Creative Musicians), naprej. Zanimivo pa je, da se v tem projektu, le da na nasprotni-bluzovski strani, znajde tudi Myersova, ki je prvo lekcijo, tako kot AEC, dobila v eksperimentalnem bendu Muhal

Richard Abrams, ki je kasneje prerasel v AACM. In ko še malo nostalgčno govorimo o tem, kdo je v kakšni meri zatajil tradicijo AACM-a, spoznamo, da Myersova v tej postavi pozabi AACM - AEC obdržijo tipično držo, ki je tako AACM-ovska kot njihova lastna. Pa ne, da je Myersova postala popolni bluzovski organist - ne, le v tem koncertu se je kazala kot odlična glasbenica, tako organistka kot pevka, sicer pa toplo upam, da bo v prihodnosti še naprej razveseljevala moja ušesa v bolj off-streamovski različici delovanja, po kateri jo tudi bolj poznamo. O zapriseženosti tradiciji pa lahko govori tudi pri Chicago Beauju, ki se že vse življenje fujaka po ameriški sceni kot eden dokaj avtentičnih starokičastih arheo-blueserjev - kot eden tistih, ki so v svojem delovanju dokaj fleksibilni. Ta fleksibilnost se kaže tako v privolitvi AEC-ju, diametralno nasprotno usmerjenemu, kot tudi v prvi konfrontaciji Chicago Beauja z bolj ali manj orto jazzom, v posnetkih z Archijem Sheppom izpred petindvajsetih let. Sam Chicago Beau je bil sicer prijetno poživilo že tako nabitega odra, a mislim, da bi koncert tudi brez njega prav uspešno vžgal, saj so k bliskanju

večera v mnogo večji meri doprinesli prav njegovi sodelavci -predvsem kitarist Walker in Claudine Myers, ter seveda mlada Carter in Lacy. Od AEC-ja pa sta se v bluesu izrazito dobro znašla basist Malachi Favors in bobnar Famoudou Don Moye, ki sta me s svojo tako ritmično kot melodijsko kontinuiteto skozi ves večer prijetno presenečala, pa čeprav sta oba na trenutke izpadla eksibicionistično-vendar da, tudi razkazovanje je blues. Tudi Jarman in Bowie sta bila precej bluzovsko adaptirana, čeprav v

manjši meri kot prej omenjena in sta zato s Mitchellom, ki je tisti dan očitno vstal z levo nogo, dajala celotnemu večeru še zmeraj jasno razpoznavno AEC-jevsko avtorsko noto-nespremenjeno in še zmeraj (prav zaradi zdajšnjih snovanj, če priznava, da so bili v osemdesetih v precejšnjem downu) aktualno. Večer je bil torej netipično starobluzovski, ne tipično staroAECjevski. Bil je sprejemljiva sinteza dveh, na prvi sluh skrajno različnih stvari, ki je pustila hladne le tiste, ki so pričakovali orto-

arhaične verzije-bodisi bluesa kot AEC-ja. Teh pa je bilo malo. Pišoči celo misli, da je bil to edini koncert, ki si v letošnjem pomladno-poletnem finišu zasluži, da se ga vpiše v zgodovino ljubljanskih jazz festivalov. Zanj je ta koncert tudi edini razlog, da vsaj pogojno optimističen pričakuje naslednji festival.

ROK JURIČ

JAZZ? SLOVENSKI ? DAJ, DAJ.

Res, kateri dogodek je bolj primeren za razglabljanje o slovenskem jazzu kot prav večer slovenskega jazz, ki so se ga trudili narediti organizatorji v tretjem večeru festivalsko pomladno-poletnega finala? Zato ta textični ni toliko bolj ali manj veren opis (?) koncerta, v katerem so se pojavili vnaprej aranžirani standardno kvalitetni Ratko Divjak trio (Ratko Divjak - d, Primož Grašič - g, Saša Borovec - b) in proti koncu mladoslovenski jazzovski junci Looney Tunes Institute (Andrej Modic - as, Tomaž Grom - b, Tomaž Zver - d), pač pa bolj razglabljanje o edinem slovenskem jazz festivalu, ki si kot jara gospa odeva zvoneče ime Mednarodni jazz festival. Vendar se vse bolj dozdeva, da si to skropucalo prireditelj pod uradnim nazivom Mednarodni jazz festival Ljubljana bolj zasluži naziv Jazz tujcev v metropoli doline Šentflorjanske. Potrditev te teze pa tiči ravno v slovenskem večeru jazz, ki je v svojem totalnem fiasku prerasel majhne meje le enega večera in se nesramno in nespoštljivo poistovetil s celotnim festivalom, ki s svojim sesulim konceptom, če ga je v zadnjih desetih letih, ko je roko nadenj položil Cankarjev dom, sploh imel, kar kliče po prenovi oz. najprej kritiki. Ker pa je bil to le slovenski jazz večer, se bom, preden zaidem k nekonceptualnosti edinega slovenskega jazz festivala, le še pomudil pri slovenskem jazzu.

Če vsaj malo spremljaš dogodke jazz, opaziš, da je v zadnjem času jazz zelo IN. Nastalo je kup jazz klubov. V njih vrtijo vse: od Dire Straitsov do Helene Blagne (verjetno zato, ker ta estradna dama nekje izjavi, da je tudi ona po srcu jazzerica...). Vendar pa se v njih bolj ali manj redno dogajajo tudi koncerti - v glavnem so to koncerti slovenskih jazz glasbenikov, ki tako kažejo, da slovenski jazz ni mrtev, kakor si me hotel prepričati, Jani Kovačič. Slovenski jazz je živ, vendar se lakonsko pojavi vprašanje, kakšen je oz. kakšna je (medijska) miselnost slovenskih jazzistov. Naj povem skozi usta človeka, ki je kot eden izmed petdesetih žulil stole tisti petek visoko nad ljubljanskimi glavami - v Klubu CD - in je zaradi sramotne pojavnosti

le dveh skupin upravičeno užaljen. Slovenski jazz je skupina ljudi, ki mislijo, da je jazz le to, če uživaš sam slavo nekje v soju žarometov Gallusove dvorane. Da je zate torej podcenjevalno, če se predstaviš kot le eden izmed členov slovenske jazzovske verige, ki bi polnili oder. Zato: zahtevaš privilegije, jurja DEM za koncert, da se ne omenja tvoje primitivnosti in plehkosti, da se o tebi govori s spoštovanjem in predvsem lepo, da se ti podarjajo Prešernove nagrade in da te Sandi Čolnik vabi v TV televizijski studio, da se po tebi imenujejo pasaže, ki se jih učijo na jazzovski šoli, da se po tebi imenujejo ulice, štipendije, konkursi, da se te pozdravlja in da se dovoli, da ti mladi

jenje slovenskega jazz: ni bilo mojstra Adamiča, ki se ga tako rado omenja kot enega od nestorjev jazz scene v Evropo opotekajoče se deželice nageljnov in ponarejenih panjskih končnic, ni bilo Ugrina in Gregorca, ki sta za svoje j(z)ezzanje dobila celo nagradi Prešernovega sklada, ni bilo starih kozlov - Privška, Štingla, Ferleža; ne srednje generacije - Jakša, Janša, Gajič, Novak, Ugrin; ni bilo mladcev - Lazar, Spruk, Žnidaričeva, DeGleria. Žal se je dokazalo, da je pravilna odločitev nekaterih, da je treba slovenski jazz ignorirati. Vendar pa je možna tudi edina poteza, ki vsaj fasadno opravičuje neprisotnost slovenskih jazzistov na festivalskem večeru - poteza, ki je za naš festival

MALO O MFJ, NEKAJ O OREGON

Bil je 34. Mednarodni festival jazz in bil je v Cankarjevem domu. Tisto, kar je bilo v Križankah, pač ni bil jazz, morda le povprečna "fešta latina", dovolj profesionalno odigrana, da je skupino Ara Ketu množica neumorno klicala na bise. Drugi dan smo se v vsakem pogledu geografsko pomaknili severneje. Tokrat smo sedeli v nabito polni Gallusovi dvorani Cankarjevega doma, poslušali po ameriško zasedbo Oregon. Fantje družno muzicirajo že dvajset let v zasedbi Ralph Towner, kitara, klavir, sintesajzerji, Glen Moore, bas, Paul McCandless, saksofoni, oboa, nov pa je bobnar in tolkalec Trilok Gurtu, ki je nadomestil že umrlega Collina Walcotta. Glasba Oregon se v dvajsetih letih ni bistveno spremenila. Gre za tip komornega jazz, ki je bil izjemno popularen prav v sedemdesetih letih, kot odgovor na klasični črni jazz, in Oregon so kvalitetni predstavniki tovrstne godbe. Ralph Towner je bil avtor večine kompozicij, ki so jih zaigrali v Ljubljani, osebno me je navdušil predvsem kot kitarist na dvanajststrunski kitari, manj prepričljiv in individualen je bil pri igranju klasičnega klavirja. Zelo melodično je bilo igranje basista Moora, McCandless pa je dal glasbi Oregon coltranejevski navdih in s tem bolj ostro swingovsko podobo. Mislim pa, da je Trilok Gurtu dosegel, da se ob sicer ponavljajoči in mestoma monotoni glasbi ta večer nisem dolgočasil. Širok tolkalski razpon in primerna ter občutena uporaba bolj ali manj nenavadnih tolkal, to si bom od sicer korektno odigranega koncerta pač najbolj zapomnil. Osebno bom veliko bolj "okol padu" na koncertu Art Ensembla of Chicago in njihovih blues kompozicij, ki so nas popeljali skozi zgodovino jazz od bluesa do improvizacije. Če vas ni bilo na njihovem vlaku, bo vaše jazzovsko šolanje trajalo pač malo dlje. Brata Bowie sta vam v zadnjem mesecu pripravila dovolj snovi.

KARLI PARKELJ

slovenski kujoči se jazzerji lezejo v rit. To - to je slovenski jazz in z njim slovenski jazz. Gnala, skorumpirana, zaradi užaljenosti introvertirana skupina brezveznikov vseh generacij, ki želi, da jim drugi delajo sceno, oni pa bi le prišli in pobrali smetano. Le kako pa si naj razlagamo dejstvo, da se na večeru slovenskega jazz ni pojavil nihče, ki aktivno skrbi za živl-

mnogo bolj boleča kot vse ostale: dejstvo, da so slovenski jazzerji prišli do spoznanja, da je potrebno Mednarodni jazzovski festival Ljubljana, kljub njegovi spoštljivo-senilni starosti 34.ih let, ignorirati. Ko pa to ugotovijo tisti, ki se s to stvarjo poklicno ukvarjajo, je le še vprašanje časa, kdaj bo to ugotovila široka raja, kar bo pomenilo tudi konec obiska tis-

tih, za katere je vsaka prireditev na koncu koncev pač narejena - z drugimi besedami: ljubljanskemu jazz festivalu se v takšni obliki in s takšnim mišljenjem, kot ga ima sedaj, pišejo zadnja leta. Zakaj?

Če se tudi ob konceptu dotaknem slovenstva, pa čeprav je v meni toliko SLO patriotizma kot v Karl Heinz Rumenigeju. Ste kdaj prelistali bilten ob tridesetletnici LJ festivala? In ste ugotovili, da se od takrat, ko je patronat nad njim prevzel Cankarjev dom, na festivalu domači jazz takorekoč ne pojavlja več? To je od srede osemdesetih naprej. Če že, je bil to kakšen večer v zakotni luknji tipa Palma, Valentino, Klub CD, ta veliki koncerti pa so bili v Gallusovi, v Linhartovi dvorani, v Križankah. Za te koncerte niti ni bilo plakatov - le poglej: velike plahte za Ara Ketu & Oregon & AEC - za Slovence nič. Pogled komplet kart: vanj so bili vključeni prej omenjeni koncerti, slovenski ne. Oddaje so bile o prej omenjenih koncertih, o slovenskem ne. Najbolj poslušane jazzovske in kvazi jazzovske oddaje na nacionalnem radiu in TV so polne vzhičenih besed o tujih glasbenikih. Od Slovencev se je v njih pojavil le Boris Cavazza. Zato je ignoranca slovenskih jazzerjev, kakršni koli že so, popolnoma pravilna. Spominjam se besed, ki mi jih je pred leti med pogovorom na mariborskem MARS-u zaupal Brane Rončel - bil je pogovor o neki manj znani skupini, pa je dejal, da se on s tako malo znanimi glasbeniki že ne bo ukvarjal. In to je filozofija Mednarodnega jazz festivala Ljubljana zadnjih šestih let in dlje nazaj. Znana imena, zaradi preteklosti in ne sedanjosti, ne-sledenje sodobnim glasbenim tokovom improviziranih godb, poznanstvo in ne kvaliteta, ime in ne vsebina. Pozerstvo, flodraštvo, mačizem. In zaradi vsega tega dajem slovenskim jazzerjem popolnoma prav, da so ignorirali slovenski jazz na celi črti. Tako je sklenjen helter skelter jazz v Sloveniji. Edina pot ven je smrt festivala in nastanek novega. Takega, ki bo imel na prvem mestu vsebino in ne imen. Takega, da se bo zanj vedelo, od kod prihaja. Tega pa od ljubljanskega jazz festivala v takšni zasnovi, kot nam ga prodajajo, ne moremo dobiti.

ROK JURIČ

Meter in pol visok komunist s kratkim kurcem, ki ne zna igrati tenisa in misli, da je JAZZ kratica za liberalno demokratsko stranko.

20. MEDNARODNI GRAFIČNI BIENALE LJUBLJANA

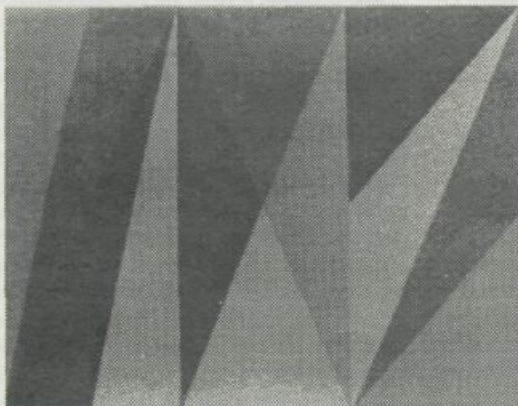
Ljubljana, gostiteljica mednarodnega grafičnega bienala, znova pozdravlja v svoji sredi pomembno jubilejno prireditev, dvajseti se na njej srečujejo grafični listi z vsega sveta.

Že prvi grafični bienale v zgodnjih povojnih letih, tedaj smel poskus, ki je skušal znova odpreti vrata v svet, in je privabil v Ljubljano umetnike iz petindvajsetih držav - kar je bilo za tiste čase izrednega pomena - prvič po drugi svetovni vojni so na njem skupaj razstavljali umetniki Zahodne in Vzhodne Evrope.

Z osnovanjem in utrditvijo mednarodnega grafičnega bienala, ki je skozi vse duhovne in družbene spremembe naslednjih let obdržal svoj pomen in celo razširil svoje vplivno področje, je postala Ljubljana poligon za sestajanje ustvarjalcev na najvišji mednarodni ravni in je utrdila svoj profil pomembnega kulturnega središča, odprtega ustvarjalnemu snovanju vseh šol in smeri. Reprodukativna grafika se je v štirih desetletjih, kar jo ljubljanski bienale sprejema, uveljavila kot samostojna likovna panoga, in postala priljubljeno izrazilo umetnikov, ki so - opirajoč se na neverjeten razvoj njenih možnosti - ustvarili v njej dela trajne umetniške vrednosti.

Jubilejni dvajseti mednarodni grafični bienale je prvi, ki ga odpiramo v samostojni Sloveniji. Organizator je na njem zbral dela najnovejšega svetovnega grafičnega ustvarjanja, nastala izključno v času od leta 1991 dalje (po 19. bienalu v Ljubljani). Praviloma avtorje posameznih dežel izbira njihov uradni selektor. Z ozirom na omejene razstavne prostore, je število razstavljalcev za posamezne dežele predvideno vnaprej. V razstavnih dvoranah MG je tako odprt 20. mednarodni grafični bienale, v galeriji Tivoli v prvem nadstropju so postavljene osebne razstave nagrajencev predhodnega 19. bienala, v

Max Bill, Švica - Velika častna nagrada
Frank Stella, ZDA - Velika premija
Tetsu Yamashita, Japonska - Premija
Kim Seung Yeon, Koreja - Premija
Bogdan Borčić, Slovenija - Premija za slovenskega umetnika
Izabela Gustowska, Poljska - Mednarodna nagrada San Zanobi
Štefan Galič, Slovenija - Nagrada DSLU za slovenskega umetnika
Toshihiro Hamano, Japonska - Odkupna nagrada Akademije za likovno umetnost Ljubljana

sprejemni razstavnici dvorani Cankarjevega doma so na ogled grafike prejemnikov "Velikih nagrad" ljubljanskega bienala od leta 1955 do 1991, ter v galeriji Cankarjevega doma razstava grafik nemškega umetnika prof. Emila Scumacherja, prejemnika "Velike častne nagrade" 19. bienala. Letošnji prejemniki nagrad, ki jih je podelila mednarodna žirija so:

V primerjavi s preteklimi leti je letošnji grafični bienale malce drugačen. Umetniki v mnogih deželah ne razumejo, da je Slovenija samostojna država, ki ni vpletena v balkansko vojno, ker tega ne vedo, se bojijo za svoja dela in na bienalu nočejo sodelovati; to pa je v veliki meri spremenilo podobo letošnjega grafičnega bienala. V primerjavi s preteklimi leti skandinavske dežele niso izčrpno predstavljene, malo je Japoncev, skromno pa so zastopani umetniki iz Indije in Avstralije. Tako je letos nepoznavanje razmer na Balkanu bienalu povzročilo marsikatero težavo.

Ljubljanski grafični bienale je bil med prvimi bienali v svetu, vsi drugi so se opirali nanj in to še vedno počnejo. Vsak bienale ima drugačno podobo. Ljubljanski ima vsaj dve bistveni prednosti: odprt je za vse umetnike in grafične zvrsti, v preimerjavi z drugimi, ki imajo omejitve glede velikost grafike, tehnike in povabil. Ljubljanski bienale sprejema tudi eksperimentalne in originalne grafike, ostali pa sprejemajo samo dela, narejena v seriji. Tudi za mlade ustvarjalce je bil vedno zaradi svoje odprtosti svojevrstna priložnost, zato je lahko tudi tako dolgo preživel, in upajmo, da bo v prihodnje njegova dejavnost in prispevek k vsesplošni likovni razgledanosti še večji kot doslej.

SIMON SOKLIČ

VELIKA ČASTNA NAGRADA

MAX BILL

VELIKA PREMIJA

FRANK STELLA

PREMIJA ZA SLOV. UMETNIKA

BOGDAN BORČIČ

DIGITALNI SVRT

AVSTRALSKI VIDEO IN ELEKTRONSKO GLEDALIŠČE V LJUBLJANI

Kakšen odnos naj umetnost vzpostavi do novih tehnologij, ki tako uspešno prodirajo v vsakdanje življenje? Kaj je bolj nevarno za ustvarjalni proces - nekritično sprejemanje vsega, kar nam ponuja bogato obložena tehnološka miza, ali pa popolno zavračanje, tehnofobija pri tistih, ki prisegajo na tradicionalne materiale in izrazna sredstva?

Ross Harley, avstralski video umetnik in publicist, prisega na nove medije kot na izvrsten poligon za umetniško raziskovanje in izražanje. Računalniško podprta umetnost zanj pomeni odkrivanje novih svetov in novih izraznih možnosti, ki lahko dopolnijo tradicionalne izkušnje. Nek ugleden udeleženec zagrebškega festivala animiranega filma je ob pohodu računalniško generiranih animacij zatrjeval, kako je ročno risanje bolj "mehko", bolj človeško od sterilnih elektronskih filmov, pri tem pa pozabil na bistvene stvari; računalniški program res ne more posnemati gibanja človeške roke, lahko pa ga uspešno dopolnjuje in pri tem ohranja svojstveno izrazno moč. Sicer pa je prezirljivo in omalovažujoče obnašanje do novih medijev močno povezano z ohranjanjem starih pozicij moči in statusa quo (npr. vrednotenje stripa s pozicije "visoke" kulture v Sloveniji).

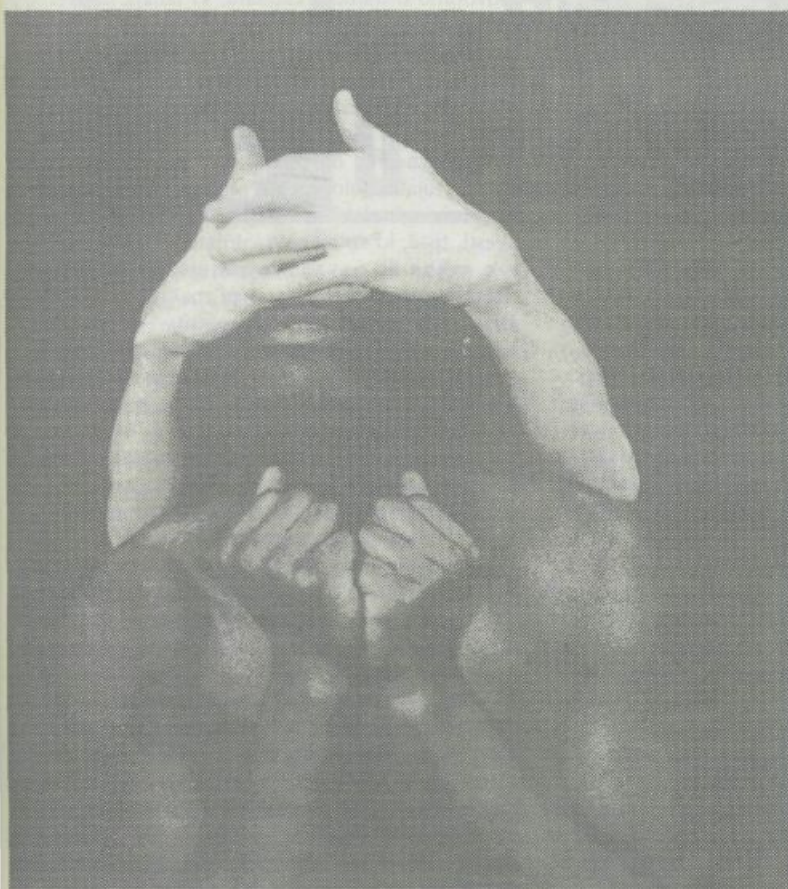
V Moderni galeriji je Ross Harley predstavljal avstralski video, povezan z računalniško umetnostjo in

z evropsko manifestacijo **Ars electronica 93**, ki uspešno popularizira računalniško generirane svetove in elektronsko umetnost. Program, razdeljen na dva večera, je bil precej raznovrsten in je prikazal vse pomembnejše smeri razvoja novega medija. Največji vtis avstralskega dela prireditve je name naredil video **Day of Ascension** Andrewa Frosta. Počasno, hipnotično gibanje abstraktnih elementov, a poleg tega tudi težnja po pripovedovanju zgodbe, izražena z mednaslovi, kot so *Prophecy*, *Return*, *Betrayal*... Skratka, prava vizualna halucinacija, brez pretiranega razkazovanja procesorske moči. Osrednja točka sporeda je bil seveda Harleyev **Digital Garden Manifesto**, predstavljen tudi na **Ars Electronici 93**. Vprašanja, kam umestiti virtualno realnost, ali je "virtualno" več kot "navidezno", kje je mesto človeka v virtualnih svetovih, so ob zlomu stoletja aktualna bolj kot kdajkoli, in tega se avtor Digitalnega vrta dobro zaveda. Video projekcija v Moderni galeriji je bila žal brez tiste revolucionarne razsežnosti, katere pohod se neustavljivo začneja in ki se imenuje interaktivnost, pomeni pa na kratko to, da pasivni gledalec postane aktivno udeležen v umetniški kreaciji. Pomislite samo, da bi lahko spreminjali ozadje na Leonardovi Mona Lizi, ali pa da bi Picassoevi Guernici dodajali barve po svojem okusu. Revolucionarnost interaktivnosti je v tem, da dopušča gledalcu poseg v sveto in nedotakljivo

območje umetnine in da s tem sesuje njen svetniški sij. Poseg v umetnino in sodelovanje v umetniškem procesu nas pač bolj prepriča v **lastne ustvarjalne sposobnosti** kot pa buljenje v sliko s predpisane distance.

Naslednji dan je bil v znamenju svetovnih tehnoloških čarovnikov. Karl Sims ima dostop do precej močne mašinerije, a je s svojima biseroma **Liquid Selves** in **Primordial Dance** pokazal, kako je med gigabyti računalniškega spomina in perfektno ray-tracing animacijo še vedno prostor za človeško domišljijo in inovacijo. Vrhunska tehnologija pa še zdaleč ni pogoj za domiselne video-izdelke. Ian Haig je naredil svojega **X-rad Mana** kar z Amigo 500, kar je animaciji dalo čar kakšnega underground stripa. Najboljši pa je bil Jim Koulias s **Texture Maps**. Na zaslonu se pojavi površina zemeljske oble, ki se potem s pomočjo nekakšne računalniško generirane evolucije spreminja v fantastične oblike. Jim je postavil samo začetne pogoje, potem pa pustil algoritmom, da meljejo zemeljsko površino v nevidene pokrajine, s čimer je hotel povedati, da je oblika zemeljske površine, kakršna je sedaj, pač ena od številnih možnih variant. In da nam tudi prihod novih medijev ponuja številne možnosti, priložnosti za odpiranje novih svetov in za premislek o naši lastni poziciji v svetu.

NOVAK FRANCI

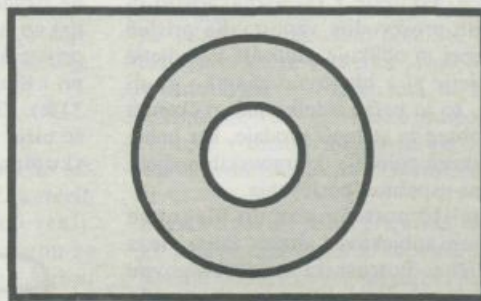
ROMANJE V ARLES

24. MEDNARODNO FOTOGRAFSKO

SREČANJE

TINA HAUSER

That's it for now. Tisti, ki vas stvar zanima, si lahko razstave ogledate do petnajstega avgusta.

POROČILO Z RAZSTAVE BOSTE PREBRALI V NASLEDNJI ŠTEVILKI

NUIT NOIR: ROTIMI FANI - KAYODE

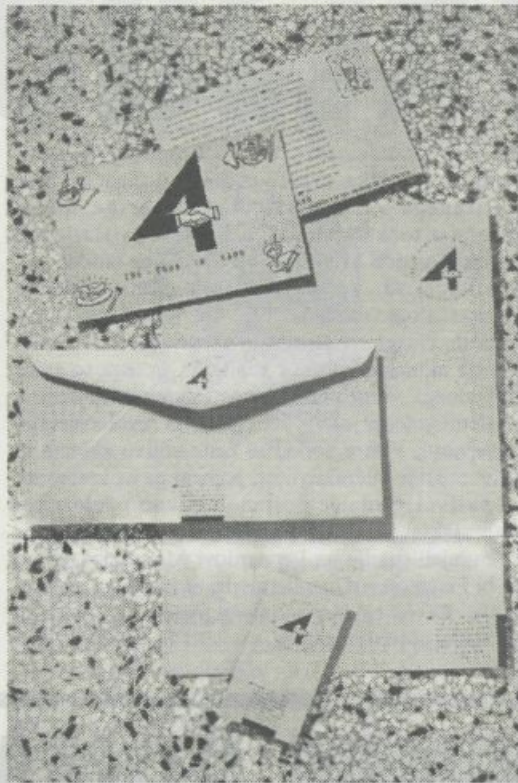
BLAGOVNI ZNAK JE OBLJUBA

Že v 18. stoletju so začeli proizvajalci svoje izdelke označevati (in jih tako razlikovati od drugih) s slikami živali, označbami porekla, in jih celo reklamirati s pomočjo znanih osebnosti. V 19. stoletju je novi način pridobivanja in ohranjanja kupcev dobil bistveno drugačen pomen. Uporaba simbolov, logotipov in imen je pomenila gradnjo vrednosti proizvoda. Po prvi svetovni vojni pa so se označbe proizvodov razširile tudi na označbe porekla proizvoda oziroma države proizvajalke. Oznaka "Made in Germany" tako ni pomenila kaznovanja vojne porazenke, ampak je predstavljala kakovostne in zanesljive izdelke. Poleg posameznih proizvajalcev so tudi države pričele označevati blago, ki so ga izvažale. Podjetja so se začela ubadati z novimi vprašanji: *kako zgraditi močan blagovni znak? Kako ohraniti njegovo veljavo skozi čas? Kako s pomočjo razlikovanja proizvodov razširiti poslovanje podjetja?*

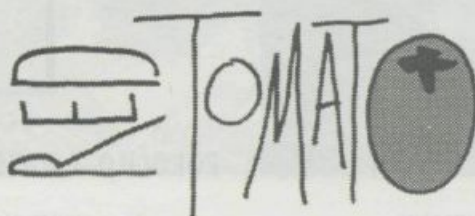
Blagovni znak (*brand name*) je torej ime, znak, simbol, risba ali kombinacija sestavin, katerih namen je prepoznavanje proizvodov določenega proizvajalca ali skupine proizvajalcev in razločevanje teh proizvodov od konkurenčnih (Kotler). Z vidika predmetov varstva in pravic industrijske lastnine govorimo več vrstah predmetov varstva (npr. blagovni znak) in tudi pravic (npr. blagovna znamka) industrijske lastnine. Blagovni znak torej preprečuje anonimnost proizvoda, gradi zaupanje v podjetje, razmerje med ceno, kvaliteto in prodajnimi storitvami je s pomočjo blagovnega znaka lahko dolgočasno zasnovano, uveljavljeni blagovni znak zahteva specifične prodajne poti, zastruje konkurenco med proizvajalci in v končni fazi lahko kaže na tehnološki in ekonomski razvoj neke države.

Funkcije blagovnega znaka

Z vidika proizvajalca je razlikovalna ali identifikacijska funkcija morda celo najpomembnejša. V času, ko je t.i. indoktrinacija človeških potreb vsakdanji spremljevalec potrošnikovega obnašanja, sta originalnost izdelka in njegov videz odločujoča faktorja nakupa. V tesni povezavi s kvaliteto proizvoda, brez katere tudi tu ne gre, je uveljavljeni blagovni znak zelo pomemben element vse bolj odločujoče necenovne konkurence. Podjetje z razpoznavnostjo in kakovostjo svojih proizvodov vzpostavlja pristen stik s svojimi kupci in oblikuje zaupanje v podjetje in izdelke. Podjetje si z blagovno znamko gradi "image" na trgu, na ta način izdelke tudi reklamira in dosega večji obseg in stalnost prodaje, kar poleg krepitve pogajalskega položaja do trgovskih podjetij povratno vpliva na uspešnost poslovanja. Oblikovanje stališč potrošnikov do blagovne znamke je predvsem subjektiven proces, zato so le ta lahko zelo različna. Potrošniki znane blagovne znamke povezujejo s kakovostjo proizvodov, zelo razvejanimi prodajnimi storitvami, lažjo odločitvijo o nakupu, preglednostjo trga, večjo angažiranostjo prodajnega osebja in z večjo nagnjenostjo do nakupov brez posebnih razlogov. Blagovna znamka torej potrošniku zagotavlja kakovost proizvoda ali

storitve, orientacijo na trgu, kakovostnejšo informacijo in ga razbremeniti pri nakupni odločitvi. Potrošnike lahko glede na njihova stališča do blagovnih znamk razdelimo v štiri skupine. Ljubiteli blagovnih znamk (okrog 15%) so tisti, ki so blagovnim znakom zelo naklonjeni. To so poročeni ljudje z relativno nizko ravniyo izobrazbe in nizkimi dohodki, ki jim je nakupovanje v veselje. Zelo zvesti so svojemu blagovnemu znaku. Drugo skupino sestavljajo potrošniki, ki poudarjajo kakovostne in varnostne vidike blagovnega znaka (okrog 36%). So bolj izobraženi in imajo višje dohodke kot potrošniki prve skupine. Po njihovem mnenju so blagovni znaki dobri kazalci kakovosti v poplavi proizvodov na trgu. Zaradi višjih cen, ki jim ne označujejo kakovosti, se pogosto odločajo za nakup neoznačenih proizvodov. Tretja skupina so prijatelji blagovnih znamk, ki kot glavni dejavnik pri nakupu upoštevajo ceno proizvoda (teh je okrog 31%). Živijo v velikih mestih, so poročeni in imajo še nižjo izobrazbeno raven od prve skupine. Četrta skupina potrošnikov so nasprotniki blagovnih

znamk (okrog 18%). Kakovostni, varnostni in cenovni vidik blagovnih znamk jim ni pomemben, ravno nasprotno kot pri Sonyju, ki jih asociira na novo, na najnovejšo tehnologijo... Zakaj so izdelki, poimenovani **walkman**, **handyman**... tržno uspešnejši od PS/1, PS/2? Podjetje se mora zelo propulzivno odzivati situaciji na trgu, če hoče uspeti. Tudi na videz nepomemben dejavnik, kot je ime proizvoda, ima lahko odločilen vpliv na tržno uspešnost. Z blagovnimi znaki, kamor lahko spada tudi ime proizvoda, danes podjetja dvigujejo svojo vrednost. Npr.: blagovni znak **Perrier** je vreden dvajsetkrat več od knjižne vrednosti podjetja. Blagovni znak in drugi predmeti varstva industrijske lastnine predstavljajo dobršen del t.i. goodwilla podjetja in s tem seveda tudi njegove tržne vrednosti. Govorimo o trajnem kapitalu, ki izhaja iz uveljavljenega blagovnega znaka (*brand equity*).

Blagovni znak in trajni kapital

Po zadnjih raziskavah (Joachimster) ljudje ob imenu IBM pomislijo na nekaj starega, nepodjetniškega, ravno nasprotno kot pri Sonyju, ki jih asociira na novo, na najnovejšo tehnologijo... Zakaj so izdelki, poimenovani **walkman**, **handyman**... tržno uspešnejši od PS/1, PS/2? Podjetje se mora zelo propulzivno odzivati situaciji na trgu, če hoče uspeti. Tudi na videz nepomemben dejavnik, kot je ime proizvoda, ima lahko odločilen vpliv na tržno uspešnost. Z blagovnimi znaki, kamor lahko spada tudi ime proizvoda, danes podjetja dvigujejo svojo vrednost. Npr.: blagovni znak **Perrier** je vreden dvajsetkrat več od knjižne vrednosti podjetja. Blagovni znak in drugi predmeti varstva industrijske lastnine predstavljajo dobršen del t.i. goodwilla podjetja in s tem seveda tudi njegove tržne vrednosti. Govorimo o trajnem kapitalu, ki izhaja iz uveljavljenega blagovnega znaka (*brand equity*). Najpomembnejša komponenta tega kapitala je nedvomno lojalnost kupcev. Na avtomobilskem trgu je 70% kupcev zvestih svojim blagovnim znakom. V 70% primerih torej prodajalec proda kupcu avto iz iste tovarne, ne da bi se za to posebej potrudil! Kupce, lojalni določenemu proizvajalcu oz. njegovega proizvoda, lahko razdelimo na tiste, ki so mu res zvesti, tiste, ki so njegovi "prijatelji", tiste, ki jim je tak nakup že navada in zadnje, ki so cenovno občutljivi ne glede na blagovni znak.

Druga komponenta "brand equity" je zavedanje. Kupci imajo lahko blagovni znak neprenehoma v svojem spominu, lahko ga priključijo v spomin, če jih proizvajalec na to spomni npr. z oglaševalno akcijo, lahko ga le prepoznajo ali pa se ga niti ne zavedajo. Seveda pa niti lojalnost niti zavedanje še ne pomenita tudi dokončne odločitve za nakup, pri kateri pomembno vlogo igra še prodajno osebje, ki kupca lahko celo odvrne od nakupa. Blagovni znak je obljuba! In to predvsem obljuba kakovosti. Zato je tudi predstava kupcev o kakovosti proizvodov najpomembnejši posamezni dejavnik, ki vpliva na uspešnost posamezne poslovne enote. Predstava kupcev o kvaliteti vpliva na samo donosnost investicije, tržni delež in ceno, ne vpliva pa na stroške v podjetju.

Zbir asociacij imenujemo *image* proizvoda. Pozitivna komponenta blagovnega znaka v primerjavi s konkurenco je lahko prav *image*. Na *brand equity* vplivajo še drugi faktorji, kot so npr. navade kupcev, saj se na vzhodna tržišča spet vračajo stari proizvodi.

Image blagovnega znaka

Poleg že naštetih faktorjev, ki vplivajo na trajni kap-

ital, izhajajoč iz blagovnega znaka, je zelo pomemben tudi *image*, ki prav tako prispeva k tržni vrednosti blagovnega znaka. Vsak dodatni denarni tok v podjetju, povzročen zaradi uveljavljene blagovne znamke, je posledica obnašanja kupcev. Obnašanje kupcev pa je v veliki meri odvisno od njihovih predstav o proizvodu. Te predstave, oziroma *image*, lahko opišemo kot grozd atributov in asociacij, bolj ali manj "mehkih", ki jih potrošnik povezuje z blagovnim znakom (Biel). Image ima osnovne tri sestavine, ki so: image proizvajalca, image produkta in image uporabnika. Zlasti so ti trije deli imageja opazno povezani v industriji računalniške strojne opreme. Image torej posredno močno vpliva na tržno vrednost podjetja. S tega vidika sta danes zanimivi predvsem dve stvari; kako kvantificirati kapital, ki izhaja iz uveljavljene blagovne znamke in kako identificirati elemente image-a, ki vplivajo na obnašanje potrošnikov in v končni fazi spet na tržno uspešnost in vrednost podjetja, torej tudi na kapital, ki izhaja iz blagovnega znaka.

Strategija blagovnega znaka

Strategija blagovnega znaka je zbir ukrepov, ki jih podjetje izvaja, da bi doseglo zastavljene cilje. Pri izbiranju strategije ima podjetje na voljo več možnosti. Za strategijo posamičnih blagovnih znamk je značilno označevanje vsakega proizvoda iz

znakov, ki pa niso usmerjeni na posamezne segmente trga, ampak kar na celotno tržišče. Slabost je medsebojno konkuriranje proizvodov enega podjetja.

Danes se vse bolj uveljavlja strategija prenosa blagovnih znakov (*brand extensions*), katere namen je prenos predstave o že obstoječih proizvodih in njihovih oznakah na nove proizvode, ki se na trg šele uvajajo, stari proizvodi pa še ostajajo na trgu. Na ta način se močno zmanjša tveganje pri uvajanju novega proizvoda, prav tako pa je dosežena opazna stroškovna sinergija pri oglaševalnih akcijah in višja učinkovitost oglaševanja. Pri prenosu podjetje vedno tvega, saj bi neuspeh vplival na celotni asortiman proizvodov. Prav tako bi podjetje z lansiranjem novega blagovnega znaka morda uspelo doseči boljše rezultate na trgu kakor pa le s "podaljševanjem" starega. Če je obstoječi blagovni znak močno zasidran na trgu, če novi proizvod po svojih značilnostih ustreza starim, če je relativna cena novega proizvoda visoka, če so tržne poti ekstenzivne, če je število konkurentov veliko in če kupci veliko dajo na "nivo" produkta, potem bo učinkovitost oglaševanja pri prenosu blagovnega znaka višja kakor pa pri uvajanju novega (Smith). Učinkovitost oglaševanja je torej pri prenosu blagovnih znakov višja, kar ob relativni pomembnosti oglaševanja pomeni, da podjetja vedno pogosteje uporabljajo to strategijo.

proizvodnega sortimenta s svojim blagovnim znakom. Podjetje se tako lahko usmeri na posamezne tržna segmente že s samim označevanjem proizvoda in se tudi izogne morebitnemu vplivu neuspeha enega proizvoda na prodajo ostalih, saj potrošniki o vsakem proizvodu oblikujejo drugačno predstavo. Taka strategija v praksi ni pogosta, ker zahteva visoke stroške. Če obstaja v okviru podjetja več blagovnih znakov, pri tem pa je z istim blagovnim znakom označeno več sorodnih proizvodov, govorimo o strategiji družin blagovnih znamk. Proizvodi v okviru ene družine na ta način podpirajo drug drugega, kar pomeni zniževanje stroškov in lažje uvajanje novih proizvodov. Enotna kakovostna raven je nujen pogoj za uspešnost te strategije, saj se sicer njene prednosti sprevržejo v slabosti. Predvsem zaradi nižjih stroškov to strategijo srečamo pogostejše. Sorazmerno redka je t.i. strešna strategija blagovnega znaka, pri kateri so vsi proizvodi določenega proizvajalca označeni enako. Taka strategija onemogoča natančno obdelavo posameznih tržnih segmentov, zelo težko pa je tudi vzdrževati enako visoko raven kvalitete za vse vrste proizvodov. Strategiji posamičnih blagovnih znakov je zelo podobna strategija mnogih blagovnih znakov. V okviru sorodnih proizvodov imamo več blagovnih

Kakšen naj bo blagovni znak?

Da bi se pri kreiranju blagovnih znakov izognili raznoraznim besednim igram v različnih jezikih, je treba pri tem upoštevati nekaj osnovnih pravil:

- ime proizvoda naj to tako, da se ga je lahko naučiti, npr. **Apple**...
- ustreza naj nivoju, razredu proizvoda. Je **Mercedes Benz** oznaka za omejenost članstva v elitnem klubu?
- ime naj bo v skladu s simbolom ali sloganom.
- povzroča naj željene asociacije.
- zelo pomembne so morebitne negativne asociacije, izhajajoče iz različnih jezikov, pa tudi kultur, šeg, navad...
- ime naj bo dovolj drugačno od drugih.
- ime naj bo tudi pravno trdno.

Blagovni znaki danes označujejo ljudi. Povejte mi, katere proizvode uporabljate, in še več, katerih ne, in povem vam, kdo ste, bi lahko rekli. Razločevanje proizvodov pa je tudi bistveno za uspeh podjetja. Oglaševanje je včasih kakor ljubezenska zgodba (Cook), srce namreč prevlada nad zdravim razumom. Tesna povezanost oglaševanja in tržne vrednosti podjetja prek blagovnega znaka pa tržnikom ponuja možnost sklicevanja ne samo na srce, ampak tudi na razum.

ROBERT POTOČNIK

DOBRO DA NIKOLI TAKO

Vlada in njeni organi nas preko medijev zaspavajo s poročili o vse večjih deviznih presežkih, tečaj tolarja je stabilnejši od nemške marke, plače so realno višje kot pred letom dni, izvoz se povečuje in od turizma pričakujemo stotine milijonov, če že ne milijardo dolarjev. Imamo pa tudi vse več nezaposlenih, proizvodnja pada, tovarne se zapirajo, življenjski stroški so vse višji in plače jih ne dohajajo.

Slovenci smo na poti v Evropo. Pravzaprav smo s prehodom iz socializma v demokracijo zapustili dogovarjanje v udobnih foteljih in se odpravili na nepredvidljivo in pisano tržišče, kjer vsi kupujejo in prodajajo. Logika uspeha je preprosta. Uspešen je tisti, ki proda več kot kupi. Glede na devizni presežek smo Slovenci izredno nadarjeni trgovci, saj smo kljub močni in izkušeni konkurenci uspeli takoj na začetku. Doma je vse več deviz, katere lahko porabimo za investicije, nova delovna mesta, izobraževanje, boljše socialno varnost in podobno. Saj bi še našteval, a kaj ko ni res. Možnosti sta samo dve: denar država porabi za kaj drugega ali pa da denarja ni. In realno ga res ni. Deviznih presežkov kljub njihovi otipljivosti ni.

POGLEJMO NAJPREJ KAJ IZVAŽAMO. Tekstilne izdelke večinoma za nizko ceno, električne aparate za nizko ceno, les in izdelke iz lesa za nizko ceno, kovinske izdelke za nizko ceno, kmetijske pridelke za nizko ceno. Vse za nizko ceno. Proizvajalcem z redkimi izjemami tako ali tako ne ostane drugega kot izvoz za nizko ceno, saj je Slovenija za njihove kapacitete za vsaj dvajsetmilijonsko tržišče bivše Jugoslavije premajhna. Izguba in s tem počasno ali hitrejšo umiranje je neizogibno. Pridobljene devize veselo pobaše Banka Slovenije, predstavniki države pa javno izjavljajo da je uspešno poslovanje stvar vsakega posameznega podjetja ter da je devizni tečaj tako realen, da bolj realen ne more biti.

IN KAJ UVAŽAMO. Avtomobile, mila, pralne praške, hrano, sadje, papir, tekstil, kredite (cena kredita so obresti) za razvoj gospodarstva, ki že tako ali tako proizvaja preveč, podkupnine (dobi jo eden, plačamo jo pa vsi) ter svetovalce, managerje, predavatelje in cenilce za gospodarstvo, ki se je sprijaznilo z dejstvom, da ni dovolj dobro, saj tako trdi vlada.

Kar uvažamo, prav gotovo ni enakovredno tistemu, kar izvažamo. Zato tudi devizni presežek, s katerim nam mahajo pred očmi, ni posledica naših uspehov na svetovnih trgih, temveč izgub v domačem gospodarstvu. Res je del izgub pripisati slabši konkurenčnosti slovenskega gospodarstva, toda če bi bilo samo to, bi pač nekoliko manj zaslužili. Trenutno pa propadamo in se razprodajamo. Slovenci smo v tem primeru podobni dečku, ki je od doma odšel s kravo, po vrsti "ugodnih" kupčij pa se je vrnil s kokošjo. Če v to zgodbo dodamo še denar in seveda Banko in rečemo, da se je deček vrnil s kokošjo in 1 DEM (kar zadeve ne spremeni bistveno), katerega položi na Banko, imamo v Banki že devizni presežek in kupčija je za Banko ugodna. Ker je povpraševanje po DEM manjše od ponudbe (nihče nima tolarjev), cena DEM pada, cena tolarja pa skladno z zakonom ponudbe in povpraševanja raste. Ker pa je vsakemu jasno, da je kokoš manj vredna od krave, je jasno tudi, da takšno razumevanje trgovine vodi slovensko gospodarstvo v propad oziroma v zmanjšanje števila zaposlenih in zmanjševanje proizvodnje na slovenskem trgu primeren nivo.

Logika trgovine je res preprosta. Še marsikaj drugega piše v raznoraznih učbenikih in priročnikih. Vendar prave mojstre od tistih "načitanih" loči prav poznavanje in razumevanje takih zgodbic, kot je ta o dečku. Na žalost so bili ljudje, ki državo in gospodarstvo danes vodijo, rojeni v težkih časih in jim njihovi starši takih zgodbic niso pripovedovali.

ALIJOŠA VODPOPIVEC

INFORMACIJE ZA LAHKO NOČ

DOWN 'N BAN KOK...

Če ste porebovali dokaz, da je Bangkok najhujše mesto na svetu, kar se tiče prometa, piše londonski The Economist (12/6/93), potem ste ga dobili v obliki "Udobja 100", kakor lahko prevedemo iz angleščine "Comfort 100", ime za rdečo plastično steklenico, ki jo prodajajo kot prenosni pissoir. Steklenička za scanje (ki jo nežnejši spol na motorjih po izbiri lahko dopolni z dodatkom, s stožčastim lijakom) je sedaj naprodaj na vseh bencinskih postajah v mestu. Bangkok je pač eno od tistih mest, kjer so prometni zastoji vsakdanja zadeva in kjer lahko obtičite v avtomobilu ali tudi v avtobusu po nekaj ur. Tajska vlada se ne trudi preveč, da bi zadevo uredila: razni vele-načrti množičnega tranzitnega sistema so ostali na risalnih mizah, tuje gradbene firme pa opažajo, da iz obljubljenih 20 mrd \$ proračunske infrastrukturne porabe, za katerimi so se jim poprej cedile sline, zaenkrat še ne bo ničesar. In povsod se najdejo podjetježi. Človeška stiska porodi marsikatero idejo, Udobje 100 pa je pred kratkim že dobilo konkurenco: tajvansko napravo pod imenom "Easy Pee" ("Lahkotno lulanje") oglašajo kot ideal za otroke, z Japonskega pa prihaja bolj neprivočen in okoren kos opreme, zlovesče naslovljen kot "Thunderbox".

DRIVE MY CAR

Najbrž mnogi med vami prežidijo precejšen del svojega časa v avtomobilih. Medtem ko problemov siamske sorte pri nas še ni, pa so ameriške navade pri nas dokaj pogoste. O tem smo v Tribuni že nekajkrat pisali, za danes si poglejmo le izsledke iz nedavne Gallupove raziskave, ki pravi, da kar 15% Američanov daje svojim avtomobilom ljubkovalna imena. 81% jih je do sedaj že pelo v avtomobilu, 67% jih je drugim voznikom namenilo obsceno kretanje ali znak (s prsti, predpostavljamo...). Med vožnjo jih je poleg tega že obedovalo 42%, bralo (!) 8%, zakinkalo 7%. V avtomobilu jih je doslej spalo ca. 36%, 3% pa so se pred spanjem kratkočasili tudi s televizorjem, ki ga imajo v avtu.

AVTOEROTICIZEM

Nekateri pa svoje avtomobile tudi - fukajo. Ja, boste rekli, če nekateri lahko živali, zakaj ne bi tudi svojih ljubljencev na kolesih. Časopis londonskega psihiatričnega inštituta (London Institute of Psychiatry) je objavil zanimivo študijo primera o nekem 20-letnem članu religiozne sekte, ki vernikom prepoveduje spolno občevanje in sploh zapletanje z ženskami pred poroko. Mladenič je, soočen s tem, ustvaril razmerje z družinskim avtom: baje je masturbiral zraven izpušne cevi in v svoji sobi hranil slike vozila. Kot pacient se je moral podvreči programu "ponovnega orgazmičnega usposobljenja", v katerem je začel z drkanjem ob slikah avtomobila, končal pa ob fotografijah nagih deklet. Zdravniki so poročali, da je bilo zdravljenje le delno uspešno: pri možu se sicer je razvil večji interes za ženske, njegova prva ljubezen pa ostaja avtomobil.... Kako metaforična zgodba!

ANAL - FACT

Kakor poroča ameriški Playboy, pa je v Ontariu sodnica Marie Corbett razglasila nek kanadski zakon za neustaven. Ta zakon določa, da je analno občevanje med osebam med 14. in 18. letom, ne glede na njihovo soglasje, kaznivo z do deset let zapor! Madam Pravice je zaključila, da pri analnem seksu ne obstaja tveganje zanositve (ki bi drugače lahko bilo prisotno), ter izjavila, da pri tem ne opaža "nobene dokaza, ki bi kazal kakršnokoli škodljivo delovanje na posameznika oziroma na javnost nasploh"... Glede na morebitno sklenje in težave pri sranju vam pri-

poročam raje oralno zadovoljevanje. Kar se kontracepcije tiče, ni je boljše kot blow-job.

L J U B E Z E N

Še to: odstotek poročenih ameriških moških, ki pravijo, da so zaljubljeni: 90%... (?) Med samskimi jih je odgovorilo, da so zaljubljeni 54%.... Američani, ki pravijo, da so zaljubljeni, in ki zaslužijo več kot 50000\$ letno: 89%. Med tistimi, ki zaslužijo manj kot 20000\$ letno, jih je odgovorilo enako - 46%!

IN SANJE

Odstotek Američanov, ki so v zgodnjih 80-ih (čas reaganomike) dejali, da pričakujejo, da bodo živeli bolje od svojih staršev: 67%. Danes: 25%. Tisti, ki letno pridelajo manj kot 25000\$, menijo, da bi jim 54000\$ letno (povprečna cifra!) predstavljalo vsoto za dosego "ameriškega sna". Za tiste, ki zaslužijo letno več kot 100000\$, bi ta znesek bil - 192000\$.

ONAS:

The Economist (26/6/93) je končno posvetil (in to dokaj velik) kos svojega prostora tudi Sloveniji. Med drugim so o nas zapisali:

M "Slovenija postaja najbogatejša dežela, ki je izšla iz komunizma."

M "Neodvisnost pa ima vendarle tudi svojo ceno. Slovenija je izgubila privlačen trg 22 milijonov Jugoslovancev in dostop do poceni surovin v Srbiji. Čeprav je še zmeraj dvakrat bogatejša od katerekoli dežele v nekdanji komunistični Evropi, je le 16% bogatejša (od Češke), če, ob sedanjih valutnih tečajih, upoštevamo pariteto kupne moči. Njen BNP na osebo je padel z 8660\$ v 1990 na 6050 lani. BNP se je zmanjšal za 20% od 1989 in industrijska proizvodnja še pada. Mimo so dnevi, ko so bili slovenski hoteli preplavljeni s turisti, namenjeni na hrvaško dalmatinsko obalo."

M "Nezaposlenost ostaja na 13%."

M "Plače so dvajsetkrat večje kot v Srbiji."

GO ON, SHOW!

Največje razočaranje glede serije tekem za prvaka NBA (National Basketball Association), ki se je zaključila 20. junija, ko so Chicago Bulls premagali Phoenix Suns-e, je v tem, da se je sploh morala končati. V šestih tekmah ste lahko videli pravo poslastico športa, kombinacijo vrhunske moči in inteligence. Ves pomp se je nehal, ko so Bulls v nekaj sekundah, Sunsom tik pred nosom ukradli svojo četrto zmago. To je bila njihova tretja zmaga zapored v seriji, v kateri zmaga tisti, ki je v sedmih tekmah boljši... Kakor pa so košarkaši čudoviti, tako so lahko njihovi navijači popolno nasprotje. Na dan trumfa so bari vzdolž ulic Rush in Division Street v Chicagu dobesedno eksplodirali: policija na konjih je gnala pijane yuppieje proti jugu, proč od elegantne Gold Coast. Trije ljudje so umrli to noč (dva sta bila ustreljena iz lahkega pehotnega orožja v Southside-u, kjer so mimogrede-zvezde Bullsov bogovi), obstreljeni pa so bili tudi trije policaji. In vendar, kakor je poudaril Mike Royko, legendarni čikaški kolumnist, je demonstracija moči policije verjetno zmanjšala sicer normalno stopnjo zločinov v Chicagu. "Bolje", je napisal, "da ljudje poskakujejo po ulicah, kakor, da se plazijo po vašem hodniku". Najbrž ima prav - v Chicagu je bilo letos umorjenih 348 ljudi, tako, da je cena treh v eni noči pravzaprav blizu povprečja. Poleg tega, pravijo, "ali so se ljudje na Rush Street sploh kdaj lepo vedli?!"... Da Bulls pa so pravkar

podpisali s Tonijem Kukočem. Tudi Michael Jordan, njihova veličastna zvezda, ne more blesteti v nedogled.

BOG

Sodeč po Gallupovi raziskavi 907-ih primerkov, približno petina Američanov zamenja (!) religijo ali veroizpoved (ang. "denomination" je manj kot cerkev, je pa več kot sekta: s tem pretežno mislijo na protestantske veroizpovedi). Največ jih pristopi k metodistom (14%), sledijo prezbitrijanci (12%), južni baptisti (10%), povečuje pa se tudi število katolikov (9% vprašanih konvertitov). K mormonom, ki jih boste opazili tudi po Ljubljani, je prestopil 1% vprašanih. (Niso več poligamni...) Bolj kot to, pa vam bodo gotovo bolj zanimivi razlogi Američanov za spremembo materine vere. Da je v Ameriki drugače kot v klavstrofobični Evropi, dokazujejo naslednji vzroki za konverzijo: poroka (26%), nagovorili so jih prijatelji (10%), cerkev je bila bliže domu (11%). Hm!... Preostala razloga sta klasična: nova vera je bolj všeč 14-im odstotkom, 5% pa je v to prepričal direktno in osebno - Bog.

OBVARUJ KRALJICO!

Zaključili bomo spet z navidez pravilčno, pravzaprav pa zelo realno zgodbo za lahko noč. Letos 2. junija je angleška kraljica Elizabeta II, ki so ji začetniki punka namenili v naslovu omenjeni komad, praznovala 40 let svojega kronanja! Elizabeta II je na oblast prišla sicer že 1952 in je za sedaj na šestem mestu po dolžini kraljevanja v Angliji/Združenem kraljestvu. Še zmerom prepričljivo vodi (v grobu) kraljica Victoria s 63 leti vladanja (1837-1901) - po njej se celotna doba imenuje viktorijanska, z angleškimi nadaljevalkami o tem času pa vas redno pošiljujejo na TV Slovenija. Najmanj je vladala Jane (14 dni v 1553), nikdar okronana, prav tako neokronan je zapustil prestol tudi Edward VIII (325 dni v 1936), ki se je prestolu odpovedal zaradi - ženske. Elizabeta je jubilej preživel v Derbyju s svojo materjo - če bo živela tako dolgo kot njena stara, utegne Victorio prehiteti... Z opravičilom do malezijskih sultanov in tistih v ZAE, si poglejte, kdo so trenutno svetovni monarhi. Drugod imate, mimo Vatikana (teokracija) republike. Lahko noč.

VLADAR	DEŽELA	L. VLADANJA
1. princ Rainer	Monako	44
2. kralj Bhumibol Adulyade	Tajska	43
3. kralj Baudouin	Belgija	42
4. kraljica Elizabeta II	Britanija	41
5. kralj Hussein	Jordanija	41
6. kralj Hassan II	Maroko	32
7. kralj Moshoeshoe II	Lesoto	31
8. veliki vojvoda Jean	Luksemburg	29
9. kralj Taufaahau Tupou IV	Tonga	28
10. sultan Haji Hassanah Bolikah	Brunei	26
11. kraljica Margrethe II	Danska	21
12. kralj Birendra Bir Bikram	Nepal	21
13. kralj Carl XVI Gustaf	Švedska	20
14. kralj Juan Carlos	Španija	18
15. šejk Jabir al-Ahmad al-Jabir	Kuvajt	16
16. kraljica Beatrix	Nizozemska	13
17. kralj Fahd ibn Abdul Aziz	S. Arabija	11
18. kralj Mswati III	Svazi	7
19. cesar Akihito	Japonska	4
20. princ Hans-Adam II	Liechtenstein	4
21. kralj Harald V	Norveška	2

PRIREDIL: M.J.

ALBANIJA, NOVA PERSPEKTIVNA TURISTIČNA DEŽELA

Albanija postaja nov gospodarski in turistični Aizziv; sicer ima tudi ugodne investicijske pogoje in naravna bogastva od rud do nafte.

Prvi rezultati so že vidni kot postopni, toda odločni koraki albanskega odpiranja Evropi in svetu.

Privatizacija je v Albaniji v polnem teku v gospodarstvu in v kmetijstvu, še posebej pa v turizmu in trgovini, kjer je že privatiziranih preko 60% trgovin. Kar presenetljivi za vzhodno Evropo pa so prvi indikatorji gospodarske rasti, produktivnosti albanskega gospodarstva, ki se je glede na leto 1992 kar dvakrat povečala, inflacija pa se je zmanjšala skoraj na slovensko povprečje. Povečujejo se tudi plače; sedaj se gibljejo v povprečju 30 do 35 ameriških dolarjev, kar je za albanske razmere napredek, saj je štartala iz nulte pozicije v primerjavi z vzhodnoevropskimi državami.

Albansko tržišče je vedno bolj zanimivo, predvsem za mednarodna izvozna podjetja, ki prodajajo artikole široke potrošnje, še zlasti je ugodna ponudba surovin potencialno bogatih naravnih resursov. Odkar so odkrili izvore nafte ob obalah Jadranskega morja, se tam že kopica podjetij ukvarja s pokusnimi vrtinami. Firma Petrol Agyp naj bi letno načrpala 350000 ton nafte.

Ekonomsko politika albanske vlade in zakonodaja omogočata, seveda dolgoročno gledano, ugodne investicije. Plačevanja davkov so vsi tuji investitorji oproščeni za dobo petih let od začetka del, v naslednjih petih letih plačajo samo 5% davkov na promet, oproščeni pa so tudi carine na uvoz surovin in opreme.

Možnost "zgodbe o uspehu" imajo lahko samo tiste države, ki omogočajo takšne ugodnosti za dotok tujega kapitala, ki torej vodijo dosledno tržno ekonomsko politiko. Strateška napaka slovenske gospodarske politike je ravno v tem, da ne upošteva dolgoročno relevantnost vzhodnoevropskega trga, da nima izdelane strategije prodora in uveljavitve na teh trgih, ki so dolgoročno zelo pomembni glede na ogromen prostor in veliko število prebivalcev. Alternativa za izpad YU-tržišča je za Slovenijo nedvomno prav vzhodna Evropa in Albanija. Glede na ugodne investicijske pogoje bi morali biti zanimivi tudi slovenkim gospodarstvenikom in poslovnem.

S sedanjo ekonomsko politiko in naravne resurse je Albanija nedvomno perspektivna dežela, še zlasti, če upoštevamo strateško mediteransko lego. Dežela orlov ima dovolj možnosti za razvoj turizma. Gradijo in odpirajo nove hotele, lokale, nočne klube; turistična ponudba v Albaniji je v popolnem razmahu. Če se še niste odločili, kam bi letos šli na dopust, potem poskusite počitniške dni preživeti v Albaniji, na plažah čistega Jadranskega morja. Počitnice so tam gotovo cenejše od slovenskega primorja in nekoliko varnejše od hrvaškega.

(Kot zanimivost naj navedem še dokaz, da v Albaniji obstaja tudi rock scena. Argument je vljudo ponudila skupina *Fuck the law* iz Tirane, ki preigrava svojevrsten punk-metal po vzoru *Exploited* in *Sepulture*. Kaseto *Greetings from Tirana* je mogoče naročiti tudi pri založbi *Bonaca*, ki je v lasti benda *KUD Idijoti* iz Pule. Njihov naslov: *Bonaca*, Nazorjeva 19, 52000 Pula.)

BRANE KONCIJKA

OPEN SOCIETY FUND
888 SEVENTH AVENUE, SUITE 1901
NEW YORK, NEW YORK 10106
TEL.: +1 212 757-2323
FAX: +1 212 974-0367

OPEN SOCIETY FUND-SLOVENIA
MIKLO IEEVA 13
61000 LJUBLJANA, SLOVENIJA
TEL.: +386 1 302-912
FAX: +386 1 312-139

SPOROČILO ZA JAVNOST

Open Society Fund Slovenija bo v ponedeljek, 19. julija 1993 slovesno razdelil tehnično pomoč (računalniki, tiskalniki, modemi) različnim neodvisnim organizacijam s področja izobraževanja, kulture in obveščanja.

Tehnično opremo bodo prejeli:

CENTER ZA POMOČ MLADIM,
SVETOVALNI CENTER ZA OTROKE, MLA-
DOSTNIKE IN STARŠE,
BOLNIŠNIČNA ŠOLA PRI OŠ LEDINA,
REVIJA EKRAN,
RADIO ORMOŽ, RADIO TRBOVLJE, RADIO
ALFA - SLOVENJ GRADEC,
FV ZALOŽBA,
GLEDALIŠČE GLEJ IN AGENCIJA DALLAS,
D.O.O.

Projekt podelitve tehnične pomoči neodvisnim organizacijam v Sloveniji teče kontinuirano že eno leto. V tem mesecu je Open Society Fund Slovenija že razdelil del tehnične pomoči, in sicer reviji *2000*, Slovenski fundaciji, dipisništvu časopisa *Oslobođenje* v Ljubljani, *Studia Humanitatis-u*, reviji *Piranesi*, tiskovni agenciji *Morel*, Koordinacijskem centru Mednarodnega združenja novinarjev in revijama *Literatura* in *Liria*, slednja izhaja v albanščini.

Open Society Fund Slovenija vabi predstavnike javnih občil, da se udeležijo slovesne razdelitve tehnične pomoči neodvisnim organizacijam, ki bo (je bila)

v ponedeljek, 19. julija 1993

ob 14. uri

v prostorih KUD-a France Prešeren, Karunova

14, Ljubljana.

Ljubljana, 15. julija 1993

Pisarna OSF Slovenija

ZZZS vs. LOGIKA MAHINACIJE

V Mladini številka štiri, februarja letos, sta Marjeta Doupona in Stanislav Kovač pisala o šestih milijonih nemških mark, Zavodu za zdravstveno zavarovanje Slovenije, 2.700 osebnih računalnikov in nepravilnostih, povezanih s temi iztočnicami.

Vendar se je s tem stvar končala. Nihče ni več drezal v očitno preveč vročo temo, saj so se pojavile govorice o sponzoriranju Kučanove volilne kampanje, kjer naj bi masno vsoto pristavil tudi IBM, ki je istočasno ekskluzivni dobavitelj računalniške opreme za ZZZS.

ZAČETEK ZGODBE

Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije se je odločil, da bo svoje poslovanje evropsko obarval in se odločil za nakup osebnih računalnikov, povezanih v mrežo. Posvetovali so se s strokovnjaki in konec lanskega leta poslali ponudbe za računalniško opremo nekaterim večjim podjetjem, ki se s prodajo in inženiringom ukvarjajo. V pogojih za prijavo je bil naveden tudi rok dobave, 15. januar tega leta, tako da bi imeli potencialni ponudniki po podpisu pogodbe le mesec dni časa, da opremo, za katero bi se zavezali, dobavijo. To pa je pri količini dva tisoč petsto osebnih računalnikov, kakor je bilo rečeno v začetku (kasneje še dvesto več), skoraj nemogoče. Ob tem so postavili še pogoj za točno določeno komponento v tiskalniku, kakršne izdeluje samo IBM. Nekateri pa so bili dovolj vztrajni in so ponudbo vzeli resno. Tako sta v finalnem boju za posel ostala le Gambit in IBM. (Trebalo je povedati, da je tretji megaloman na tem področju, Hermes, ki prodaja opremo Hewlett Packard, izpadel že v polfinalu, saj so jim ponudbo poslali šele naknadno in so imeli le 24 ur časa, da pripravijo ponudbo. / Gambit bi tukaj lahko 'legalno' izpadel iz konkurence, saj ni nihče pričakoval, da bodo ponudili zahtevane tiskalnike. Vendar pa so se pri Gambitu dogovorili z Epsonom, izdelovalcem tiskalnikov, in dobili zagotovilo, da jim bodo vgradili zahtevano komponento. Gambit in IBM sta predstavila svoji ponudbi in izkazalo se je, da lahko ZZZS od prvih kupi željeno po nižji ceni. Vendar dela kljub temu niso dobili. Dobavitelj je postal IBM, ki pa je drastično prekoračil rok dobave.

ZAPLET

Zgodba pa se s tem ne konča. V Mladini, ki je edina obširneje poročala o obravnavani problematiki, se pojavi cifra šest milijonov nemških mark, ki naj bi jih ZZZS odšteli za računalniško opremo. Podatki pa ne držijo popolnoma, saj je na predračunu, ki ga je IBM 17. decembra lani poslal Metalki, skupna vsota 7.682.833,00 nemških mark, v katero pa niso vključeni tiskalniki in Ethernet vmesniki, potrebni za delovanje mreže. Najbrž ste se zdaj že vprašali, kakšno zvezo ima z vsem Metalka. Metalka Commerce je namreč prevzela vlogo uvoznika in tako dodatno dvignila stroške. Po hitrem izračunu, bi dejanski stroški izgledali nekako takole:

2700 tiskalnikov po 600 DEM znese 1.620.000 DEM

1500 Ethernet vmesnikov po 250 DEM znese 375.000 DEM

IBM kupnina znese 7.628.833 DEM

IBM carina (če je bila le ta obračunana po najnižji stopnji Iodstotek) znese 76.289 DEM (če je carina normalna, znese 534.018 DEM)

Če opravimo najpreprostejšo računsko operacijo seštevanja, dobimo vsoto 9.700.000 DEM, kar je kar za dva milijona več, kot so nam pokazali prejšnji izračuni in štiri milijone več, kot so navajani podatki. Pri tem moramo seveda upoštevati, da smo obračunali najnižjo carino in da ne vemo, koliko denarja je bilo treba odšteti za instalacije, transport (s tovarnjakom) in seveda provizija uvoznika, ki pravgotovo ni bila majhna. Tako lahko govorimo o okvirni vsoti dvanajst milijonov nemških mark, kar je natanko dvakrat toliko, kot navaja Mladina. Vprašanja, ki ostajajo odprta in jih bomo poskusili razvozlati pa so:

Zakaj so se odločili za nakup IBM-ovih računalnikov, čeprav je bil Gambit boljši ponudnik?

Zakaj so zahtevali rok dobave 15. januar, čeprav ga je IBM kasneje prekoračil?

Zakaj so Hermesu poslali ponudbo dan pred rokom za oddajo?

Kam se je 'izgubilo' šest milijonov nemških mark?

Ali je trenutna slovenska politična scena povezana z mahinacijami?

In - s čem sploh se ukvarja IBM?

Nadaljevanje preberite prihodnjič.

JONAS Ž

Kdo je sploh J. Ž.?

Jož, kakšna vprašanja. Pizda, kaj naj rečem? Kaj kdo je? ja nič, hm... Ne vem. Sem jaz, Ljubljčan, delam na televiziji, gledališču... Kaj naj ti še rečem drugega? Za vsakega sem drug človek, kakor me kdo gleda. Za kakšnega sem frajer, faca, za kakšnega sem nemogoč tip, ki se ga ne da prenašati.

Spomini na otroštvo?

Ha ha. Ojebemti (sanje, travme) Prejšnji vikend sem bil v Beli krajini, tam kjer so doma moji starši. Pri familiji, pri bratrančih, ki jih že dolgo nisem videl. Obiskal sem kraje, kjer sem se igral kot otrok, ko smo z mamo in očetom hodili na obisk k starim staršem. In sem prav ta vikend veliko razmišljal o otroštvu, kakšno je bilo, katere so bile lepe stvari in katere zajebrane. Najbolj me je fasciniralo, ko sem videl hišo svojih starih staršev, kako se mi je naenkrat zazdelo vse majhno, recimo kamnita miza, kjer smo se igrali. Ko sem jo sedaj gledal, se mi je zdela tako nekako majhna, kako? Ker sem pač bil takrat otrok, je bila tista miza ogromna, sedaj pa, ko sem visok 185 cm, je vse tako majhno. Ali pa peč, na kateri smo spali, sedaj sploh ne bi mogel zlesti gor. Kar nekako miniaturno je vse. In sem veliko razmišljal o tem. Otroštvo je bilo pač normalno. Nič posebnega. Precej travmatično. Starša sta se ločila, ko sem bil star 10 let in sem strašno trpel. Trpel sem tudi zato, ker so bili starši zelo ambiciozni, posebej moja mama, ki me je dala že v 5. razredu v drugo šolo v mestu, učiti se latinščino, pa intenzivno matematiko, ker je hotela, da bi bil enkrat en intelektual. Sedaj vidim, da naredila prav. Na ta svoja šolanja in pridobljena znanja sem najbolj ponosen, ampak takrat je bila to prava muka, voziti se z avtobusom, zamenjati vse svoje prijatelje, dobiti nove sošolce. Veš, ko si star 10 let, pa se voziš vsak dan zjutraj z mestnim avtobusom nekam drugam, v neko mesto. Živelimo smo na robu mesta, kjer so trava, gozdovi... na Vrhovcih. Drugače pa, saj veš, lušno je bilo. Vsi sanjarimo, o, da bi bil spet lahko otrok, ampak da bi vedel vse, kar vem zdaj. Pa da bi šel še enkrat v srednjo šolo, da bi vse vedel, pizda, kako bi ga sral. Kaj bi delal norije, noro, noro. Stišala sem, da so ti v mladih letih vezali kosti okrog vratu, da se je vsaj pes s tabo igral.

Ja, so ja... smeh.

A se res ni hotel nihče igrati s tabo?

Ne ni res, seveda ne. Veliko smo se

igrali. Vem pa, da je imel sosedov sin vedno več igračk kot jaz. Kako sem trpel zaradi tega. Ne vem, pa niso bili bogatejši, tako je bilo.

S čim si se igral?

Lego kocke - to je bilo mega, pa Mehanotehnika iz Izole, tisto, ko šraufaš skupaj vijake, konstrukcije.

Kaj pa punčke, avtomobilčki?

Avtomobilčki ja, punčke pa ne, kaj punčke.

Kako kaj tvoj brat dvojček?

Dobro, dva imam - trije smo veš, tako, da ne vem, katerega misliš.

Tistega, ki igra biljard.

Ja, ne vem kaj dela sedaj, najbrž trenira biljard.

Ga igrata kdaj skupaj?

Pravzaprav ne, ker se ne prenašamo prav dobro. Med sabo smo zelo skregani.

Pa imaš res brata?

Ja, čim me resno vprašaš, ti resno odgovarjam. Ja, imam, vprašaj kogarkoli, vsi vedo.

A veš, kaj je marker?

Ne, ne vem.

A res ne veš?

Ne.

Si res študiral matematiko?

Ja, sem.

Zakaj si nehal?

Ker nisem bil dovolj dober. Na matematiko sem šel zato, ker sem mislil, da bo to še najlažja stvar za študirat. V gimnaziji sem bil zelo dober matematik. Bila je zelo logična, ni se bilo treba učiti, piflati. Sam si izračunal in prišel do rezultata, do nekih zakonov. Na fakulteti pa ni bilo tako in potem sem hodil samo na predavanja, ki so me zanimala, in vedno sem visel na univerzitetnem računalniku. Na ostale izpite sploh nisem šel, in tako je bilo seveda brezplodno nadaljevati.

Kaj si študiral potem?

Potem sem šel na AGRFT.

Tam je bilo v redu?

Ja. Bilo je zanimivo. Najtežje je bilo narediti sprejemne izpite. Po nekem čudežu sem jih naredil. Sam študij potem teče po inerciji, skoraj ne moreš izpasti, razen če imaš probleme sam s sabo. Če pa si tako približno normalno odtrgan, pa prideš avtomatično skozi to šolo. Ker cel letnik dela skupaj, skupaj se učiš.

Si se kdaj učil igrati kitaro?

Celo profesionalno sem jo igral. Ko sem imel 19, 20 let, je bilo moje glasbeno obdobje. Veliko sem se ukvarjal z jazzom, imel neke ansamble, dvakrat sem igral na ljubljanskem jazz festivalu, snemal plošče...

Ko sem šel na akademijo ni bilo več časa za to, fizično ga ne najdeš, pa tudi zanimanje mi je padlo.

Se ti ne zdi, da si včasih preveč narcisoiden?

Veš, kdor se ukvarja s tem poslom, je nujno že po definiciji narcisoiden, tako, da uživaš v tem, da se preživljaš, da stopaš notri in se kažeš, glejte kako sem fajn. Beseda narcisoidem slabo zveni in ni pravi izraz, je pa nujno potreben. Ali pa egoizem - je tudi slaba lastnost, ampak v takem poslu, tudi če hočeš biti velik športnik, brez samospoštovanja, samocenjenja ne prideš daleč. Biti moraš samozavesten in imeti močan ego, da lahko dosegaš takšne rezultate kot vrhunski športniki. In ravno tako je s glasbeniki, igralci. Kaj jih žene? Žene jih ta njihov ego, želja po dokazovanju, po kazanju, in potem svojo umetnost zbrusijo do konca.

Kdaj si se odločil za televizijsko oddajo Videošpon?

Nič se nisem odločil, kupili so me. Sem najemnik. V tem poslu sem free lance novinar, igralec, zabavljač. Vse stvari, ki jih obvladam, so na trgu. Pred dvema letoma so na televiziji rabili nekoga, ki bi vodil to oddajo in sem prišel. Plačajo me in zato to delam.

Misliš, da so tvoji nasveti koristni, opazni?

Ne, veš, da ne. Dajati sem jih začel zato, ker je to najbolj zabavna tema na svetu - odnos med moškimi in ženskami. In že s tem, da sem se te teme lotil, sem spravil svoje gledalce v smeh in dobro voljo. Se je pa potem čez čas zgodilo, da so jih ljudje, predvsem mularija, začeli jemati resno. In ker ti nasveti niso bili izmišljeni, ampak vzeti iz resničnega življenja - zato so tudi smešni, so mladi fantje in punce to upoštevali, začeli malo razmišljati o njih. Jih pa seveda nisem nikdar nameraval učiti in reči, *tako se dela*, kje pa.

Ti je všeč, da te mladi posnemajo?

Tega ne opazim. Vedno rečem, ne me posnemati, biti moraš sam svoj, ker če boš posnemal, ne boš prišel nikamor, pa če imaš še tako velikega vzornika. Moraš biti individual. Razviti svoj stil tako, kot sem ga jaz. Seveda mi inponira, če kdo reče *Jonas ti si pa res faca*.

FOTO: ŽIGA KORITNIK

JONAS Ž.

Imaš doma kakšno najstnico?
Doma? Ne, ne. Kje naj jo dobim?
Ne vem. Pa bi jo imel?
Bi ti imela kakšnega najstnika?

Ja, bi.
Jaz tudi, da bi mi čistila, pospravljala sobo. Drugače pa ne vem, zakaj bi jo moral imeti doma. Pa kaj to sploh pomeni nekoga imeti.

Kaj dela Jonas v prostem času?
Zelo težko potegnem črto med prostim časom in službo, zato, ker nisem hodil nikdar v službo, in vse, kar delam, delam v prostem času. Čas si razporejам zelo divje. Enkrat delam dopoldne, enkrat zvečer. Skoraj vse stvari delam z neko lahkoto in z veseljem. Zvečer delam na televiziji,

časopis urejam kadar mi paše, malo doma, malo v uredništvu. Skoraj vse je zame posel ali pa naložba v samega sebe. Prosti čas jemljem kot del biznisa. Nimam nobenega klasičnega hobija, ki bi ga delal samo zaradi tiste stvari.

Recimo, da bi zbiral znamke, kar je najbolj nekoristna stvar na svetu, kaj boš z znamkami?

Tega ne počnem.
Imaš prijatelje?
Imam veliko kolegov, prijateljev, znancev. Spet je treba definirati, kaj ta beseda sploh pomeni. Če to pomeni nekoga, ki mu lahko zaupaš, kadar ti je res težko ali da mu vse poveš, takšnega nimam nobenega. Se pa z veliko

ljudmi dobro razumem.

Greste kdaj skupaj ven?

Seveda. Zadnjič smo bili na pikniku, včasih gremo skupaj sedet, kaj spit. Takih ljudi je precej.

Ti si se odločil za šoubiznis?

Nič se nisem odločil. To ta trenutek pač počnem. Mimogrede: sem tudi strokovnjak za računalništvo, s katerim sem se že preživljal in se še mogoče kdaj bom.

Se v šoubiznisu dobro zasluži?

Odvisno, kdo si. Prva liga zasluži korektno. Ni pa nobenega bogataša, nobeden nima vile, bazena, preživijo pa že. Zgolj s tem jaz najbrž ne bi mogel živeti, mislim finančno. Sedaj, ko sem bolj znan, ko me ljudje po

televiziji bolj poznajo, se je moja cena za nastop na modnih revijah, ali ko kje vodim kakšno prireditev, drastično zvišala. Ker je teh prireditev malo, še vedno ni toliko, da bi samo od tega komot živel.

So ti bile najstnice vseh tudi takrat, ko si bil še sam najstnik?

Če hočeš s tem povedati, da so mi sedaj vseh najstnice, si se zelo zmotila, ker z najstnicami v svojem privatnem življenju nimam nobenega opravka. Sedaj imamo turnejo s Sašom Lošičem in z Magnifikom. Nastopamo pred večinoma najstniško publiko in takoj ko je koncerta konec, že šibam, ker je tista gužva zame preveč, nekako to ni moj svet. Ali da bi fukal najstnice. Sploh ne vem več, kdaj sem zadnjo, leta nazaj. Zato tvoja insucija ni na mestu.

Ko sem bil pa najstnik, mi je bil to ves svet. Vse bi naredil za kakšno žensko mojih let.

Ti si vseh najstnicam ...

To je pa druga stvar. Vem, da sem jim vseh, kar pa ne pomeni, da mora iti tudi v obratno smer. Da se razumeva: meni so vseh lepe ženske in me prav malo briga, koliko so stare. V tem poslu imam veliko kontaktov s slovenskimi manekenkami, fotomodeli in kakšne so tudi najstnice, kakšne pa že tam pri štiridesetih.

Kdo je zate femme fatale?

Ne obstaja. Če bi že obstajala kakšna, ki bi ji jaz rekel femme fatale, potem bi bil tam, ker bi vložil vse svoje sile in napore, da bi jo dobil.

Se navdušuješ nad virtualno resničnostjo, virtualnim seksom?

Ne. Nisem še nikdar poskusil, nimam pojma, kako je to v resnici.

Virtualna resničnost, ne vem. Bomo

videli, kaj bo prinesla. V virtualni resničnosti so zanimive druge stvari. Bolj, da je VR recimo točno to, kar sedaj počnemo, da je vse samo neka virtualna resničnost. Včasih si mislim, kaj pa, če to sedaj, ko se pogovarjam s tabo, kaj če me to kdo sanja, hej, kaj če se bo zbudil, pustite ga na miru.

Greš kam na dopust?

Ne. Nikdar ne hodim na dopust, nisem navajen. Zelo težko zdržim kje na morju 3,4 dni.

Mi boš povedal kakšen kuharski recept?

Ne, ne bom.

Zakaj ne?

Zakaj pa.

Zato, ker verjetno veš kakšnega, saj jih objavljaš v Ž-ju.

Seveda vem in jih objavljam. Zato pa, če hočeš kakšnega, moraš plačati 140 tolarjev in si kupiti Ž. Ne, hecam se. Sedaj mi pač ne pade na pamet. Za vsako stvar, ki jo naredim, moram imeti motiv, in sedaj ga nimam za dajanje receptov.

Dobivaš recepte od mame?

Ne, včasih kuham. Ene stvari pač več, ne da bi vedel, kje si jih pobral.

Kaj je zate smisel življenja?

Ne vem, tukaj sem zmeden, zmeraj sprašujem druge. Mogoče pa je to, da se imaš fajn.

Se imaš?

Ja imam ja. Ha ha ... Živeti je lepo.

Ne pada rahlo naklada Ž-ja?

Še zmeraj je boljša kot Tribunina. Poleti vsem časopisom padajo naklade, kot sama dobro veš. Saj res, lepo pozdravljam vse bralce Tribune.

MANICA FERENC

Rebus:

Rešitev rebusa pošljite na Tribuno, Kersnikova 4, Ljubljana, najkasneje do 30. avgusta letos. Med praviimi odgovori bomo nagradili izžrebance s knjigami, ki jih podarjata založba KRT, Bethovnova 9, Ljubljana in založba ČKZ, Bethovnova 9, Ljubljana.

1. nagrada:
Dokler se ne vmešajo ženske (Vlasta Jalušič)
2. nagrada:
Kapital in delo v SFRJ (Bavčar, Kirn, Korzika)
3. nagrada:
naročnina na Tribuno do konca leta

REBUS:

Rešitev rebusa pošljite na Tribuno, Kersnikova 4, Ljubljana, najkasneje do 30. avgusta letos. Med pravilno izžrebaniimi bomo nagradili odgovore z knjigami, ki jih podarja založba KRT, Bethovnova 9, Ljubljana.

1. nagrada:
Podobe prednikov (Trdina) - komplet treh knjig
2. nagrada:
Darwinova revolucija (Steven Gould)
3. nagrada:
naročnina na Tribuno do konca leta

CUNJE JUNAJTIT

Se šetava z Red Hot Sonjo po Ljubljani, pa je vse snekam sivo, pa bedno, pa zdolgočaseno... Samo Sonja je vsa pisana v rožicah, pa ves sem ponosen, ker je M.C. Ashtray trenutno odsoten (so ga poslali na Polje na specializacijo - neke elektrošok zadeve), tako da se lahko mirno šetam z njo. Lepa, pisana. Pa tak globok dekolte, ej, čist do tal ga ima.

Nekaj smrdi v deželi Kranjski... Joooj, ta smraad! Ma od kod to prihaja? Aha. Tržnica. Tud tržnica ni več tisto, kar je včasih bila. Sonji so takoj štrumpantlni razpadli, tako je nagravljen zrak tam. No, ja, da ne omenjam aplavza, ki sva ga požela, ko sem ji ostanke štrumpantlnov dol vlekel. Klasika. Ampak potem je padel en tak glup komentar, mislim, kao, kaj ta princesa Doris Dej dela s tistim Čubako, ej, da vidite vi, kako so stojnice letele v Lublanko! Potem je Sonja skrajšala verigo, na katero me je imela privezanega, pa sem se pomiril. Tako. Svoje sem povedal, takoj ko čistilke počistijo računalnik, ker je ves pobruhan, pa bo Red Hot Sonja Čilipeper tatataritatariiti naprej kaj povedala, recimo o štrumpantlnih.

Oh si grozen. Nimam kej. (vmes se prikrade en tak smajl, ej še Drevenškova Gorazda bomo moral na ketno privezat) Kvanejrečemštekašmislmau. Štrumpantlni so totalen dizaster, ker morš ful pazit, pa ponavadi ti samo eden razpade, in to ponavadi kar takoj, potem, kva češ potem z drugim, ker je še čist nov in čist cel, mislm, kva nej zdej? Tko da zdej jez nosim oba črna, samo en ma gor na čipkah dve vrste rožc, drugi pa samo eno in potem je mal glupo, samo to moški itak ne proučujejo in ne pogledajo dobr. Ker tako ne gledajo štrumpantlnov, ampak tisto, kar je spod. To. Potem imaš pa še probleme, ker so samostojeci in imajo elastiko noter in enkrat se mi je ena strgala in so mi ful dol lezli in sem si jih najprej samo popravljala in mi je najprej en dol lezu, nakar še ta drug in potem se mi je en strgal takoj pod čipkami in potem sem šla v najbližjo štacuno in sem

kupla ene naše brezvezne najlonke. Te se itak takoj strgajo, ampak sem jih imela samo za do doma. Mucy, zdej si ti na vrsti.

Hm. Kva. Ejga bolan. Breba. Mislm, težko je diskutirat o nečem, če tega ni

zraven. Sonja, a daš mal kavbojke dol, da vidim to čudo? Mislim, kakšna elastika, a nimaš en tak pašček, da si zahaklaš tisto gor in potem to lepo gor stoji? Sem pogruntal, zakaj delajo štrumpantne iz tako kurčevih materialov. Zato, da se ti kar na lepem sred mesta strga in potem jih moraš dol dat, da ne zgledaš kot kaka cheap fakifaki for ten dollars kurbica iz Vietnama, potem pa spet aplavzi... Če bi folk vedu, kolk to stane, potem si že ne bi mislili, da sem ena digidagi... Zdej sem dobila ene ful pocen, za manj kot 900 sitkov, samo mi ne stojijo dober, že zdaj mi dol lezejo, pa so še čist novi. Čeprav imajo dobro čipko.

Mislm, ej Sonja, res dobra čipka... Ej, a veš, da sem doma na računalnik začel študirat čipke? Sem jih že fulka dizajnov naredil, ampak mi potem plotter vse blago samo scufo, če pa na folijo delam, je pa vse en kurac totalan bre, ker, kaj, a si boš zdej čez joške samolepilne čipke lepila???

Sej to so imel, samolepilne modrc so imel. V revijah so jih reklamiral, z neke južne firme so bli, samo mislim, ko si tisto dol trgaš, mora bit ful dizaster, še pol kože si dol potrgaš. Če prej ni ženska imela gub, jih je pa potem imela. Čeprav, mislim, to je drugač dober, ker ti dol ne zleže...

Ampak kaj pa, če so ženski joški viseli do popka, ej, je moral kar mal ogabno zgledat, mislim, če nima modrca, okej, če ima modrc, ji tako modrc da obliko, kaj pa s samolepilnim? A si jih je nalepla gor, ej, nemebasat!

Na slikc v reviji je čist lepo zgledal. Še nič se ni modrca videl, ker je bil tak, prozoren. Dobra varka za tipe, da mislijo, kako ženski dobr joški stojijo. To bi bila fora zdaj za na morje, da se kao zgoraj brez sončiš, ampak imaš še vedno (nevidni) modrc gor,

pa joški ti dobr stojijo, pa lahko ga imaš cele počitnice gor, mogoče pa kakšen butec ne bi niti poštekalo...

Eh, prozoren modrc, si mi pa ti že bolj všeč, ker sploh nimaš modrca, če ga pa imaš, je pa tako lepo rajclih čipkast, da se takoj ketna začne trgat. Mislm, en tak pljunipazaljepi modrc, sploh ni fora. Mogoče, kaj praviš, če bi midva uvedla kak liznipazaljepi modrc, tak, ki ga sploh ni, ampak glavno, da ljizneš, pa se gor zaljepiš?

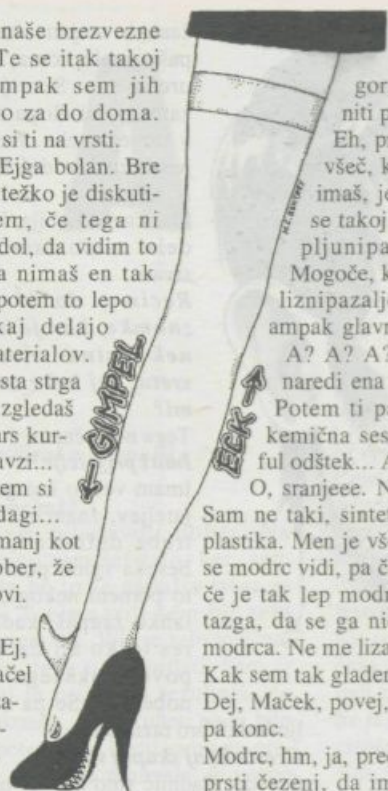
A? A? A? Lizliz. Lizmodrc. Se od slin nareidi ena taka fina prozorna mastna folija. Potem ti pa joški fino lepo stojijo, ker je kemična sestava moje slin taka, da mislm, ful odštek... Ah.

O, sranejee. Ne, men so bolši čipkasti modrci. Sam ne taki, sintetični, ker mi kar pikce naredi ta plastika. Men je všeč, dam nekaj prozornega gor, da se modrc vidi, pa čipke, ker men je všeč, če se opaz, če je tak lep modrc. Brez veze se mi zdi, da dam tazga, da se ga nič ne vidi, pol sem že rajši brez modrca. Ne me lizat, Maček, nehi!

Kak sem tak gladen... Dej, Maček, povej, kakšen modrc je pa teb všeč, pol pa konc.

Modrc, hm, ja, predvsem mora bit tak, da ko grem s prsti čezenj, da imam dober filing v prstih, samo škoda, ker so svileni tako svinjsko redki. To je prvo. Barva, okej, vse, samo rdeč ne sme bit, pa črni mi tud niso kul, ker črna barva je za na pogrebe. Bel, al pa bež. Temnoplav? Kuuuul! Pa še nekaj. Če nima naramnic, potem ponavadi že sam poriva joške dol, tako da naramnice MORJO bit. Pa patent za odpret mora bit vsaj tak, standarden, da se ne zezam z njim pol ure, ampak samo stisnem in se mora sam odpret, če ne je kurac. U, všeč so mi tisti, ki so spodaj z blaga, zgoraj pa ful čipkasti, tako da se vsaj pol bradavičke lepo skoz čipke vidi. Če ne ni kul. Tako, zdej pa dost. Sonja, cunje dol, Gimpelbralci, Tribuno zapret, od tu naprej ni več morale!

ŠKRABATA: RED HOT SONJA & BLACK GLUP MUCY
DEZURNI MALAR: EASY MUCY

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1														
2														
3														
4														
5														
6														
7														
8														
9														
10														
11														
12														
13														
14														

V O D O R A V N O

1 • bivši predsednik študentske vlade 2 • mladostniškost 3 • francoski pozitivist (Ernest) • tri enake črke • Aleš (ljubkovalno) 4 Edo Časl • Marjan Dvornik • štirinožna prijatelj 5 ljudska knjižnica • Ypres • Finska 6 • kriminalno dejanje 7 • Estonec • ogljik • ljudstvo brez pravic • državni udar 8 • Šušar • osebni zaimek • ruski avto 9 • tovarna usnjenih izdelkov • reka v srednji Italiji • predsednik študentskega parlamenta (Marko) 10 • očrt • Komunistična partija Slovenije • sibirski veletoč • Roland Desmond 11 • Vera Jerala • Tomaž Borsan • posledica udarca 12 • perje pri repi • orel v nemški poeziji • tatici 13 • Igralec Ban • znamenje v glasbi • indijski šahovski vele mojster 14 • rimski filozof in pesnik (Tit Lukrecij) • osebni zaimek • študentska vlada • orientalski liker iz Riža

N A V P I Č N O

1 • Kajuh 2 • odenek rjave barve 3 • delec z električnim nabojem • vtikanja • trenje 4 • študentski minister za socialo • vzdržnost 5 • težnje, hotenja • italijanski pevec Al 6 • Jože Stabej • paskal • atletski klub • Beotijec 7 • Aleksander • satelitski program 8 • neoblečenost pri Arabcih • židovski pisatelj Šalom 9 • vnašanje • Goethejeva mati • znižan ton E • volt 10 • latinski veznik • redko žensko ime • reka v Kranju 11 • Robi Novina • 5. in 1. vokal • ... je bulana 12 • majhen otok vzhodno od Celebesa • nekdanji minister za turizem (Ingo) • mitološki letalec 13 • muslimanska religija • vrsta poškodbe 14 • branji • gostina na samem na Madžarskem • Danska

Rešitev rebusa pošljite na Tribuno, Kersnikova 4, Ljubljana, najkasneje do 30. avgusta letos. Med pravnimi odgovori bomo nagradili izžrebance s knjigami, ki jih podarja založba KRT, Bethovnova 9, Ljubljana.
1. nagrada: HAPPY NEW AGE (založba ČKZ) 2. nagrada: Kapital in delo v SFRJ (Bavčar, Kirn, Korzika, založba KRT) 3. nagrada: naročnica na Tribuno do konca leta

Kakšna je razlika med Dolancem in slonom?
Deset kil in govorna napaka.

NAŠI RAČUNALNIKI SO PREPROSTO ODLIČNI!

**S KONKURENČNO PONUDBO, ZNANJEM
IN IZKUŠNJAMI SMO PRIDOBILI SLOVENSKE KUPCE**

računalniki **GAMBIT**, svetovanje, tiskalniki
EPSON, računalniški inženiring, lokalne mreže
NOVELL, servis, risalniki ROLAND, modemi in
telefaksi ZYXEL, zastopstva, monitorji EIZO,
programska oprema, DEICO, izobraževanje, SMC

GAMBIT™
ODLOČITEV POSLOVNIH LJUDI

GAMBIT TRADE, Ljubljana, tel. 061 341 390, 061 341 715, fax. 061 343 938
SAGA, Nova Gorica, tel. 065 21 131, fax./tel. 065 32 322

Na stara leta se Mile Kučan preseli na podeželje, v skromno domovanje, ki si ga je kupil s trdim in dolgotrajnim delom. Tu v hribih daleč ni bilo sosed, le ob robu gozda si je še nekdo zgradil majhno vilo in se v sezono gob tam občasno zadrževal. Nekega dne Mile ravno prinaša veje, ko pridrvi sosed na mopedu.

- O, Stane, kaj bo dobrega.
- Mile, zul olganizilam dons zvecel. Mau se bo jedl, mau pil, mau bomo plesal, pa mau fukall...
- Zveni kot povsem moj tip žura, ugotovi Mile. - Kok pa je povabljenih. Kam pa boš dal vse te ljudi?
- Nec se ne sekilaj, Mile. Sam ti pa jest bova.

(vir: Lepublika, d.o.o.)

V KPD za ženske, v neposredni bližini Ljubljane, pa dekleta in žene trpijo abstinenco. Tako jim ostane le, da se skupinsko naslajajo ob Kučanovi fotografiji, ki visi na steni.

Kaj dobiš, če teleta krmiš samo s peteršiljem?
Peterleta.

MILAN KUČAN, naš mali dobri predsednik, je zmeden od informacij, ki jih prejema. Navajen je časov, ko je zadostovalo poslušanje nacionalnega radia, zato zdaj ves zmeden kliče urednike dnevnega časopisja in jih prosi, naj mu vendarle razložijo, kaj so napisali. Revček ne razume....

Nekedaj, medtem ko sem se po kazencu prijavljal v službo, pa me je pri šanki ustavil policar in mi dal dokument, ki sem ga imela jih iz načelnih razlogov ne mogla dati. Policar me ni bil sicer preveč omočno na živce, nakar "sumo" vendar ni "malo" hitreje tikal. "Kaj si mi to dajepo" "imenih in priimkih". Ko sem odlašala v domov na kake, mi je policar pa šal, če "imam kaj s seboj". Sem vprašal, kaj sem mi na, pa mi bi bil, pa naj odgovoriti in je hotel zvedeti, koliko sem visok. Takoj sem se zlagal, da me meri 180 cm ("*Lying to the police comes automatically*"). Ampak to ni bilo dovolj, ker se orožnika zanimalo tudi, koliko denarja imam s seboj. "Ja sem izgubil črtni list, seštevek in na glavnica, da to policije prav nič ne briga. Ampak kako mi kaj sem prišel v gostilno, ker smo v svobodni deželi, kjer grem kadar hočem, kadar mi ustreva. Pri tej neke komunikativnosti je organ sklenil, da pojdem z njimi na postajo (bili so štirje). Prijatelja za šankom sem se zaprosil, naj pokliče domov njegove, da me je ugrabi. Ni policija, potem pa sta se še z enim občanom vsedla na klop v marici in se globoko zamislila v popolni temi (enega sem spustil, da ni prišlo do popolne čutne deprivacije). Občano mi je treba vse pripeljati do riti in tudi tokrat sem imel do vrat policiji, saj je ne nekaj korakov. Preden sem vstopil, sem sredi obrisal noge, če se mi je motoma na podplate nalepil kakšen kilogram heroina ali zaboj orožja. Pospremili so me v majhno sobico in me povprašali po mojem domačem telefonu. Čez minuto sem zvedel, da je moja identiteta preverjena in lahko grem. Pozanimal sem se, če za identiteto miličnika, ki mi je zdaj gledal malo manj neprijazno in zelo povedal svoj priimek (da ne bi stane skrivnosti, če imaš eno samo črtno na nemi, se spetlebi, da te vlačijo po zapisopisih). Odkorakal sem nazaj do svoje na pol prazne steklenice piva in bil sicer zadovoljen, da nisem padel po stopnicah in se z zobmi lovil za pločnik, ampak pivo je bilo še vedno preveč grenko. Spet sem se spomnil vseh mojih izkušenj z ljudsko milico. Prva in odločilna me je doletela pri šestnajstih, ko sta me dva ljudska miličnika zvečer, ko sem se vračal iz šole, popolnoma brez razloga odvedla na postajo in me tam malo pretepla in maltretirala nekaj ur. Pozno ponoči so me drugi ponekaj pripeljali domov in tastarim rekli, da sem bil "sumljiv". Po tem dogodku sem postal skrajno nedovzeten za trditve, da so policaji fejsť fantje, ki z množicem denar opravljajo umazano delo.

Druga omembe vredna izkušnja je spet iz srednje šole. Organi pregona so iskali

avtorje nekih neonacionalističnih grafitov in so me prišli iskat v šolo. Bil sem že na avtobusni postaji, ko je za mano prisopihal eden od profesorjev, ki ga je uslužna ravnateljica poslala za menoj. Uslužna ravnateljica nama je potem s kriminalistom celo vljudno odstopila svojo pisarno. Bil se še zelen in neučen - inšpektorju bi moral razložiti, naj gre v rit in naj mi ne teži po šoli, ker mu razen priimka in imena ne mislim prav nič povedati. Namesto tega sem se zapletel v debato o nacionalizmu, ki ji tovariši detektiv ni uspel slediti - govoril sem o Sartru in Frommu. ***Na koncu me je nerodno nagovarjal k špiceljstvu in pri tem še bolj nerodno izdal svoj priimek (vse sem vas popisal!),*** nakar je jel jemati slovo in ničesar bi takrat ne mogel pogrešati manj.

Naslednja izkušnja, ki je dokončno utrdila moje prepričanje glede lika pripadnika policije, pa se je "prišestila" že v rosnih časih slovenske pomladi, ko so miličniki čez noč postali policisti in naši bratje za skupno stvar, katerim je bilo naenkrat dovoljeno izraziti svoje slovenstvo, svoj nacionalni ponos in seveda tudi najnižje šovinistične strasti. Takrat sem se res "z zobmi ujel za pločnik" in začutil čevljev v rebrih. Še danes sem hvaležen Bogu, da sem ostal pribeben in nisem vrčal udarcev. Ponos pa je bil docela neprebavljiv in sem tako varuhom reda naredil publiciteto v časopisu. Povabljen sem bil na identifikacijo, kjer so me soočili s storilci, ostalo je bila stvar "internal affairs".

Primerov bo dovolj. Gotovo imate tudi sami dovolj izkušenj in premalo jajc, da bi se usedli za mizo in s hladno glavo napisali svojo zgodbico. Če bi se namenil zbrati tovrstne material, bi samo pri znancih našel gradiva za par telefonskih imenikov (upoštevajte seveda, da se s družim izključno s preprodajalci mamil, vzvodniki, cipami, tatovi, morilci, trgovci z orožjem...).

Običajno jamrate, da tako to je; da jim nič ne moreš; da je bilo vedno in povsod tako. Delno se strinjam-tako je; ni pa res, da jim nič ne moreš; vedno in povsod je bilo tako - od Teksasa pa do Anglije človek lahko umre od brč policijskih škornjev. Krivi ste pa sami, ker se pustite zajebavati vsakemu objestnemu mladeniču v uniformi. S prijaznim bodite še bolj prijazni, z nesramnim še bolj nesramni, z nasilnim še bolj nasilni. Recept je zelo strupen in zakoni najbrž pravijo drugače, a te pišejo tisti, ki jih lahko vedno kršijo. Sploh pa jebeš takšno državo, kjer še pravniki ne vedo, kaj je HABEAS CORPUS.

M.C.ASHTRAY

GOSPOD MAČEK

in Združena lista socialdemokratov mu je izrekla spoštovanje. Človek, ki je v zavesti dela ljudstva veljal za največjega moralca slovenske zgodovine, je ušel sodišču, ki ga ni lovilo. Prenovljena Slovenija se je odločila proti denacifikaciji in tudi svojih množičnih morilcev ne preganja, ne onih, ki so vihteli kol, ne tistih, ki so komandirali kanclagerjem. Naša država se je odločila, naj grobove žrtev pokrije pozaba, grobove morilcev pa cvetje.

Partizanskim voditeljem se (če prav razumem nekdanjega ljubljanskega župana — že pred Strgarjem so bili na tem mestu čudni tipi) še vedno ne zdi nič narobe, če so po vojni masovno klali sodržavljane. Kot se **dr. Kardžiju** in **kolegom** zdi čisto normalno, da že dobro leto koljejo in stradajo sosede druge vere. Komunisti pač. Bratje v orožju in tradicijah.

Kot pravi madžarski pregovor - NI DOVOLJ NAREDITIONAPAKO, TREBA JE BITI ŠE NESRAMEN.

Potem imajo na drugi strani krščanski mudžahedini alibi, da se lahko delajo važne. In napiše urednik časopisa katoliških študentov uvodnik, kjer ugotovi, da takorekoč ni bistvene razlike med Mačkom in študen-

tko, ki je šla splavit. Ja, to si napisal, kolega.

Če je kje točka, ko se je vse zajebalo, bi jo iskal tam, ko je diletantska, lena in udbašev polna "demokratska" opozicija-pozicija komunistom priznala, da so LEVICA, in potem še izenačila to "levico", ki so ji nasprotovali, z libertarnostjo in permisivnostjo. Bog nas varuj **avtoritarnih** norcev s t.i. "leve" in t. i. "desne", kajti oboji so znali klat in nobeden se ni skesal. A Bog je že davno sporočil, da bo najraje pomagal onim, ki si bodo sami pomagali. In če izraz "levica" v poštenem govoru kaj pomeni, potem pomeni politično opcijo, ki so ji preferenčne skrbi malih ljudi.

Če se ne bodo našli ljudje, ki bi tukaj postavili na noge civilizirano levico in civilizirano desnico, **s to deželo pač ne bo nič.** Kot je pred desetletjem napisal pameten nemški novinar - "Pozabite na Jugoslavijo".

Dokler še nismo pozabili na Slovenijo, pa hvala socialdemokratom (B), da so razpihali meglo in povedali, da so PO VSEH SPREMEMBAH IMEN še vedno stari dobri komunisti. Da ne bo kakih nepotrebnih utvar (*ne poznam nikogar, ki bi socialdemokrate (A) še resno jemal, oni (B) pa si prizadevno in kar uspešno trudijo, da bi bili videti kot resna leva stranka*).

SAMO RESNIK

JAVNO SOŽALJE

Gospodu Janezu Kocijanciču,
predsedniku "Združene liste
socialnih demokratov",
in gospodom Cirilu Ribičiču,
Petru Beketu, Miranu
Potrču ter Franciju Pivcu,
podpisnikom skupne izjave
DP-SKS ("Da se ne bi ponovilo!")
sedstvo ZLSD, Tomšičeva 5/II,
Ljubljana
Spoštovani!

Ob smrti "povojnega voditelja" tovarisa Ivana Mačka-Matije Vas prosim, da sprejmete izraze mojega globokega sožalja ob nenadomestljivi izgubi, ki je prizadela Vašo stranko.

Občudujem Vaše spoštovanje do revolucionarnih tradicij Vaše organizacije, a želel bi, da bi zmogli več distance do krvavih strani njene preteklosti.

Mladen A. Švarc,
sopodpisnik izjave "Da se ne bi ponovilo!"